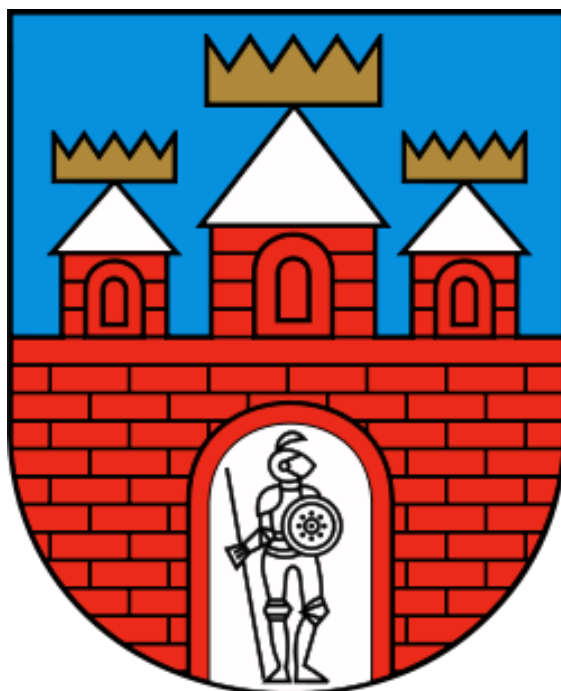

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014-2020

GMINA WIĘCBORK
POWIAT SĘPOLEŃSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

ZAMAWIAJĄCY	GMINA WIĘCBORK
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING
WYKONAŁ	AGATA DRZEWIECKA ANALITYK
SPRAWDZAJĄCY	

WIĘCBORK 2013

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY WIĘCBORK.....	4
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY WIĘCBORK.....	4
2. ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	7
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA GMINY WIĘCBORK	9
4. GOSPODARKA.....	14
4.1. ROLNICTWO I POZAROLNICZA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	14
4.2. TURYSTYKA	16
4.3. BEZROBOCIE.....	22
5. USŁUGI PUBLICZNE NA TERENIE GMINY WIĘCBORK	26
5.1. USŁUGI SPOŁECZNE.....	26
5.2. USŁUGI KOMUNALNE.....	37
6. PARTNERSTWA I WSPÓŁPRACA GMINY WIĘCBORK	49
7. ANALIZA BUDŻETU GMINY WIĘCBORK.....	51
7.1. DOCHODY BUDŻETU GMINY WIĘCBORK.....	51
7.2. WYDATKI BUDŻETU GMINY WIĘCBORK	55
7.3. WYNIK BUDŻETÓW GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008-2012.....	61
7.4. POLITYKA INWESTYCYJNA GMINY	62
8. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO.....	74
9. PODSUMOWANIE DIAGNOZY STRATEGICZNEJ	75
III. STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014-2020.....	78
1. MISJA GMINY WIĘCBORK.....	78
2. WARTOŚCI KLUCZOWE	78
3. WIZJA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK	79
4. INTERESARIUSZE STRATEGII	79
5. WARTOŚĆ OCZEKIWANA PRZEZ INTERESARIUSZA	80
6. MAPA STRATEGII.....	88
7. MONITOROWANIE STRATEGII.....	90
V. SPIS TABEL	93
VI. SPIS WYKRESÓW	94
VII. SPIS RYSUNKÓW	94

I. Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2014-2020 jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń Gminy Więcbork. Implikuje ona przejście z obecnej sytuacji do pożądanego stanu wyrażonego w wizji rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2014-2020 to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd gminny. Określa on priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze danej jednostki. Strategia stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania działalności Gminy do standardów europejskich. Strategia stanowi również podstawę do opracowania i wdrożenia na terenie Gminy projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych.

W *Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2014-2020* Gmina otrzymała nową misję oraz wizję rozwoju. Zmieniły się również zapisy na poziomie kierunków działań i celów strategicznych.

Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2014-2020 składa się z dwóch części:

- 1) część 1 – Diagnoza strategiczna Gminy Więcbork,
- 2) część 2 – Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2014-2020.

Pierwsza część ma na celu zobrazowanie potencjału społeczno-ekonomicznego Gminy w kontekście głównych kierunków jej rozwoju, tj. **mieszkalnictwa, turystyki weekendowej** oraz **przedsiębiorczości**, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania środowiskowo-infrastrukturalne Gminy. Diagnoza strategiczna Gminy Więcbork jest podstawowym punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i celów operacyjnych. Diagnoza strategiczna przedstawia stan Gminy Więcbork na koniec 2012 roku (tj. na dzień 31.12.2012 rok).

Druga część strategii została opracowana na podstawie wniosków z diagnozy strategicznej i zawiera konkretny plan działania Gminy Więcbork do 2020 roku, w którym określone zostały następujące elementy: misja, wizja rozwoju, wartości kluczowe, cele strategiczne. W tej części wykorzystano metodę Strategicznej Karty Wyników (Balanced Scorecard), która służy określeniu celów strategicznych w ramach czterech zasadniczych perspektyw: perspektywy klienta (czyli interesariusza), perspektywy finansowej (budżetowej), perspektywy procesów wewnętrznych oraz perspektywy rozwoju. W każdej z tych perspektyw zdefiniowano cele strategiczne i cele operacyjne, które mają posłużyć realizacji wizji rozwoju Gminy Więcbork.

Okres realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Więcbork* przyjęto na siedem lat (2014-2020), adekwatnie do czasu obowiązywania Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Strategia dla Gminy Więcbork została sformułowana w ścisłej korelacji zarówno z nimi, jak i z pozostałymi aktualnie obowiązującymi dokumentami o charakterze planistycznym szczebla regionalnego, krajowego i międzynarodowego.

II. Diagnoza strategiczna Gminy Więcbork

1. Ogólna charakterystyka Gminy Więcbork

Gmina Więcbork jest gminą miejsko-wiejską położoną w centralnej Polsce, w województwie kujawsko-pomorskim, w zachodniej części powiatu sępoleńskiego. Według założeń przestrzennych województwa kujawsko – pomorskiego, Miasto Więcbork określone jest jako ośrodek o znaczeniu ponadlokalnym oraz uzupełniającym ośrodek powiatowy w Sępólnie Krajeńskiej.

Rysunek 1. Gmina Więcbork na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu sępoleńskiego

Źródło: www.zpp.pl

Gmina graniczy z następującymi gminami:

- Sępólno Krajeńskie i Sośno w powiecie sępoleńskim,
- Mroczą w powiecie nakielskim,
- Łobżenicą w powiecie pilskim (woj. wielkopolskie),
- Złotowem, Zakrzewem, Lipką w powiecie złotowskim (woj. wielkopolskie).

Gmina Więcbork podzielona jest na 22 następujące sołectwa: Adamowo, Borzyszkowo, Czarmuń, Dalkowo, Frydrychowo, Górowatki, Jastrzębiec, Jeleń, Lubcza, Nowy Dwór, Pęperzyn, Puszcza, Runowo Krajeńskie, Suchorączek, Sypniewo, Śmiłowo, Witunia, Wymysłowo, Zabartowo, Zakrzewek, Zakrzewska Osada, Zgniłka. Dodatkowo na terenie Miasta funkcjonuje Samorząd Mieszkańców Miasta Więcbork.

Na obszarach wiejskich Gminy Więcbork wyraźnie zaznacza się dominacja największej wsi, Sypniewa oraz Runowa oraz wsi Pęperzyn i Zabartowo, w których koncentrują się główne instytucje i placówki obsługi mieszkańców zlokalizowanych na obszarach wiejskich Gminy, tj. oświatowe, służby zdrowia, kulturalne, łączności, finansowe, wyznaniowe, handlowo – usługowe. Pozostałe wsie, mimo iż często zamieszkiwane przez stosunkowo dużą liczbę osób, nie pełnią funkcji wykraczających poza ich granice, lub oddziaływanie to jest niewielkie.

Zgodnie z danymi GUS z 2005 roku zaprezentowanymi w tabeli 1, Gmina Więcbork zajmuje obszar 23 571 ha, z czego prawie 60% stanowią użytki rolne, 21,7% użytki leśne, zaś pozostałe grunty i nieużytki 13,2%. Pod względem powierzchni, Gmina Więcbork jest jedną z większych gmin powiatu sępoleńskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego (9 pozycja na 144 gmin). Jej powierzchnia stanowi 29,8% powierzchni powiatu.

Tabela 1. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Więcbork

Rodzaje gruntów	Powierzchnia (w ha)	Struktura %
Użytki rolne, w tym:	14 084	59,8%
Grunty orne	11 755	49,9%
Sady	99	0,4%
Łąki trwałe	1 465	6,2%
Pastwiska trwałe	765	3,2%
Lasy i grunty leśne	6 385	21,7%
Pozostałe grunty i nieużytki	3 102	13,2%
RAZEM:	23 571	100%

Źródło: Dane GUS

Na terenie Gminy Więcbork rolnictwo stanowi istotną gałąź gospodarki ze względu na duży potencjał.

„Gmina Więcbork położona jest wśród malowniczych wzgórz i lasów Pojezierza Krajeńskiego. Zawiera ono ciągi południkowo rozmieszczonych rynien i równoleżnikowo zbudowanych pasów wzgórz morenowych. Pojezierze zawiera się pomiędzy głębokimi dolinami Brdy na wschodzie, Gwdy na zachodzie i Noteci na południu oraz kompleksem

leśnym Borów Tucholskich na północy. Gmina znajduje się na południu centralnej części tego Pojezierza zajmując obszar 235,7 km², co stanowi 5,3 % jego powierzchni (GUS, 2000). Ponieważ jest to teren centralny Pojezierza, stanowi niejako esencje Krajny, posiadając wszystkie cechy, które zdecydowały o uznaniu jego odrębności.”

Źródło: http://www.wiecbork.pl/content.php?cms_id=204&lang=pl&p=p3

Gmina Więcbork nie posiada jednoznacznej – czytelnej struktury funkcjonalno-przestrzennej. Oczywisty jest podział na miasto i obszary wiejskie. W przestrzeni Gminy nie występują bariery naturalne, które dzieliłyby Gminę na mniejsze jednostki (brak dużych rzek, rozległych dolin rzecznych, zwartych kompleksów lasów położonych pomiędzy miejscowościami). Obszary wiejskie Gminy wykazują w większości rolniczy krajobraz – typowy dla obszarów o umiarkowanej przydatności dla rolnictwa. Przy takich uwarunkowaniach, w szczegółowej strukturze Gminy wyróżnić można następujące jednostki:

- miasto Więcbork – wyróżniane ze względu na typowo miejską specyfikę zagospodarowania – podkreślić należy, że pomimo małej liczby mieszkańców, Więcbork wyróżnia się typowo miejską zabudową. Centralna część miasta to zwarta zabudowa o charakterze kamienic, z czytelnym rynkiem. Zabudowa jednorodzinna nie wiąże się z funkcjami rolniczymi, ani też (w zdecydowanej przewadze) nie powstała z przekształceń działalności rolniczych. W granicach miasta bardzo mała jest liczba zabudowań zagrodowych, natomiast duże powierzchnie zajmują tereny służące rozwojowi gospodarczemu,
- część podmiejską – obejmującą Witunię i Runowo Krajeńskie – zróżnicowaną funkcjonalnie, ale wykazującą duże koncentracje zaludnienia w obydwu tych miejscowościach, gdzie obok działalności rolniczych dobrze rozwinęła się działalność gospodarcza,
- część zachodnią – obejmującą dużą wieś Sypniewo o skupionej zabudowie i okoliczne małe miejscowości powiązane z Sypniewem – o krajobrazie rolniczo-leśnym; jest to jednostka wielofunkcyjna – obok działalności rolniczych dobrze rozwinęła się działalność gospodarcza,
- część środkowo-zachodnią – obejmującą (w pewnym uproszczeniu) tereny położone pomiędzy Witunią a Sypniewem oraz na północ od Wituni – są to obszary rozproszonego osadnictwa, dużej liczby jezior i terenów o wysokim stanie wód gruntowych – wykazują krajobraz leśno-rolniczy i mają dosyć duży potencjał środowiskowy,
- część wschodnią i południowo-wschodnią – obejmują w większości tereny o charakterze rolniczym, ale z rozwijającą się działalnością gospodarczą; jest to obszar najlepszych warunków rozwoju rolnictwa na terenie Gminy.

Źródło: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Więcbork (część pierwsza: Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego)*

Gmina Więcbork wykazuje także aspiracje do rozwoju funkcji turystycznej o charakterze ponadlokalnym. Atutami turystycznymi Gminy są liczne jeziora, lasy, pomniki przyrody oraz obiekty architektury zabytkowej.

Miasto Więcbork położone jest przy drodze wojewódzkiej nr 241. Miasto oddalone jest od większych ośrodków miejskich:

- Sępólna Krajeńskiego o 13 km,
- Bydgoszczy o 54 km,
- Torunia o 100 km.

Atrakcyjne warunki przyrodnicze i środowiskowe (m.in. położenie prawie całej Gminy na terenie Krajeńskiego Parku Krajobrazowego) czynią z Gminy Więcbork atrakcyjne miejsce do odpoczynku weekendowego. Na terenie Gminy znajduje się również wiele ciekawych zabytków i obiektów o znaczeniu kulturowym. Władze Gminy dokładają starań, by zapewnić mieszkańcom i turystom miejsce do spędzania wolnego czasu. W grudniu 2013 roku do użytku został oddany zrewitalizowany Rynek. W ramach inwestycji, na Rynku powstały: amfiteatr, fontanna, źródł wodny, nowe ławki i kosze oraz iluminacje świetlne kościoła i Rynku. Dzięki przebudowie, Rynek będzie stanowił miejsce spotkań młodzieży, dorosłych, a także rodzin z dziećmi. Rewitalizacja Rynku wpłynęła również na poprawę estetyki Gminy.

Zmiany w infrastrukturze technicznej i społecznej Gminy oraz położenie komunikacyjne i geograficzne stanowią siłę napędową jej ciągłego rozwoju. Dzięki tym czynnikom, głównymi kierunkami rozwoju Gminy Więcbork są: **budownictwo mieszkaniowe, turystyka weekendowa** oraz **rozwój przedsiębiorczości**.

2. Zasoby środowiska przyrodniczego

Czynnikami warunkującymi konkurencyjność regionu obok atrakcyjnej lokalizacji są: stan środowiska naturalnego oraz jego atrakcyjność turystyczna. Czynniki te wpływają na jakość życia mieszkańców regionu, rozwój turystyki weekendowej.

Gmina Więcbork należy do gmin, które charakteryzują się licznymi obiektami i obszarami objętymi ochroną prawną, dlatego też posiada duży potencjał do rozwoju turystyki. Ochroną prawną objęte są obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków oraz obiekty i obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

Do czynników przyrodniczych wpływających na **atrakcyjność turystyczną** Gminy należy zaliczyć:

- urozmaicony krajobraz – rzeźba falista i pagórkowata z licznymi zagłębieniami oraz płaszczyny pól sandrowych,

- korzystne warunki aerosanitarne na obszarze Gminy - zgodnie z „Klasyfikacją gmin pod względem występowania zagrożeń” - GIOŚ Warszawa 1995 r, gmina Więcbork została zaliczona do grupy „A”, w której praktycznie nie stwierdza się występowania zagrożeń środowiska,
- występowanie niewielkich cieków wodnych i duża jeziorność – m.in. Miasto Więcbork położone jest nad największym w Gminie jeziorem, składającym się z dwóch akwenów Jeziora Więcborskiego i Jeziora Młyńskiego, których linia brzegowa jest dobrze rozwinięta. Pozostałe jeziora mogą stanowić bazę do rozwoju funkcji wypoczynkowej. Największymi ciekami wodnymi na terenie Gminy są Orla i Rokitka.
- duża powierzchnia i różnorodność obszarów leśnych - wskaźnik lesistości w Gminie wynosi 28,6%,
- występowanie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody, w tym:
  - użytki ekologiczne – głównie bagna śródpolne, łąki i zakrzaczenia,
  - pomniki przyrody zlokalizowane m.in. w miejscowościach: Karolewo, Pęperzyn, Runowo Krajeńskie, Sypniewo,
  - zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Torfowisko Messy”,
  - ponadto obszar całej Gminy z wyłączeniem Miasta Więcbork włączony został w granicę Krajeńskiego Parku Krajobrazowego.

Niektóre z ww. czynników wpływających na atrakcyjność turystyczną Gminy Więcbork, stanowią również barierę przyrodniczą i ograniczenie rozwoju osadnictwa i przedsiębiorczości. Znacznie mniej jest barier antropogenicznych. Do barier przyrodniczych należy zaliczyć:

- lokalnie falistą rzeźbę terenu – ograniczającą możliwości swobodnej realizacji zabudowy (to ograniczenie dotyczy także miasta),
- lokalnie znaczące powierzchnie gruntów pochodzenia organicznego, które nie są już przedmiotem ochrony, ale warunki litologiczne i hydrologiczne, które im towarzyszą powodują, że tereny te są w zasadzie nieprzydatne dla rozwoju zabudowy. Jednocześnie prezentują stosunkowo dużą wartość przyrodniczą,
- lokalnie wysoka przydatność gruntów dla rolnictwa – na terenie Gminy grunty wysokich klas bonitacyjnych (objęte ochroną) zajmują stosunkowo niewielkie powierzchnie, stąd w sposób szczególny powinny być objęte ochroną – jednak ich szczegółowe rozmieszczenie wskazuje, że część gruntów wysokich klas leży w obszarach atrakcyjnych dla celów rozwoju zabudowy podmiejskiej, a więc obserwuje się tu kolizje obydwu funkcji,

- objęcie terenu praktycznie całej Gminy ochroną Krajeńskiego Parku Krajobrazowego i obowiązujące na jego terenie zakazy stanowią istotne ograniczenie dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy Więcbork,
- na terenie większości Gminy wskazuje się ograniczenia dla rozwoju działalności wodochłonnych – istnieje problem z odprowadzeniem dużej ilości ścieków, tym bardziej, że warunki wodne wskazują na ryzyko zanieczyszczenia wód na znacznych powierzchniach.

Istniejąca wiejska sieć osadnicza Gminy poza wskazanymi powyżej ograniczeniami, nie posiada innych istotnych barier, które ograniczałyby ich rozwój terenowy (przestrzenny). Także Miasto Więcbork posiada tereny rozwojowe, które pomimo pewnych ograniczeń pozwalają na realizację zabudowy mieszkaniowej, a także dla realizacji działalności gospodarczych.

Analizując powyższe czynniki należy stwierdzić, że Gmina Więcbork posiada korzystne zasoby środowiskowe z punktu widzenia rozwoju turystyki. Niestety niektóre z tych zasobów w znacznym stopniu ograniczają rozwój terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych.

3. Sytuacja demograficzna Gminy Więcbork

Na koniec 2012 roku Gminę Więcbork zamieszkiwało 13 384 mieszkańców. W porównaniu do roku 2008, liczba ludności wzrosła o 249 osób (tj. o 2%). W całym analizowanym okresie liczba kobiet nieznacznie przewyższała liczbę mężczyzn.

Obiecująco kształtujący się wzrost liczby mieszkańców Gminy Więcbork związany jest przede wszystkim z:

- odwróceniem niekorzystnej tendencji w kwestii urodzeń,
- atrakcyjnymi warunkami przyrodniczymi, w tym przede wszystkim z ciszą i spokojem.

Gęstość zaludnienia na terenie Gminy Więcbork wynosi 57 osób/km², znacznie wyższa jest gęstość zaludnienia Miasta Więcbork – 1 356 osób/km², zaś na obszarach wiejskich – 31 osób/km². Natomiast gęstość zaludnienia na terenie powiatu sępoleńskiego kształtuje się na poziomie 52 osoby/km².

Przyrost naturalny na terenie Gminy Więcbork w latach 2008-2012 kształtował się korzystnie przyjmując dodatnie wartości, co oznacza przewagę urodzeń żywych na liczbą zgonów w danym okresie. Warto jednak podkreślić, że pomimo dodatniego salda, przyrost naturalny maleje w analizowanym okresie.

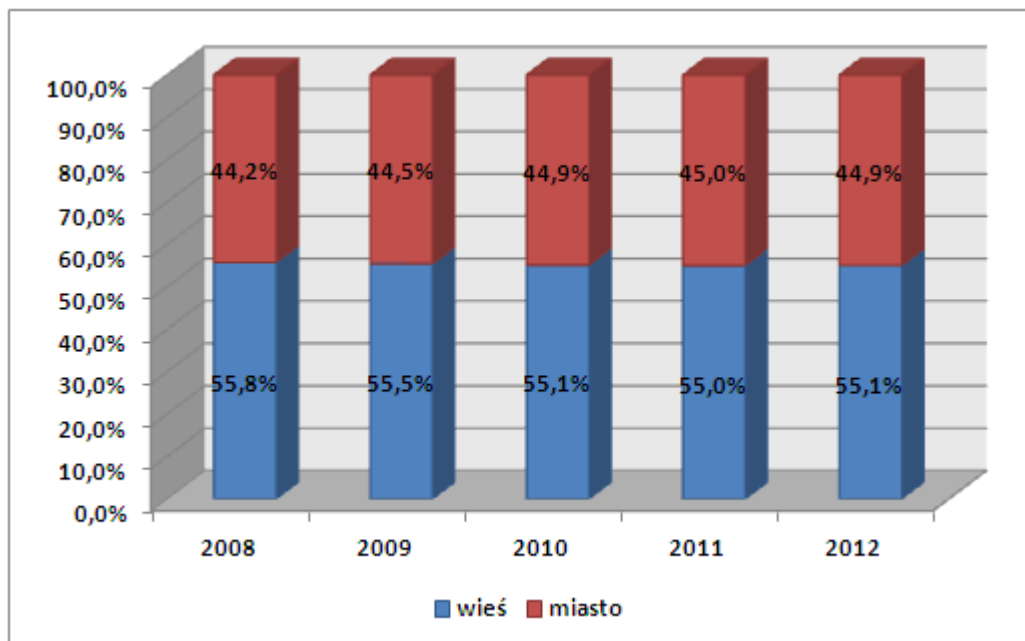
Porównując liczbę osób nowo zameldowanych na terenie Gminy i liczbę osób wymeldowanych z obszaru Gminy otrzymujemy **saldo migracji**, które w Gminie Więcbork w całym analizowanym okresie jest ujemne. Saldo migracji kształtuje się poniżej zera ze względu na dużą przewagę liczby wymeldowań (zwłaszcza do miast) nad liczbą osób nowo zameldowanych w Gminie.

Tabela 2. Struktura demograficzna Gminy Więcbork w latach 2008-2012 [osoba]

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba ludności na terenie Gminy					
ogółem	13 135	13 099	13 379	13 360	13 354
mężczyźni	6 549	6 538	6 662	6 655	6 645
kobiety	6 586	6 561	6 717	6 705	6 709
wieś	7 329	7 267	7 377	7 354	7 487
miasto	5 806	5 832	6 002	6 006	5 867
Przyrost naturalny					
ogółem	54	39	39	28	17
mężczyźni	24	16	12	19	24
kobiety	30	23	27	9	-7
Saldo migracji					
zameldowania z miast	53	65	62	88	64
zameldowania ze wsi	71	69	75	87	52
zameldowania z zagranicy	8	4	2	4	2
wymeldowania do miast	101	83	91	121	80
wymeldowania na wieś	64	72	75	94	69
wymeldowania za granicę	9	13	13	11	4
saldo migracji ogółem	-42	-30	-40	-47	-35

Źródło: Dane GUS

W latach 2008-2012 liczba mieszkańców obszarów wiejskich Gminy Więcbork przewyższała liczbę mieszkańców obszarów miejskich. Jednocześnie od 2008 roku udział procentowy liczby mieszkańców obszarów wiejskich zachowuje trend malejący.

Wykres 1. Podział ludności Gminy Więcbork wg miejsca zamieszkania w latach 2008-2012 (w%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z danych historycznych dotyczących liczby ludności na terenie Gminy Więcbork w ostatnich 5 latach wynika, że liczba ludności wzrosła. Ten korzystny trend może jednak zostać zahamowany przez malejący przyrost naturalny i ujemne saldo migracji. Prognozy dotyczące liczby mieszkańców powiatu sępoleńskiego do 2035 roku pokazują systematycznie malejącą liczebność populacji na obszarze powiatu – zarówno na terenach wiejskich, jak i na obszarze miast. Aby ograniczyć lub zahamować prognozowane zmiany, władze Gminy Więcbork podejmują aktywną politykę inwestycyjną, która ma na celu systematyczną poprawę warunków życia swoich mieszkańców. Obecnie stosowana polityka rządowa, oferująca pomoc finansową w zakresie zakupu mieszkania lub budowy domu dla osób młodych i małżeństw, w perspektywie długookresowej, może wpłynąć korzystnie na przyrost naturalny, również na terenie Gminy Więcbork.

Malejąca liczba mieszkańców jest zagrożeniem dla rozwoju Gminy, gdyż wpływa bezpośrednio na spadek dochodów własnych Gminy (m.in. z tytułu podatku od nieruchomości, podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych), a także na mniej efektywne wydatkowanie środków budżetowych.

Tabela 3. Prognoza liczby ludności powiatu sępoleńskiego

rok	powiat sępoleński - ogółem	powiat sępoleński - obszary miejskie	powiat sępoleński - obszary wiejskie
2014	40 974	17 435	23 539
2015	40 943	17 436	23 507
2016	40 900	17 446	23 454
2017	40 863	17 459	23 404
2018	40 817	17 473	23 344
2019	40 747	17 470	23 277
2020	40 683	17 476	23 207
2021	40 599	17 474	23 125
2022	40 489	17 465	23 024
2023	40 387	17 459	22 928
2024	40 265	17 447	22 818
2025	40 106	17 422	22 684
2026	39 957	17 396	22 561
2027	39 780	17 365	22 415
2028	39 606	17 330	22 276
2029	39 410	17 285	22 125
2030	39 203	17 235	21 968
2031	39 003	17 194	21 809
2032	38 786	17 132	21 654
2033	38 566	17 076	21 490
2034	38 345	17 024	21 321
2035	38 101	16 954	21 147

Źródło: Dane GUS

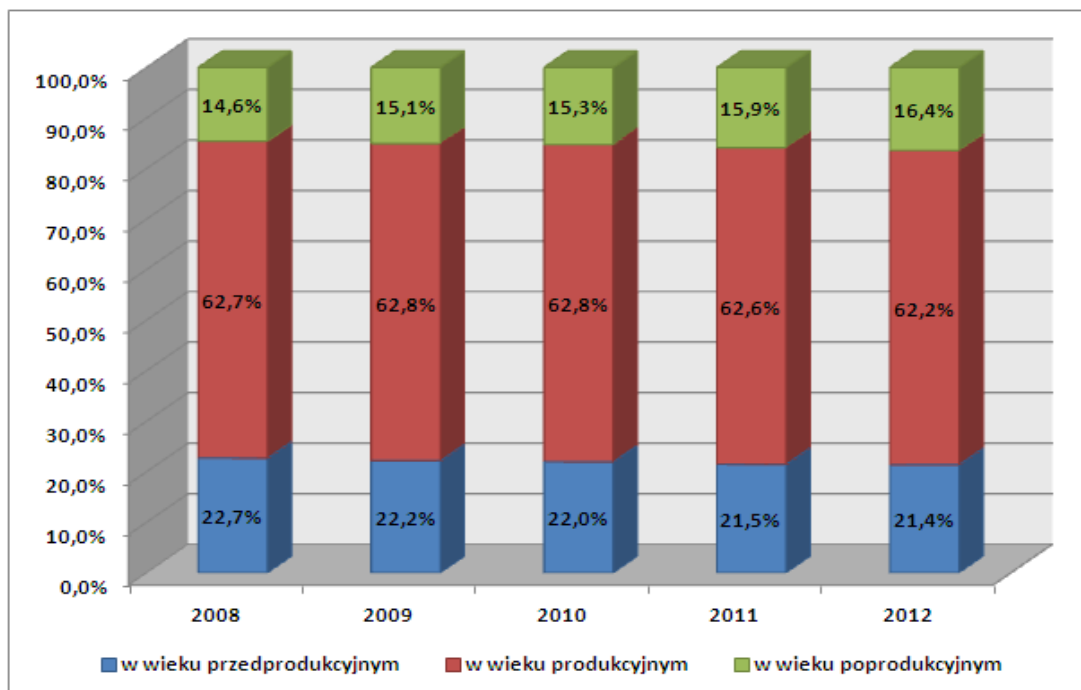
Bardzo istotną rolę w funkcjonowaniu społeczeństwa stanowi udział danych grup wiekowych. W całym kraju widoczne są tendencje starzenia się społeczeństwa i coraz uboższej grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Informacje na ten temat są istotne dla planowania strategii gmin, powiatów i kraju. Wykres 2 przedstawia jak kształtował się **podział ludności według ekonomicznych grup wieku** w latach 2008-2012 na terenie Gminy Więcbork.

Na terenie Gminy Więcbork ludność w wieku produkcyjnym w 2012 roku stanowiła 62,2% ogólnej liczby ludności, natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym – 21,4% a w wieku poprodukcyjnym – 16,4%. W analizowanym okresie (2008-2012) można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje, co oznacza, że rodzi się coraz mniej dzieci,

- wraz z rosnącą liczbą mieszkańców Gminy wzrasta liczba osób w wieku produkcyjnym, jednak udział liczby ludności w wieku produkcyjnym nieznacznie maleje,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2008-2012 systematycznie wzrasta, co oznacza, że coraz więcej jest osób przechodzących na emeryturę.

Wykres 2. Podział ludności wg ekonomicznych grup wieku na terenie Gminy Więcbork w latach 2008-2012 (w %)

Źródło: Dane GUS

Analiza ludności Gminy Więcbork w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwala zauważyć, że społeczeństwo na terenie Gminy się starzeje, tak jak obserwuje się to w skali kraju i Europy. Zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców, bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, mogą pociągać za sobą następujące problemy:

- w dalszym stopniu utrzymywać się będzie wysoka liczebność grupy produkcyjnej. Należy, więc uwzględniać duże zapotrzebowanie na pracę i dosyć wysoki trwały poziom bezrobocia,
- nie biorąc pod uwagę ewentualnych migracji na teren Gminy, prognozuje się spadek zapotrzebowania na usługi przedszkolne w kolejnych latach w związku ze spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a także przewiduje się spadek liczby uczniów uczęszczającej do szkół podstawowych i gimnazjów,
- obserwowany będzie sukcesywny silny wzrost liczebności osób starszych, który prawdopodobnie pociągnie za sobą nasilenie się problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie pomocy społecznej. Gmina powinna zatem dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz

rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest także likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

Ciekawym rozwiązaniem dotyczącym problemu starzenia się społeczeństwa również na terenie Gminy Więcbork, może być aktywizowanie osób starszych poprzez stworzenie miejsca dziennego pobytu, gdzie w ramach 8-godzinnych zajęć osoby starsze uczestniczyłyby np. w lekcjach deкупаżu, zajęciach plastycznych, czy sportowych. Byłaby to też doskonała okazja do integracji tej grupy mieszkańców oraz aktywnego spędzania czasu.

W odpowiedzi na zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, Wyższa Szkoła Gospodarki prowadzi zajęcia Uniwersytetu Trzeciego Wieku, w ramach których odbywają się lektoraty językowe, warsztaty, szkolenia i kursy dla seniorów. Na terenie Gminy funkcjonuje także Klub Seniora. Pomoc na rzecz osób starszych zapewniana jest również w formie mieszkań chronionych.

4. Gospodarka

4.1. Rolnictwo i pozarolnicza działalność gospodarcza

Głównym źródłem dochodów mieszkańców obszarów wiejskich Gminy Więcbork jest działalność rolnicza. Zdecydowana większość przestrzeni wiejskiej zajęta jest przez tereny rolne, z których tylko niewielka część posiada dobre, a część – stosunkowo słabe lub co najwyżej umiarkowane, predyspozycje dla produkcji rolnej. Część gruntów wysokich klas usytuowana jest w obszarach atrakcyjnych dla celów rozwoju zabudowy podmiejskiej a więc obserwuje się tu kolizje obydwu funkcji. Dodatkową barierą jest położenie praktycznie całości gminy (z wyjątkiem niewielkich powierzchni wyłączonych w mieście Więcbork) w granicach parku krajobrazowego.

Niesprzyjające warunki dla rozwoju rolnictwa na terenie Gminy wynikają przede wszystkim z charakteru pokrywy glebowej. Około 30% powierzchni stanowią gleby rdzawe o małej i bardzo małej przydatności dla rolnictwa. Gleby płowe oraz brunatne właściwe o dobrej przydatności dla rolnictwa stanowią niespełna 1/5 ogółu, a gleby brunatne właściwe wylugowane - około 1/3. Dostyć znaczący jest udział gleb torfowych, torfowo-mułowych i murszowo-torfowych - zajmują łącznie około 14%, głównie w dolinach cieków wodnych.

Gmina Więcbork posiada gorsze warunki glebowe niż inne gminy powiatu sępoleńskiego. Także udział gruntów w poszczególnych klasach bonitacyjnych, wskazuje na relatywnie słabą przydatność gleb. Podobnie jak w innych gminach powiatu nie notuje się gleb klas I i II, jednak na tle pozostałych gmin bardzo mały jest także udział klas IIIA i IIIB, wynoszący łącznie 8,2%. Prawie 38% wszystkich gruntów ornych należy do klasy IVA, a ponad 26% - do klasy IVB. Aż 28% to grunty klas V, VI i VI z.

Trudne warunki prowadzenia działalności rolniczej wpływają na wzrost kosztów produkcji rolnej na terenie gminy, co zmniejsza jej konkurencyjność na tle innych gmin powiatu. Niskodochodowe rolnictwo sprawia, że mieszkańcy obszarów wiejskich Gminy coraz częściej poszukują zatrudnienia poza rolnictwem, na co wskazują dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim, zaprezentowane w rozdziale 4.3. niniejszego opracowania.

Pozarolniczym źródłem dochodów dla mieszkańców Gminy jest działalność gospodarcza, najczęściej prowadzona na terenie gminy. Na terenie Gminy Więcork w 2012 roku funkcjonowało 986 podmiotów gospodarczych, z czego 7,7% prowadziło działalność gospodarczą w sektorze publicznym a 92,3% w sektorze prywatnym.

Liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Miasta i Gminy Więcork w latach 2006-2012 prezentuje tabela 4.

Tabela 4. Podmioty gospodarcze w Gminie Więcork w latach 2006-2012 [podm. gosp]

Wyszczególnienie		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
podmioty gospodarki narodowej ogółem		1023	1032	1062	892	919	904	986
sektor publiczny	ogółem	53	53	49	51	53	55	76
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	46	47	43	43	47	49	47
	spółki handlowe	2	2	2	2	2	2	2
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1	1	1	1	0	-	-
sektor prywatny	ogółem	970	979	1013	841	866	849	910
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	855	858	890	716	734	717	723
	sektor prywatny - spółki handlowe	28	27	26	27	28	28	30
	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	7	6	6	5	6	6	6
	spółdzielnie	5	5	5	5	5	5	5
	fundacje	1	1	1	1	1	1	1
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	28	29	31	31	34	33	34

Źródło: Dane GUS

Z danych GUS zaprezentowanych w tabeli 4 wynika, że skutkiem kryzysu gospodarczego z 2008 roku był wyraźny spadek liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie Gminy. W latach 2008-2009 liczba podmiotów gospodarczych na analizowanym obszarze zmniejszyła się o 170 (16%). Od 2009 roku sytuacja stopniowo się poprawia, co

wyraża rosnąca liczba firm na terenie Gminy: w największym stopniu osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, ale również spółek handlowych i stowarzyszeń.

Działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy skupia się na handlu (20% podmiotów), budownictwie (14%), opiece zdrowotnej (10%), przetwórstwie przemysłowym (8%), działalności związanej z obsługą nieruchomości (8%) i rolnictwie 7%. Na terenie Gminy, będącej zagłębieniem hydrauliki siłowej, znajduje się centrum logistyczne a także znaczący producent mebli.

Działalność gospodarczą na terenie Gminy prowadzą głównie małe podmioty zatrudniające do 9 pracowników (95% wszystkich podmiotów). Druga grupa, zatrudniająca 10-49 pracowników, stanowi 4,6% wszystkich podmiotów, natomiast podmioty zatrudniające więcej niż 50 pracowników stanowią 0,4% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy.

Wśród największych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy można wymienić:

- Gabi Bis Sp. z o.o. PPHU, Runowo Krajeńskie 115, 89-410 Runowo Krajeńskie
- P.W. "BEMIX" Benedykt Mieszczak, ul. Złotowska 33, 89-410 Więcbork
- SBN RUNOWO Sp. z o.o., Runowo Krajeńskie 3A, 89-410 Więcbork
- Ronet sp. z o.o., ul. Starodworcowa 3b, 89-410 Więcbork
- Więcborskie Zakłady Metalowe "WIZAMOR" Sp. z o.o., ul. Starodworcowa 5, 89-410 Więcbork.

Występowanie obszarów cennych przyrodniczo w granicach Gminy wpływa na charakter działalności gospodarczej prowadzonej na terenie Gminy. Kwestie środowiskowe mogą stanowić istotną barierę lokalizacji działalności produkcyjnej, stąd niewielkie zainteresowanie potencjalnych inwestorów, których zniechęcają czasochłonne procedury administracyjne związane z lokalizacją działalności w obszarze lub sąsiedztwie obszarów chronionych.

Uwarunkowania środowiskowe Gminy będą zatem kierunkowały działalność gospodarczą na usługi i nieuciążliwą działalność produkcyjną, także w zakresie turystyki, jako źródła dochodów części mieszkańców Gminy.

4.2. Turystyka

Potencjał turystyczny Gminy Więcbork wynika głównie z bogatych zasobów przyrodniczych, obejmujących:

- jeziora – Więcbork położony jest nad największym w gminie jeziorem, składającym się z dwóch akwenów Jez. Więcborskiego i Jez. Młyńskiego, nad którymi usytuowane są ośrodki wczasowe funkcjonujące w miesiącach letnich. Dobrze wyposażona plaża w Więcborku jest atrakcyjnym miejscem wypoczynku, jednak z uwagi na objęcie

jezior więcborskich ochroną i wyznaczenie na tym obszarze stref ciszy, uniemożliwia organizację wodnych sportów motorowych na tych akwenach.

Jeziora występujące na obszarach wiejskich Gminy, charakteryzujące się potencjałem turystycznym obejmują: ciąg jezior od jez. Jeleń w kierunku południowym, poprzez jez. Ostrowo, Zakrzewskie, Koniczne do jez. Stryjewe a także zespół jezior od Więcborskiego, przez Bydgoskie do Proboszczowskiego.

Na terenie Gminy znajduje się ok. 30 jezior.

- lasy – duża powierzchnia i różnorodność obszarów leśnych - wskaźnik lesistości w Gminie wynosi 28,6%,
- ciekawa rzeźba terenu - stosunkowo dobrze rozwinięta linia brzegowa jezior, zbocza pagórków morenowych porośniętych lasami.
- obszary chronione – oprócz użytków ekologicznych (głównie bagna śródpolne, łąki i zakrzaczenia), na terenie Gminy występują pomniki przyrody zlokalizowane m.in. w miejscowościach: Karolewo, Pęperzyn, Runowo Krajeńskie, Sypniewo, zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Torfowisko Messy”. Ponadto obszar całej Gminy z wyłączeniem Miasta Więcbork włączony został w granicę Krajeńskiego Parku Krajobrazowego.

Największą atrakcją turystyczną Gminy jest Więcbork, w którego centrum znajduje się czworoboczny rynek, lekko wydłużony na osi wsch. - zach. z kościołem w płn. - wsch. narożniku. Na obszarze miasta zachowało się 120 domów z drugiej połowy XIX i początku XX w., murowanych o konstrukcji szkieletowej lub drewnianych, usytuowanych z reguły kalenicowo.

Na terenie Gminy zlokalizowane są następujące zabytki:

- **Więcbork:**
  - Kościół parafialny p.w. św. św. Szymona i Judy z lat 1772 - 78 wpisany do rej. zabytków I E/2388. - Kościół ewangelicki (ob. magazyn) mur. z 1858 r.
  - Kaplica p.w. Św. Katarzyny na cmentarzu (góra Św. Katarzyny), zbudowana w 1787 r. z fundacji M. Potulickiego odnowiona w 1908 r. Cmentarz wpisany do rejestru zabytków A/318/ 1-2.
  - Kaplica na cmentarzu ewangelickim, mur. z 2 poł. XIX w.
  - Klasztor ewangelicki sióstr diakonistek z 1935 r. (ob. obiekt oświaty)
  - Więzienie mur. ok. 1900 r. (ob. dom mieszkalny)
  - Szpital mur. ok. 1920 r.
  - Dworzec kolejowy mur. ok. 1910 r.
  - Poczta mur. pocz. XX w.

- Hotel w rynku, mur. ok. 1920 r.
- Pozostałości zespołu gazowni z 1910 r.
- Zespół młyna, spichlerze, zespół rzeźni z lat 1900 - 1920.
- **Adamowo** - 3 domy z końca XIX i pocz. XX w.
- **Borzyszkowo** - 2 domy mur. z pocz. XX w.
- **Czarmuń** - ruina dworu z przełomu XVIII i XIX w.
- **Frydrychowo** - dom drewniany z pocz. XX w.
- **Jastrzębiec** - kapliczka mur. z ok. 1900 r, pozostałości zespołu dworskiego, gorzelnia ok. 1900 r. i park z XIX w, 3 domy mur. z końca XIX w i pocz. XX w.
- **Karolewo** - zespół dworski - dwór murowany z pocz. XX w (przebud.) park krajobrazowy. Miejscowy majątek i sąsiedni las był przejściowym obozem koncentracyjnym dla księży, nauczycieli, pracowników administracyjnych oraz rolników. Miejsce terroru i kaźni około 2 tys. Polaków. W dawnej zwirowni - zbiorowe mogiły. W 1945 r. założono cmentarz, wybudowano kaplicę, a w 1970 r. cały teren zmodernizowano. Miejsce pamięci narodowej.
- **Lubcza** - kapliczka mur. z ok. 1900 r, budynek szkoły mur. z 1915 r, zagroda z końca XIX w, 2 drewniane domy z końca XIX w.
- **Młynki** - dom mur. z 1921 r.
- **Nowy Dwór** - 2 dREW. - mur. domy z połowy XIX w.
- **Pęperzyn** - wieś wzmiankowana w 1288 r., należała pierwotnie do arcybiskupstwa gnieźnieńskiego, klasztoru cystersów z Byszewa, później własność szlachecka m. innymi Pęperzyńskich. Około 1550 r. staje się ośrodkiem protestantów,
  - kościół rzym. kat. filialny p.w. św Maksymiliana Kolbe, wybudowany jako ewangelicki w 1778 r. o cechach barkowych. Przy kościele drewniana dzwonnica z XIX w., dzwon z 1858 r.
  - zabytkowe domy i zagrody z końca XIX w i pocz. XX w oraz 6 domów mur. z lat 1910 - 1915.
- **Runowo Krajeńskie** - wieś wzmiankowana w 1325 r. jako własność cystersów z Koronowa,
  - Zespół pałacowy (wpisany do rejestru zabytków - 108/ A): ruiny pałacu z cylindryczną basztą, park krajobrazowy z 2 poł. XIX w. z okazami starodrzewu i egzotycznych drzew. Pozostały także dom ogrodnika mur - szach. z 1863 r, kancelaria mur. z 1869 r, rządówka mur. z 1905 r, stajnia mur. z końca XIX w, obora mur. z 1873 r, gorzelnia mur. z 1872 r, ogrodzenie mur. ok. 1870 r, dom mieszkalny mur. - szach. z 1890 r.

- kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy, wzniesiony w latach 1606 – 1607. Obok kościoła drewniana dzwonnica z 1926 r. i trzema dzwonami z XVII i XIX w.
- **Sypniewo:**
  - pałac eklektyczny z 2 poł. XIX w, zbudowany przez rodzinę Wilckensów, której grobowiec znajduje się w parku krajobrazowym o pow. 8,85 ha z XIX w, z bogatym w gatunki drzewostanem, ze stawem i kanałami. W skład zespołu pałacowego wchodzi ekonomówka mur. po 1850 r, przebudowana ok. 1900 r, stajnia, ob. magazyn, mur. z końca XIX w, spichlerz i gorzelnia mur. z końca XIX w.
  - zespół młyna z ok. 1910 r, na który składa się młyn i dom młynarza mur.
  - domy mieszkalne z końca XIX i pocz. XX w.
- **Śmiłowo** - wieś wzmiankowana z 1430 r. Na cmentarzu groby pierwszych ofiar II wojny światowej P. Konieczki - obrońcy Urzędu Celnego i Sz. Ławniczaka - strażnika granicznego.
  - kościół neogotycki, zbudowany w 1903 r, z jednolitym wyposażeniem wnętrza.
  - zagrody z końca XIX wieku.
- **Witunia** - zespół szkoły: szkoła murowana i budynek gospodarczy mur. drew. ok. 1900 r.
  - most kolejowy mur. z końca XIX w
  - zagroda i domy mieszkalne z końca XIX i pocz. XX w. - domy mur. szach. z ok. poł. XIX i pocz. XX w.
- **Zabartowo** - wieś wzmiankowana w 1279 r. jako własność klasztorna, a w 1288 arcybiskupstwa gnieźnieńskiego.
  - kościół parafialny p.w. Św. Jakuba z 1866 r, otoczony murowanym ogrodzeniem z 2 poł. XIX w, plebania mur. z końca XIX w.
  - domy i szkoła mur. - z końca XIX i pocz. XX w.
- **Zakrzewek** - domy i zagrody (obory, stodoły, bud. gospod.) murowane, drewniane, szachulcowe z połowy i końca XIX w oraz początków XX w.
- **Zakrzewska Kolonia** - dworzec kolejowy, mur. z pocz. XX w.
- **Zakrzewska Osada** - domy mur, szach. - mur., drew. - mur. z 2 poł. XIX w.
- **Zgniłka** - zagroda oraz dom z końca XIX w.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Więcborka

Turyści odwiedzający Gminę mają do dyspozycji szlaki turystyczne i rowerowe umożliwiające aktywne zapoznanie się z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi, jakimi dysponuje Gmina.

Na terenie Gminy wyznaczono następujące szlaki turystyczne:

- Szlak Więcborski (czarny) o łącznej długości 19 km: Więcbork - Jez. Więcborskie - Śmiłowo - Karolewo - Pęperzyn – Zabartowo.

- Szlak Męczeństwa Krajan (zielony) o łącznej długości 27,8 km: Jastrzębiec, jez. Śmiłowskie, Śmiłowo, Suchorączek i dalej przez gminę, do Sępólna Kraj.
- Szlak Jezior Krajeńskich (zielony) o łącznej długości 8 km: Więcbork, Jez. Więcborskie, Bydgoskie, Weśrednik, Proboszczowskie, wieś Zabartowo.
- Szlak im. dr S. Łabędzińskiego (niebieski) o łącznej długości 20 km: Więcbork, Runowo Kraj., Jez. Głębołek Duży, Czarmin, Rościmińskie, Witosław (gm. Mrocza).
- Szlak Rezerwatów Krajeńskich (zielony) o łącznej długości 29 km: Sypniewo, Frydrychowo, jez. Modła, Dwanaście Apostołów, jez. Jelonek, dalej przez gm. Sępólno Kraj.

Na terenie Gminy Więcbork wyznaczono także 5 tras rowerowych zróżnicowanych pod względem stopnia trudności, przystosowanych zarówno dla turystów lubiących spokojne przejażdżki rowerem, jak rowerzystów wyczynowych.

Na terenie Gminy Więcbork funkcjonuje 21 obiektów noclegowych, do których należą:

- Ośrodek Wczasowy „Z Widokiem”,
- Ośrodek Wczasowy „Na Wzgórzu”,
- Ośrodek Wczasowy „Tęcza”,
- Ośrodek Wczasowy „Flis”,
- Ośrodek Wczasowy „Morena”,
- Ośrodek Wczasowy „Przy Lesie”,
- Ośrodek Wczasowy „Panorama”,
- Ośrodek Wczasowy „RIVA”,
- Pensjonat Olimpijka,
- Pokoje gościnne „Widok”,
- Ośrodek Wczasowy KRAJNA,
- Zespół Pałacowo – Parkowy w Runowie Krajeńskim,
- Zespół Pałacowo – Parkowy w Sypniewie,
- Hotel „Pod Koroną”,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „JELEŃ”,
- Stara Szkoła Agroturystyczna,
- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Więcborku,
- Internat Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie,
- Internat Zespołu Szkół Centrum Edukacyjne w Więcborku,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „PUSZCZA”,
- Stajnia Branicz – Hodowla Koni Wielkopolskich.

Sezon turystyczny na terenie Gminy obejmuje głównie miesiące wakacyjne. Wynika to zarówno z uwarunkowań przyrodniczych jak i obecnej oferty turystycznej.

Baza noclegowa na terenie Gminy zapewnia turystom 238 całoroczne miejsca noclegowe, natomiast w sezonie letnim aż 312 miejsc noclegowych.

Z danych GUS wynika, z noclegów na terenie Gminy w 2012 r. skorzystało 4339 osób, a więc dwukrotnie więcej niż w 2006 r., co potwierdza, iż Gmina jest postrzegana przez turystów jako potencjalne miejsce wypoczynku. W 2012 r. udzielono łącznie 17863 noclegów na terenie Gminy, co może wskazywać, że przeciętna długość pobytu wynosi 4 dni. Jednak w ostatnich dwóch latach zarówno liczba osób korzystających z noclegów jak i liczba udzielonych noclegów nieznacznie się zmniejsza, co wskazuje na konieczność ciągłych działań zmierzających do wzrostu atrakcyjności turystycznej Gminy poprzez zapewnienie infrastruktury turystycznej jak i promocję walorów i oferty turystycznej Gminy.

Działania inwestycyjne Gminy podejmowane w ostatnich latach wskazują na wzrost potencjału turystycznego Gminy, wyrażony głównie poprzez zrewitalizowany Rynek w Więcborku (ciekawie zaaranżowana przestrzeń publiczna, zwiększyła estetykę Miasta i zapewniła funkcjonalne i atrakcyjne miejsce do realizacji zadań zmierzających do wzrostu integracji społecznej oraz poprawy dostępności kultury i rozrywki) a także turystyczne zagospodarowanie plaży miejskiej.

W związku z tym, iż potencjał turystyczny Gminy daje możliwość zapewnienia źródła dochodów dla mieszkańców gminy, konieczne jest podjęcie działań zmierzających do wzmocnienia tej funkcji na terenie Gminy. Czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Gminy, wskazujące związku przyczynowo-skutkowe pomiędzy nimi, zostały przedstawione w dalszej części niniejszego opracowania, dlatego w tym miejscu zostaną wskazane wyłącznie proponowane działania, które powinny koncentrować się na następujących obszarach problemowych:

- Wydłużenie sezonu turystycznego – obecnie ogranicza się on wyłącznie do miesięcy wakacyjnych, natomiast rozwój całorocznej bazy noclegowej oraz wdrożenie całorocznej oferty turystycznej umożliwiłoby pozyskanie turystów w ciągu całego roku.
- Wydłużenie pobytu na terenie gminy – obecne dane wskazują, że średnia długość pobytu na terenie Gminy wynosi ok. 4 dni. Wzmocnienie oferty turystycznej i kulturalnej, rozwój infrastruktury turystycznej (w tym gastronomicznej i noclegowej) a także zaproponowanie planów pobytu (np. przedstawienie wariantowej oferty spędzania czasu w ciągu 7 dni) umożliwiłoby zatrzymanie turystów na dłuższe pobyty na terenie gminy.
- Zwiększenie częstotliwości pobytu na terenie gminy – istotne jest wyeliminowanie jednorazowych pobytów turystycznych na terenie gminy. Dążeniem Gminy i jej

mieszkańców powinno być, poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków pobytu, rozwijanej oferty turystycznej a przede wszystkim atmosfery przyjaznej dla turystów, zachęcanie do ponownego odwiedzenia Gminy. Istotne może okazać się w tym przypadku promowanie gospodarstw agroturystycznych, które poprzez zapewnienie rodzinnej atmosfery i możliwości komfortowego wypoczynku, będą szczególnie atrakcyjne dla osób ceniących wypoczynki w miejscach spokojnych, zapewniających kontakt z naturą;

- Ukierunkowanie oferty turystycznej na konkretne grupy turystów – walory przyrodnicze gminy pretendują ją jako miejsce szczególnie sprzyjające rozwojowi agroturystyki a także zorganizowanej turystyki sportowej;
- Wzrost atrakcyjności oferty turystycznej oraz rozwój infrastruktury wpływającej na ruch turystyczny – skoordynowane działania w tym obszarze powinny skupiać się na zapewnieniu pożądanego wizerunku gminy, poprzez działania inwestycyjne, społeczne i promocyjne. Ustalenie docelowej grupy turystów pozwoli określić:
  - zakres zadań inwestycyjnych do realizacji w celu wzmocnienia potencjału zaplecza technicznego Gminy istotnego z punktu widzenia ruchu turystycznego,
  - zakres oferty turystycznej skierowanej dla różnych kategorii turystów a także zapotrzebowanie na konkretne usługi związane z obsługą ruchu turystycznego i sposób świadczenia tych usług;
  - zakres i metody działań promocyjnych skierowanych do określonych kategorii turystów.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż rozwój funkcji turystycznej Gminy jest uwarunkowany także od działalności rolniczej prowadzonej przez mieszkańców Gminy, zwłaszcza w kontekście dbałości o zachowanie czystości jezior i zapewnienie estetyki przestrzeni, prowadzenie produkcji rolnej nieuciążliwej dla ruchu turystycznego.

4.3. Bezrobocie

Pomimo rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy Więcbork oraz tak dużych perspektyw i szans do jej dalszego rozwoju, zdecydowana większość mieszkańców Gminy jako kluczowy problem wskazuje niewystarczającą liczbę miejsc pracy na terenie Gminy, głównie w sektorze pozarolniczym. Na terenie Gminy Więcbork liczba zarejestrowanych **bezrobotnych** na koniec 2012 roku wynosiła 1119 osób, z czego około 47% stanowili mężczyźni.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Więcbork, zgodnie z danymi GUS wynosił 13,4% i był bardzo zbliżony do udziału odnotowanego w badanym okresie w powiecie sępoleńskim, gdzie udział ten wyniósł 13,3%. Z danych GUS wynika, że problem bezrobocia zaobserwowany na terenie Gminy Więcbork

jak i na terenie powiatu sępoleńskiego, miał nieco większą skalę niż w przypadku województwa kujawsko-pomorskiego, dla którego wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w 2012 r. 11,1%. Przyczyn takiej sytuacji należy upatrywać w oddaleniu Gminy od dużych ośrodków miejskich, wokół których koncentruje się przemysł.

Tabela 5. Bezrobocie na terenie Gminy Więcbork w latach 2006-2012

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bezrobotni zarejestrowani wg płci [osoba]							
ogółem	1287	1080	1000	1003	1074	1092	1119
mężczyźni	510	376	394	457	490	490	523
kobiety	777	704	606	546	584	602	596
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci [%]							
ogółem	15,8	13,2	12,1	12,2	12,8	13,1	13,4

Źródło: Dane GUS

Szczegółowa informacja o bezrobociu na terenie Miasta i Gminy Więcbork przekazana przez Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim wskazuje, iż szczególnie wyraźnie problem bezrobocia dotyczy osób młodych (do 35 roku życia), stąd problem migracji zarobkowej. W sytuacji braku perspektywy zatrudnienia w miejscu zamieszkania i regionie, osoby młode znacznie łatwiej podejmują decyzje o zmianie miejsca pracy i zamieszkania niż osoby starsze, co wynika z naturalnej skłonności do podejmowania ryzyka. Jednocześnie dostępność młodego, kreatywnego i dobrze wykształconego kapitału społecznego jest niezbędna dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy. Odpływ tego kapitału zubaża Gminę i zmniejsza jej atrakcyjność inwestycyjną, co oznacza z kolei brak perspektyw pracy dla ludzi młodych.

Dane zaprezentowane w tabeli 6 potwierdzają także korelację poziomu bezrobocia z wykształceniem - im niższe wykształcenie, tym większy odsetek osób bezrobotnych. Z danych PUP wynika natomiast iż ponad 65% osób bezrobotnych na terenie Gminy nie posiada wykształcenia średniego. Ta grupa osób w dużej mierze tworzy grupę osób długotrwale bezrobotnych, stanowiących ponad 52% osób bezrobotnych w Gminie.

Prawie 89% osób bezrobotnych na terenie Gminy to osoby poprzednio pracujące, posiadające w większości doświadczenie zawodowe. Ponad 25% bezrobotnych pozostaje bez pracy przez okres 1-3 miesięcy.

Tabela 6. Informacja o bezrobociu na terenie Gminy Więcbork wg stanu na koniec 2012 r.

Wyszczególnienie		m. Więcbork		gm. Więcbork		Miasto i Gmina Więcbork	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
1. Liczba bezrobotnych		473	256	646	340	1 119	596
w tym	poprzednio pracujący	382	194	501	237	883	431
	ze zwolnień grupowych	13	7	19	10	32	17
	z prawem do zasiłku	97	49	111	43	208	92
	osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	26	17	49	28	75	45
	posiadający gospodarstwo rolne	0	0	6	2	6	2
2. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy		435	228	606	320	1 041	548
w tym	do 25 roku życia	124	65	174	100	298	165
	powyżej 50 roku życia	103	41	124	53	227	94
	długotrwale	239	144	350	224	589	368
	bez kwalifikacji zawodowych	162	100	198	118	360	218
	bez doświadczenia zawodowego	115	76	185	126	300	202
	bez wykształcenia średniego	285	129	442	203	727	332
	samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	44	39	47	40	91	79
	kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	x	x	x	x	x	x
	którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	6	0	9	0	15	0
	niepełnosprawni	20	12	21	12	41	24
	po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego	0	0	0	0	0	0
3. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach							
z tego	do 1	50	18	74	20	124	38
	1 - 3	107	51	182	73	289	124

	3 - 6	82	44	97	52	179	96
	6 - 12	88	42	83	42	171	84
	12 - 24	73	50	97	61	170	111
	pow. 24	73	51	113	92	186	143
4. Bezrobotni wg wieku							
z tego	18 - 24	124	65	174	100	298	165
	25 - 34	120	72	197	107	317	179
	35 - 44	87	59	108	63	195	122
	45 - 54	85	46	103	44	188	90
	55 - 59	42	14	56	26	98	40
	60 - 64	15	x	8	x	23	x
5. Bezrobotni wg wykształcenia							
z tego	wyższe	20	18	32	11	52	29
	policealne i średnie zawodowe	107	69	138	91	245	160
	średnie ogólnokształcące	61	40	35	22	96	62
	zasadnicze zawodowe	168	62	234	101	402	163
	gimnazjalne i poniżej	117	67	207	115	324	182
6. Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone w okresie		333	x	75	x	408	x
w tym	subsydiowane	223	x	38	x	261	x
	zatrudnienie lub inna praca zarobkowa	169	x	48	x	217	x
	miejsca aktywizacji zawodowej	164	x	27	x	191	x
7. Podjęcia pracy w okresie		289	119	337	124	626	243
	w tym pracy subsydiowanej	53	29	33	13	86	42
8. Rozpoczęcia staży		56	31	61	35	117	66
9. Rozpoczęcia szkoleń		13	5	17	7	30	12

Źródło: Dane PUP w Sępólnie Krajeńskim, stan na dzień 31.12.2012 r.

Z problemem braku miejsc pracy w miejscu zamieszkania i w regionie, wiąże się także migracja na tle zarobkowym, dostrzegana wyraźnie przez mieszkańców Gminy Więcork przez pryzmat jej skutków: zmniejszającej się liczby ludności i rozpadu rodzin,

a w następstwie zmniejszeniem dochodów budżetowych Gminy. Brak pracy lub jej utrata jest także przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (tj. patologia, przestępczość czy uzależnienia od alkoholu), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny. Długotrwałe występowanie tych efektów bezrobocia w konsekwencji wpłynie bezpośrednio na wzrost wydatków Gminy na pomoc społeczną w zakresie likwidacji lub minimalizacji tych zjawisk, jak również na pogorszenie wizerunku i atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy.

Chcąc zmniejszać poziom bezrobocia, władze Gminy powinny skutecznie pozyskiwać nowych inwestorów, a także stwarzać odpowiednie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na swoim terenie dla lokalnej społeczności (m.in. w zakresie obsługi ruchu turystycznego) lub dla zewnętrznych inwestorów m.in. poprzez tworzenie odpowiedniego systemu zachęt dla nowych przedsiębiorców lub poprzez wyznaczanie odpowiednich terenów inwestycyjnych.

5. Usługi publiczne na terenie Gminy Więcbork

5.1. Usługi społeczne

Jednym z czynników warunkujących atrakcyjność osiedleńczą danej jednostki samorządu terytorialnego są usługi społeczne. Podczas wyboru nowego miejsca zamieszkania brane są pod uwagę przede wszystkim: dostęp do oświaty oraz jakość oferty edukacyjnej, kulturalnej, baza sportowo-rekreacyjna, dostęp do opieki zdrowotnej, a także bezpieczeństwo publiczne. Od stanu infrastruktury społecznej zależy także jakość życia obecnych mieszkańców Gminy i ich szanse rozwoju.

5.1.1. Oświata i nauka

Gmina Więcbork jest organem prowadzącym: przedszkole gminne Nr 1 w Więcborku (z 8 oddziałami), Filię Przedszkola Gminnego w Sypniewie (z 3 oddziałami), oddział w Borzyszkowie, 6 szkół podstawowych i 4 gimnazja. Władze Gminy dokładają wszelkich starań, by nie zmniejszać liczby własnych placówek oświatowych, czego efektem jest niezmienna liczba placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy od wielu lat.

Oprócz jednostek prowadzonych przez Gminę Więcbork, na terenie Gminy funkcjonują również placówki, dla których organem prowadzącym jest powiat sępoleński. Należą do nich:

- Liceum Ogólnokształcące im. J. Korczaka w Więcborku,
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku,
- Zespół Szkół Nr 2 w Sępólnie Krajeńskiej Oddziały Zamiejscowe w Więcborku.

Z inicjatywy osób fizycznych powstał Żłobek i Klub Malucha Puchaty Zakątek w Więcborku.

Obsługą ekonomiczno-administracyjną oraz finansowo-księgową samorządowych placówek oświatowych oraz organizacją dowozu uczniów do szkół na terenie Gminy Więcbork zajmuje się Biuro Obsługi Oświaty Samorządowej w Więcborku, które zostało utworzone uchwałą Nr XXXIX/378/06 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 25.05.2006 roku. Zespół realizuje także inne zadania oświatowe organu prowadzącego.

Przy Szkole Podstawowej w Więcborku funkcjonuje boisko ORLIK (od kwietnia 2013 roku) oraz przy Gimnazjum w Więcborku – boisko wielofunkcyjne o sztucznej nawierzchni.

PRZEDSZKOLA

W Gminie Więcbork wychowanie przedszkolne prowadzone jest wyłącznie przez samorząd gminny.

Opieka przedszkolna na terenie Gminy jest dobrze rozwinięta. W ramach Przedszkola Gminnego Nr 1 w Więcborku (z 8 oddziałami) działa Filia Przedszkola Gminnego w Sypniewie (z 3 oddziałami) oraz oddział zamiejscowy w Borzyszkowie. Dodatkowo w szkołach podstawowych w Więcborku, w Zakrzewku, Jastrzębcu, Pęperzynie i Runowie Krajeńskim funkcjonują oddziały „0”.

**Tabela 7. Przedszkola i oddziały przedszkolne na terenie Gminy Więcbork
(stan na 31.12.2012 r.)**

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni [etat]	Pracownicy obsługi [etat]	Rodzaj placówki
Przedszkole Gminne w Więcborku	280	17,19	18,25	publiczna
Szkoła Podstawowa w Runowie (op)	25	1	-	publiczna
Szkoła Podstawowa w Więcborku (op)	70	3	-	publiczna
Szkoła Podstawowa w Zakrzewku (op)	14	1	-	publiczna
Szkoła Podstawowa w Pęperzynie (op)	18	1	-	publiczna
Szkoła Podstawowa w Jastrzębcu (op)	22	1	-	publiczna

Źródło: BOOS w Więcborku

Dzięki tak dobrze rozwiniętej opiece i edukacji przedszkolnej, Gmina zapewnia rodzinom tych dzieci (zwłaszcza młodym matkom) możliwość podjęcia lub kontynuacji pracy po powrocie z urlopu wychowawczego zwiększając tym samym ich szanse na rynku pracy.

SZKOŁY PODSTAWOWE

Na terenie Gminy Więcbork funkcjonuje 6 szkół podstawowych, w tym jedna w mieście Więcbork. Dwie szkoły podstawowe wchodzi w skład zespołów szkół (w Pęperzynie i Jastrzębcu). Wszystkie szkoły podstawowe na terenie Gminy posiadają statut szkół

publicznych – ich organem prowadzącym jest Gmina Więcbork. W 2012 roku uczęszczało do nich 823 uczniów, z czego 420 osób to uczniowie Szkoły Podstawowej w Więcborku.

Tabela 8. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Więcbork (stan na 31.12.2012 r.)

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni [etat]	Pracownicy obsługi [etat]	Rodzaj placówki
Szkoła Podstawowa w Runowie	80	10,72	2,75	publiczna
Szkoła Podstawowa w Sypniewie	158	13,42	3,5	publiczna
Szkoła Podstawowa w Więcborku	420	31,32	8	publiczna
Szkoła Podstawowa w Zakrzewku	54	8,84	0,5	publiczna
Szkoła Podstawowa w Pęperzynie	63	9,87	3,39	publiczna
Szkoła Podstawowa w Jastrzębcu	48	8,95	4	publiczna

Źródło: BOOS w Więcborku

Tabela 9 prezentuje wyniki sprawdzianu 6-klasistów na terenie Gminy Więcbork w latach 2011 – 2012 w porównaniu do średnich wyników dla kraju, województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu sępoleńskiego. Z danych tych wynika, że uczniowie klas 6-tych szkół podstawowych z terenu Gminy Więcbork w 2012 roku uzyskali średni wynik zbliżony do wyników dla powiatu sępoleńskiego.

Tabela 9. Wyniki sprawdzianu 6-klasistów w latach 2011-2012

Wyszczególnienie	Rok 2011	Rok 2012
Polska	25,27	22,75
Województwo kujawsko-pomorskie	24,94	22,14
Powiat sępoleński	24,43	21,73
Gmina Więcbork	24,30	21,31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Więcborku oraz danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku

GIMNAZJA

Na terenie Gminy zlokalizowane są:

- Gimnazjum w Sypniewie,
- Gimnazjum w Więcborku,
- Gimnazjum w Pęperzynie,
- Gimnazjum w Jastrzębcu.

Tabela 10. Gimnazja na terenie Gminy Więcbork na rok 2012 (stan na 31.12.2012 r.)

Nazwa placówki	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni [etat]	Pracownicy obsługi [etat]	Rodzaj placówki
Gimnazjum w Sypniewie	94	9,57	3	publiczna
Gimnazjum w Więcborku	271	25,75	6,5	publiczna
Gimnazjum w Pęperzynie	46	6,1	-	publiczna
Gimnazjum w Jastrzębcu	43	3,57	-	publiczna

Źródło: BOOS w Więcborku

Wyniki testu gimnazjalistów z terenu Gminy Więcbork przedstawia tabela 11. Należy jednak podkreślić, że od roku szkolnego 2011/2012 egzamin gimnazjalny został przeprowadzany na nowych zasadach, gdzie m.in. zamiast oceny punktowej wprowadzono ocenę procentową. Nowa formuła składa się z trzech części (humanistyczna – język polski oraz historia i wiedza o społeczeństwie, matematyczno-przyrodnicza i językowa - na dwóch poziomach podstawowym i rozszerzonym). Tym samym, niemożliwe jest porównanie wyników egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2011 roku (na starych zasadach) i w 2012 roku.

Tabela 11. Wyniki testów gimnazjalistów

Wyszczególnienie		Rok 2011 w pkt	Rok 2012 w %
Część humanistyczna		21,60 pkt	-
Część matematyczno-przyrodnicza		21,84 pkt	-
Część humanistyczna	Język polski	-	61,8
	Historia i WOS	-	55,1
Część matematyczno – przyrodnicza	Matematyka	-	43,8
	Przedmioty przyrodnicze	-	49,4
Język obcy	Język angielski podstawowy	-	58,8
	Język angielski rozszerzony	-	40,8
	Język niemiecki podstawowy	-	50,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Więcborku oraz danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku

SZKOŁY ŚREDNIE

Na terenie Gminy Więcbork funkcjonują również placówki, dla których organem prowadzącym jest powiat sępoleński. Należą do nich:

- Liceum Ogólnokształcące im. J. Korczaka w Więcborku,
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku,
- Zespół Szkół Nr 2 w Sępólnie Krajeńskiej Oddziały Zamiejscowe w Więcborku.

Tabela 12. Szkoły średnie na terenie Gminy Więcbork

Nazwa placówki (adres)	Liczba dzieci	Pracownicy pedagogiczni [etat]	Pracownicy obsługi [etat]	Rodzaj placówki (publiczna / niepubliczna)
Liceum Ogólnokształcące w Więcborku ul. Pocztowa 14a, 89-410 Więcbork	214	18,04	5	publiczna
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku ul. Pocztowa 14b, 89-410 Więcbork	425	40,73	8,5	publiczna
Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie ul. Kwiatowa 3, 89-422 Sypniewo	250	28,95	13,5	publiczna

Źródło: BOOS w Więcborku

Obiekty będące we władaniu placówek oświatowych Gminy Więcbork (poza jednym wyjątkiem) są w całości jej własnością. Sala zastępcza w Jastrzębcu pomimo, że nie należy bezpośrednio do szkoły, to jako własność Gminy jest bez ograniczeń i nieodpłatnie udostępniana szkole, w zależności od potrzeb. Podobna sytuacja ma miejsce w Sypniewie, gdzie za zastępczą salę gimnastyczną służy pomieszczenie wiejskiej świetlicy. Tym wspomnianym na początku wyjątkiem jest gimnazjum w Sypniewie, które mieści się w wynajmowanych (odpłatnie) pomieszczeniach od Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie, dla którego organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Sępólnie Krajeńskim. Obecnie w trakcie realizacji jest inwestycja polegająca na budowie sali gimnastycznej w Sypniewie, co jest związane z perspektywą utworzenia zespołu szkół. Część z użytkowanych budynków została ocieplona (Szkoła Podstawowa w Więcborku, Gimnazjum Więcbork, Szkoła Podstawowa w Runowie, Zespół Szkół w Pęperzynie, Przedszkole w Więcborku oraz w Sypniewie). W części placówek należy dokonać zmiany instalacji centralnego ogrzewania wraz z modernizacją instalacji, termoizolacji wraz z elewacją, modernizacji instalacji elektrycznej oraz likwidacji eternitu.

Zaplecze techniczne szkół jest zadowalające. Szkoły wyposażone są także w tablice interaktywne, jednak sprzęt komputerowy odznacza się wysokim stopniem wyeksploatowania. Zachodzi zatem konieczność unowocześnienia pracowni komputerowych w najbliższym czasie.

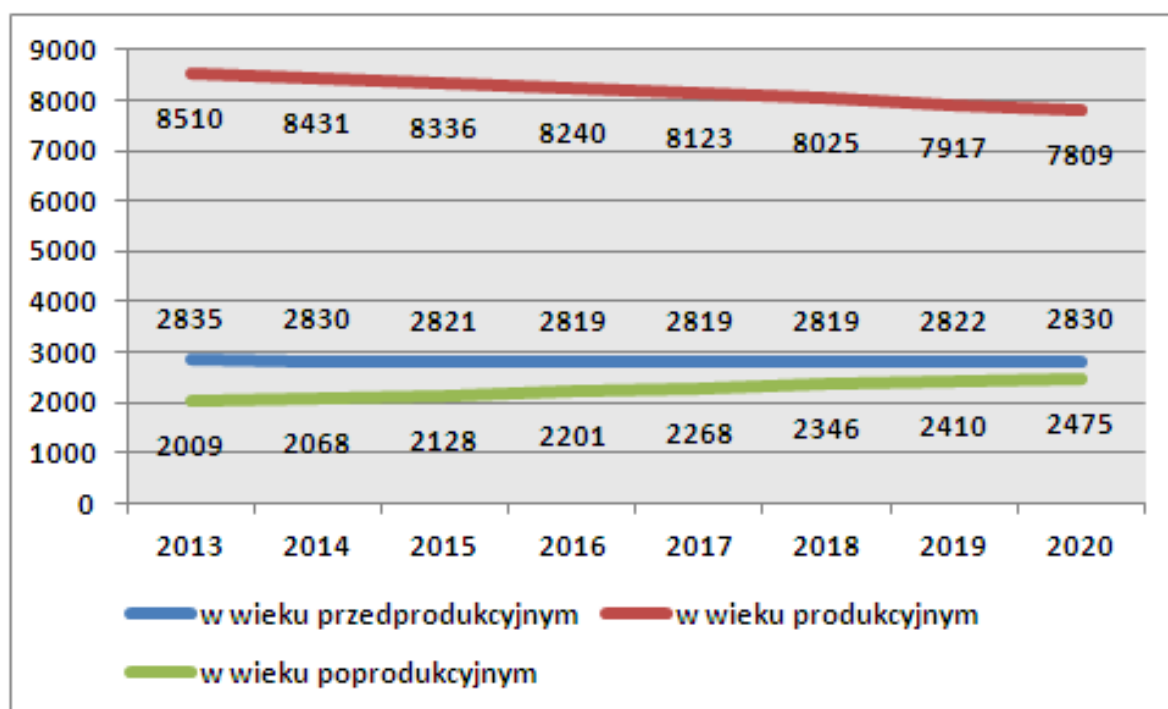
W szkołach prowadzonych przez Gminę Więcbork działają dwie stołówki przyszkolne (Szkoła Podstawowa w Więcborku oraz Gimnazjum Więcbork). Obydwie zostały kilka lat temu sprywatyzowane. Wraz z kuchennym zapleczem dzierżawią je prywatne firmy.

Szkoły na terenie Gminy Więcbork pełnią także funkcję integracyjną dla dzieci i młodzieży, gdyż oferują swoim uczniom dodatkowe zajęcia edukacyjne, uczestnictwo w kołach

zainteresowań (koło językowe, informatyczne, przyrodnicze) i przynależność do klubów sportowych. Liczne inwestycje w oświatę spowodowały, że liczba placówek na terenie Gminy jest niezmienna od kilku lat. Dalsze poszerzanie oferty zajęć doszkalających może wpłynąć na wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy, a jednocześnie spowoduje podniesienie kompetencji przyszłych pracowników.

Na podstawie prognozy ludności na lata 2008-2035 sporządzonej przez GUS dla obszarów wiejskich powiatu sępoleńskiego stworzono prognozę liczby ludności z podziałem na ekonomiczne grupy wieku na terenie Gminy Więcbork.

Wykres 3. Prognoza liczby ludności dla Gminy Więcbork [osoba]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Obserwowana w ciągu ostatnich kilku lat w skali kraju i Europy zmiana modelu rodziny (2+1) potwierdza, że coraz mniejszy jest udział rodzin wielodzietnych. Również migracje rodzin w celach zarobkowych pociągają za sobą spadek liczby dzieci na danym terenie. W związku z tym, Gmina Więcbork zamierza realizować działania zwiększające jej atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną. Atrakcyjne warunki do zamieszkania będą skutkowały napływem nowych mieszkańców (w tym rodzin z dziećmi), dzięki czemu liczba uczniów w szkołach utrzyma się na poziomie zbliżonym do obecnego a nawet wzrośnie. Tym samym Gmina zapewni odpowiednie dochody z tytułu subwencji oświatowej, a także wyeliminuje ewentualną konieczność racjonalizacji sieci szkół na swoim terenie. Z kolei atrakcyjne warunki inwestycyjne to szansa na nowe miejsca pracy, co zminimalizuje zjawisko migracji części mieszkańców poza teren Gminy Więcbork w celach zarobkowych.

5.1.2. Ochrona zdrowia

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Jego poziom w sposób znaczący wiąże się z jakością wykonywanej pracy przez mieszkańców oraz wpływa na wydatki budżetu. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

Dostępność szpitala w Gminie może przyciągnąć do miasta rodziny z małymi dziećmi, których rodzice zechcą zapewnić swoim pociechom jak najlepszą opiekę medyczną, oraz seniorów, którzy szczególnie wymagają opieki lekarskiej.

Podstawową opiekę medyczną na terenie Gminy zapewniają dwa niepubliczne ośrodki zdrowia w Więcborku oraz dwa ośrodki zdrowia w Sypniewie i w Pęperzynie.

5.1.3. Sport i rekreacja

Sport w Gminie Więcbork jest nieodzownym elementem życia wielu jej mieszkańców, dlatego też Gmina wspiera rozwój dyscyplin sportowych zarówno finansowo jak i rzeczowo.

Ważną rzeczą jest systematyczne tworzenie i rozbudowa niezbędnej bazy sportowej w Gminie, która już przyczyniła się do poprawy warunków uprawiania sportu, a w niedługim czasie może zaowocować osiągnięciem coraz lepszych wyników przez młodzież oraz zwiększeniem zainteresowania uprawianiem sportu w Gminie. Gmina pracuje też nad zapewnieniem dzieciom możliwości rozwijania zainteresowań sportowych poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty sportowo-rekreacyjnej.

Dzięki istnieniu warunków do uprawiania sportu i rekreacji, tj. boisk sportowych i sal gimnastycznych, zauważalny jest wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem wśród mieszkańców Gminy.

Wykaz **stowarzyszeń zwykłych** (stanowiących kluby sportowe) działających na terenie powiatu sępoleńskiego z terenu Gminy Więcbork:

- Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Więcborku,
- Ludowy Zespół Sportowy „Gwiazda Sypniewo”,
- Klub Sportowy „Helios” Więcbork,
- Krajeńskie Towarzystwo Motorowe „JUNAK”,
- Ludowy Klub Sportowy „SOKÓŁ”,
- Klub Sportowy „Time Lubcza”,
- Więcborki Klub Motorowy.

W swojej działalności sportowej Gmina współpracuje ze szkołami oraz młodzieżą i dorosłymi. Wynikiem działalności jest ciekawy kalendarz imprez sportowych. Do najważniejszych stałych imprez sportowych organizowanych dla mieszkańców Gminy Więcbork należą:

- Turniej o Godność Króla Kurkowego Bractwa Strzeleckiego,
- Rozgrywki Powiatowej Ligii Piłki Nożnej Powiatu Sępoleńskiego,
- Turniej Piłkarski o Puchar Burmistrza Więcborka,
- Udział w eliminacjach Mistrzostw Strefy Północnej w Motokrossie,
- Turniej Siatkówki Plażowej Mężczyzn,
- Bieg Pamięci Karolewo-Więcbork,
- Bieg Wiosny „Zachowaj Trzeźwy Umysł”,
- Turniej piłkarski im. Romana Nitki.

Również sołtysi biorą aktywny udział w organizowaniu zajęć sportowych na terenie Gminy. Sołtys Wymysłowa odkrył, że na terenie trzech województw: kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego i pomorskiego jest aż piętnaście miejscowości o nazwie Wymysłowo. Każda z nich liczy sobie mniej niż dwustu mieszkańców. Postanowił zorganizować integracyjne spotkanie mieszkańców tych wsi. Integracji najlepiej służy wspólna zabawa i rywalizacja, dlatego zorganizowano turniej sołecki, pn. *Wymysłowa Trzech Województw na Start*. Pierwszy turniej wygrało Wymysłowo z Gminy Mieścisko koło Wągrowca. Uczestnicy uznali, że pomysł trzeba kontynuować i umówili się, że każdy zwycięzca będzie organizatorem kolejnego turnieju.

5.1.4. Kultura

Potrzeby kulturalne mieszkańców Gminy Więcbork zaspokajane są przez następujące jednostki i obiekty:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku, w którego skład wchodzi Wiejski Dom Kultury w Sypniewie,
- Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Więcborku, w której skład wchodzi:
  - Biblioteka w Sypniewie,
  - Biblioteka w Runowie Krajeńskim.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku został powołany uchwałą Rady Narodowej Miasta i Gminy Więcbork w dniu 31.10.1975 roku, a istnieje od 01.07.1976 roku. Aktualnie siedziba MGOK mieści się w budynku przy ulicy Pocztowej 2.

Zgodnie z §7 Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Więcborku, do podstawowych zadań Ośrodka należy:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- promocja turystyki w Gminie Więcbork,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kulturalnych,

- tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowań wiedzą i sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpoznanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych, w tym promujących turystykę w Gminie,
- realizacja i współudział w organizowaniu imprez kulturalnych w gminie.

Aktualnie Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku prowadzi:

- 1) pracownię muzyczną obejmującą naukę gry na instrumentach, zajęcia wokalne, zajęcia muzyczno-animacyjne oraz sekcję orkiestry dętej dla dzieci i młodzieży,
- 2) pracownię sztuk plastycznych, w ramach której prowadzone są zajęcia z różnych form aktywności plastycznej,
- 3) pracownię tańca,
- 4) Więcborską Orkiestrę Dętą,
- 5) Pracownię Działań na Rzecz Seniorów,
- 6) Pracownię rzeźby Józefa Walczaka,
- 7) Szachy dla najmłodszych.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku jest instytucją kulturalną, działającą na podstawie statutu, jej celem jest zaspokajanie potrzeb oświatowych kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa oraz uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Księgozbiór biblioteki liczy ogółem 35 955 woluminów i obejmuje pozycje o charakterze naukowym i popularnonaukowym, literaturę piękną dla dzieci i dorosłych, zbiory specjalne, regionalna oraz dokumenty życia społecznego. Biblioteka na bieżąco gromadzi i uzupełnia zbiory ze wszystkich dziedzin wiedzy i dla wszystkich grup użytkowników.

Na terenie Gminy Więcbork organizowane są także cykliczne **imprezy kulturalne**, dzięki którym mieszkańcy Gminy mają zapewniony dostęp do ciekawej formy spędzenia czasu wolnego, ale również możliwość do spotkania się i aktywnego uczestnictwa w życiu Gminy. Do imprez tych należą:

- Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- ferie zimowe,
- koncert z okazji Dnia Babci i Dziadka,
- koncert z okazji Dnia Zakochanych,
- koncert z okazji Dnia Kobiet,
- wieczornica pasyjna/misterium,

- obchody Święta Flagi i Święta Konstytucji 3 Maja,
- koncert z okazji Dnia Matki,
- festyn/koncert z okazji Dnia Dziecka,
- festiwal ekologiczny „Zielono Mi”,
- Sypniewska Parafiada,
- Noc Sobótkowa,
- Turniej Sołectw,
- ferie letnie,
- Dni Więcborka,
- Dożynki Gminne,
- Wieczornica z okazji Święta Niepodległości,
- Tydzień Kultury Chrześcijańskiej,
- Jarmark Mikołajkowy,
- Kolędowanie przy Więcborskiej Szopce.

Działalność kulturalna na terenie Gminy wspierana jest również przez liczne **organizacje społeczne** biorące czynny udział w życiu społecznym i kulturalnym mieszkańców. Należą do nich m.in.:

- Krajeńskie Stowarzyszenie Kulturalne,
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich,
- Gminna Rada Kół Gospodyń Wiejskich,
- Ochotnicze Straże Pożarne,
- Uczniowskie Kluby Sportowe,
- Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie,
- Rady Rodziców przy szkołach gminnych i powiatowych,
- Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów,
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych.

5.1.5. Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną w zakresie pomocy społecznej dla mieszkańców Gminy Więcbork jest **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**, który realizuje politykę społeczną Gminy Więcbork mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i podjętymi w tym zakresie uchwałami i zarządzeniami organów Gminy.

Głównym celem pomocy społecznej jest:

- zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapobiegania powstawaniu trudnych życiowych sytuacji, których rodziny nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości,
- doprowadzenie do możliwie pełnego usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 roku przyznano ogółem 1 760 świadczeń z zakresu pomocy społecznej.

Powody przyznawania pomocy w 2012 roku przedstawione zostały w tabeli 13.

Tabela 13. Powody przyznawania pomocy rodzinom przez MGOPS w Więcborku

Pomoc społeczna - świadczenia	Stan na dzień 31.12.2010r.**	Stan na dzień 31.12.2011r.**	Stan na dzień 31.12.2012r.**
Liczba osób, którym przyznano świadczenie*	1 802	1 701	1 760
Z powodu ubóstwa	1 391	1 010	1 120
Z powodu bezrobocia	1 302	1 132	1 134
Z powodu niepełnosprawności	874	840	878
Z powodu długotrwałej choroby	1 052	1 001	1 099
Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	875	760	588

*podano liczbę osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie

**przedstawiono liczbę osób narastająco w danym roku 2010, 2011, 2012

Źródło: Sprawozdania MPiPS-03-R oraz OZPS za lata 2010, 2011, 2012

Dodatkowo na terenie Gminy szeroko rozumianą pomoc społeczną świadczą:

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Więcborku,
- Świetlica Środowiskowa w Więcborku,
- Mieszkania Chronione w Więcborku,
- Organizacje pozarządowe działające na polu pomocy społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Więcborku,
- Dom Pomocy Społecznej w Suchorączku,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku,
- Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku.

Należy podkreślić, że oczekiwany w wyniku realizacji niniejszej strategii, rozwój przedsiębiorczości oraz turystyki weekendowej na terenie Gminy Więcbork przyczyni się do powstawania nowych miejsc pracy, a tym samym do zmniejszania bezrobocia na terenie Gminy i spadku liczby osób bezrobotnych korzystających obecnie z pomocy MGOPS.

5.1.6. Bezpieczeństwo publiczne

Na atrakcyjne warunki do zamieszkania wpływa również bezpieczeństwo publiczne. Zadania związane z utrzymaniem porządku publicznego oraz z zapewnieniem bezpieczeństwa realizowane są przez podmioty odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa, w tym:

- Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim,
- Komisariat Policji w Więcborku,
- Jednostki OSP na terenie Gminy:
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Więcborku,
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Sypniewie,
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Suchorączku,
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Zakrzewku
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Jastrzębcu,
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Pęperzynie,
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Zabartowie,
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Lubczy,
  - Ochotnicza Straż Pożarna w Runowie Krajeńskim.

5.2. Usługi komunalne

5.2.1. Gospodarka wodno-kanalizacyjna

Gmina Więcbork ze względu na rozwój zabudowy jednorodzinnej sukcesywnie rozwija infrastrukturę techniczną na swoim obszarze, która ma istotny wpływ na jakość życia mieszkańców Gminy, a także na jej dalszy rozwój.

W tabeli 14 zaprezentowano podstawowe informacje dotyczące poziomu wyposażenia Gminy Więcbork w sieć wodociągową i kanalizacyjną.

Tabela 14. Wyposażenie Gminy Więcbork w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na dzień 31.12.2012r.
Sieć wodociągowa		
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	210,0
przyłącza do sieci wodociągowej od budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 677
woda dostarczona gospodarstwom domowym	tys. m ³	234,0
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	9 793
Sieć kanalizacyjna sanitarna		
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	58,6
przyłącza do sieci kanalizacyjnej od budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 037
ścieki odprowadzone od gospodarstw domowych	dam ³	234
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	5 870

Źródło: GUS

USŁUGI WODOCIĄGOWE

Sytuacja Gminy Więcbork pod względem wyposażenia w infrastrukturę wodociągową ulega systematycznej poprawie. Miasto Więcbork jest już praktycznie w całości zwodociągowane. Jednakże w miarę powstającej nowej zabudowy mieszkaniowej wciąż są prowadzone prace mające na celu doprowadzenie wody do wszystkich skupisk ludności na terenie Gminy Więcbork oraz prace związane z wymianą części sieci wodociągowej. Na koniec 2012 roku na terenie Gminy Więcbork funkcjonowała sieć wodociągowa o łącznej długości 210 km z 2 677 czynnymi przyłączami wodociągowymi, do których podłączonych było 9 793 osoby. Rozbudowa sieci wodociągowej istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody spełniającej wszelkie normy sanitarne, co z pewnością pozytywnie wpływa na stan zdrowia użytkowników sieci. Wyposażenie obszaru w podstawową infrastrukturę techniczną zwiększy również atrakcyjność Gminy dla obecnych i potencjalnych mieszkańców oraz inwestorów.

Główne źródło zaopatrzenia regionu w wodę do celów komunalnych i na potrzeby przemysłu stanowią ujęcia wód podziemnych. W zdecydowanej większości ujęć, wody z utworów czwartorzędowych muszą być uzdatniane z uwagi na zwiększoną zawartość związków żelaza i manganu. Źródłem wody pitnej dla Gminy Więcbork (zarówno dla terenu Miasta i obszarów wiejskich) są miejskie ujęcia wodociągowe zlokalizowane w Mieście Więcbork oraz we wsiach: Witunia, Runowo Kraj., Sypniewo, Jastrzębiec, Pęperzyn. Wydajność poszczególnych ujęć przedstawia się następująco:

- **Miasto Więcbork** - wydajność studni łącznie - 278 m³/godz.; z tego ujęcia wodę

otrzymują mieszkańcy miasta oraz wsi: Suchorączek, Dalkowo, Nowy Dwór, Karolewo, Jastrzębiec, Młynki;

- **Witunia** - wydajność studni 81 m³/godz.; z ujęcia tego wodę otrzymują mieszkańcy wsi: Witunia, Zakrzewek, Zakrzewska Osada;
- **Sypniewo** - wydajność studni 164 m³/godz.; z ujęcia tego wodę otrzymują mieszkańcy wsi: Sypniewo, Dorotowo, Wymysłowo, Wilcze Jary, Adamowo, Frydrychowo, Jeleń, Lubcza, Górowatki;
- **Runowo Krajeńskie** - wydajność studni 97,0 m³/godz.; z tego ujęcia wodę otrzymują mieszkańcy wsi: Runowo Krajeńskie, część wsi Borzyszkowo, Klarynowo, Puszcza, Zabartowo, a wodociąg połączony jest z wodociągiem miejskim;
- **Jastrzębiec** - wydajność studni 35,0 m³/godz.; ujęcie nie eksploatowane – stanowi rezerwę.

Na terenie Gminy woda ujmowana jest również z ujęć lokalnych:

- **Pęperzyn** - ujęcie o wydajności 68 m³/godz.; z ujęcia tego wodę otrzymują mieszkańcy wsi Pęperzyn;
- z ujęcia wody **Dźwierszno** w gminie Łobżenica wodę otrzymują wsie w południowo-zachodniej części gminy: Klarynowo, Górowatki, Borzyszkowo;
- z ujęcia wody **Wiele** w gminie Mrocza wodę otrzymuje wieś Zabartowo w południowo - wschodniej części Gminy Więcbork.

USŁUGI KANALIZACYJNE

Na terenie Gminy Więcbork postępuje także rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej. Według danych GUS, na koniec 2012 roku z sieci kanalizacji sanitarnej o długości 58,6 km odprowadzonych było 1 037 przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, z których korzystało 8 570 osób. Gmina Więcbork jest skanalizowana w ok. 44%. Największy procent skanalizowana występuje na terenie Miasta Więcbork.

Gmina Więcbork leży w zlewni bezpośredniej rzeki Noteci. Gospodarka ściekowa na terenie Miasta i Gminy rozwiązana jest następująco: ścieki z części miasta oraz wsi odprowadzane są do oczyszczalni za pomocą układu 12 przepompowni ścieków, kolektorów tłocznych i kanałów grawitacyjnych. Oczyszczalnia ta znajduje się w miejscowości Runowo Krajeńskie, usytuowanej na południowy – wschód od Miasta. Oczyszczone ścieki zostają odprowadzane do rzeki Orla.

Na terenach, gdzie nie występuje sieć kanalizacyjna (głównie tereny wiejskie Gminy Więcbork), ścieki sanitarno – bytowe odprowadzane są do przydomowych zbiorników bezodpływowych oraz do przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki pochodzące ze zbiorników bezodpływowych wywożone są wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków

we wsi Runowo Młyn. Zły stan techniczny zbiorników bezodpływowych powoduje przenikanie zanieczyszczeń do gruntu, co prowadzić może do poważnego zagrożenia środowiska naturalnego.

OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW

Miasto i Gminę Więcbork obsługuje komunalna oczyszczalnia ścieków typu mechaniczno-biologicznego zlokalizowana w południowej części Gminy we wsi Runowo Młyn. Jest ona przystosowana do odbioru ścieków doprowadzanych kanalizacją tłoczną, grawitacyjną oraz dowożonych wozami asenizacyjnymi. Obecna przepustowość oczyszczalni to 2 000 m³/dobę. Według stanu na koniec lipca 2007 roku obsługuje ona częściowo wsie Sypniewo, Runowo Krajeńskie, Pęperzyn, Nowy Dwór, Suchorączek oraz Miasto Więcbork. Obecne wykorzystanie oczyszczalni kształtuje się na poziomie ok. 41,5 %. Właścicielem oczyszczalni jest Gmina Więcbork, a eksploatatorem Zakład Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Więcborku. Teren oczyszczalni otoczony jest lasami, jednakże dostęp do oczyszczalni nie jest utrudniony z uwagi na połączenie z drogą publiczną. Na umiejscowienie obiektu wpływ miało bezpośrednie połączenie z rzeką Orla, do której wpływają oczyszczone ścieki.

W związku z tym, że sieć wodno-kanalizacyjna jest jednym z podstawowych elementów warunkujących rozwój mieszkalnictwa i przedsiębiorczości na każdym terenie, a także warunkuje rozwój turystyki w oparciu o istniejące walory przyrodnicze i stan czystości środowiska, Gmina Więcbork systematycznie i w miarę zapotrzebowania realizuje inwestycje w tym zakresie. Natomiast rozbudowa sieci kanalizacyjnej następuje w pierwszej kolejności na obszarze Gminy o większych skupiskach mieszkańców, gdzie rozbudowa ta jest uzasadniona i opłacalna ekonomicznie, oraz na terenach włączonych do Aglomeracji Więcbork, które zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych muszą zostać skanalizowane do końca 2015 roku. W przypadku terenów, gdzie podłączenie do sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalne, władze Gminy Więcbork realizują program dotyczący budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Tym samym należy zakładać, że rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie Gminy (a tym samym wzrost gęstości zaludnienia w poszczególnych miejscowościach) przyczyni się do rozwoju sieci kanalizacyjnej, co wpłynie w konsekwencji na dalszy wzrost jej atrakcyjności osadniczej, a także zwiększy atrakcyjność turystyczną (budowa kanalizacji zmniejszy zanieczyszczenie gleb i wód powierzchniowych i podziemnych). Infrastruktura wodno-kanalizacyjna stanowi również ważne uzbrojenie w przypadku terenów inwestycyjnych.

5.2.2. Zaopatrzenie w energię

O stopniu atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy Więcbork świadczy również sposób zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i gaz:

- **zaopatrzenie w energię elektryczną** - źródłem zasilania Miasta i Gminy w energię elektryczną jest główny punkt zasilania WN/SN, zlokalizowany na terenie Gminy w miejscowości Runowo. Wyposażony jest on w dwa transformatory o mocy 2x10 MVA. GPZ zasilany jest liniami wysokiego napięcia 110 kV z kierunku Sępólna Krajeńskiego i Paterka w Gminie Nakło. Linie te przebiegają na kierunku północ - południe w środkowej części Gminy. Linie te przewidziane są do adaptacji. Ogółem na terenie Miasta zlokalizowanych zostało 24 stacji transformatorowych, pracujących na potrzeby komunalno - bytowe mieszkańców miasta oraz zasilające obiekty usługowe, rzemieślnicze i drobne zakłady przemysłowe. Na terenach wiejskich Gminy zlokalizowanych zostało 145 stacji transformatorowych;
  - **zaopatrzenie w gaz** – w chwili obecnej Miasto i Gmina Więcbork nie są zgazyfikowane przewodowo gazem ziemnym. Cele bytowe zaspokajane są przy wykorzystaniu gazu propan - butan dostarczanego w butlach 11 kg. Najbliższa sieć gazowa wysokiego ciśnienia znajduje się na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie. Jest to końcówka gazociągu DN 150 mm, relacji Świecie - Chojnice - Sępólno Krajeńskie. W chwili obecnej gazyfikacja Gminy Więcbork nie jest możliwa ze względu na nieopłacalność ekonomiczną takiego przedsięwzięcia;
  - **zaopatrzenie w energię ciepłą** - na terenie Miasta i Gminy Więcbork brak jest scentralizowanych systemów zaopatrzenia w energię ciepłą. Na terenie Miasta funkcjonują dwie osiedlowe kotłownie, dostarczające ciepło dla potrzeb komunalno-bytowych:
    - kotłownia osiedlowa Zakładu Gospodarki Komunalnej „OM Gdańskie II”, wyposażona w dwa kotły typu UKS 45 dobudowana do budynków mieszkalnych. Zaopatruje ona w ciepło budynki mieszkalne wielorodzinne,
    - kotłownia osiedlowa Zakładu Gospodarki Komunalnej „BOWiD” o mocy 1,75 MW. Jest również kotłownią dobudowaną do budynku mieszkalnego i jest źródłem ciepła dla budynków wielorodzinnych.
- Poza wyżej wymienionymi źródłami ciepła, na terenie Miasta istnieje również kilkanaście lokalnych kotłowni usytuowanych głównie w budynkach użyteczności publicznej, zakładach przemysłowych i w budynkach mieszkalnych, głównie oddalonych od istniejącej sieci ciepłej;
- **odnawialne źródła energii** – na terenie Gminy podejmowane są działania zmierzające

do zwiększenia wykorzystania tego ekologicznego nośnika energii. Obecnie na terenie Gminy zlokalizowane są 2 turbiny wiatrowe. W związku z tym, że Gmina Więcbork jest w sferze zainteresowania firm pozyskujących energię wiatrową ze względu na korzystne warunki wietrzności, to obecnie trwa aktualizacja *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Więcbork*, w którym przewidziano m.in. miejsce pod budowę kolejnych wiatraków oraz innych instalacji OZE (w tym ogniw fotowoltaicznych). Należy jednak pamiętać, że bliskie sąsiedztwo siłowni wiatrowych stanowi pewnego rodzaju barierę antropogeniczną do rozwoju budownictwa (strefy uciążliwości akustycznej wyłączone są bowiem z realizacji zabudowy mieszkaniowej).

W Więcborku funkcjonuje kotłownia osiedlowa, która wykorzystuje na cele grzewcze biomasę ze słomy i odpadów drewna. Gmina posiada także projekt budowy biogazowni, w której głównym paliwem będzie kukurydza, jednakże obecnie trwają uzgodnienia z firmą, która miałaby być odbiorcą wytworzonej energii.

5.2.3. Infrastruktura komunikacyjna

Warunkiem zwiększenia obecnej atrakcyjności Gminy Więcbork w zakresie mieszkalnictwa, inwestycji i turystyki jest dobrze funkcjonująca sieć połączeń komunikacyjnych. Obecnie ze względu na brak połączeń przy użyciu komunikacji miejskiej z większymi ośrodkami miejskimi (takimi jak Bydgoszcz, która jest znacznie oddalona od Więcborka), Gmina jest obszarem typowo peryferyjnym.

Układ drogowy w Gminie Więcbork tworzą:

- 3 drogi wojewódzkie,
- 19 dróg powiatowych,
- drogi gminne.

Obszar Gminy Więcbork usytuowany jest poza najważniejszymi ciągami komunikacyjnymi znaczenia krajowego. Wśród najbliższych dróg krajowych są:

- droga krajowa nr 25 (w odległości 13 km, w Sępólnie Krajeńskim),
- droga krajowa nr 10 (w odległości 30 km, w Nakle nad Notecią).

Jednakże dostęp do dróg krajowych zapewniają drogi wojewódzkie.

Drogi wojewódzkie przeznaczone są dla wszystkich użytkowników, stanowią połączenie regionalnych ośrodków gospodarczych i administracyjnych w województwie oraz mają znaczenie obronne. Pod względem standardu technicznego zaliczone są do klasy G - drogi główne. Przez teren Gminy przebiegają następujące drogi wojewódzkie:

- droga nr 241 relacji Tuchola - Sępólno Krajeńskie – Więcbork – Nakło nad Notecią – Wągrowiec o długości 12,701 km w granicach Gminy,
- droga nr 242 relacji Więcbork – Łobżenica – Wyrzysk o długości 8,012 km w granicach Gminy,
- droga nr 189 relacji Więcbork – Złotów – Jastrowie o długości 16,896 km w granicach Gminy.

Ogółem na terenie Gminy jest 37,6 km dróg wojewódzkich. Drogi te spotykają się w Mieście Więcbork, co czyni je ważnym węzłem komunikacyjnym na obszarze województwa. W perspektywie kilku najbliższych lat wzmocniana będzie rola drogi wojewódzkiej nr 241, co przyczyni się do wzrostu znaczenia Więcborka w obszarze gospodarki i turystyki. Choć z drugiej strony wzmożony ruch będzie miał negatywne oddziaływanie na stan techniczny infrastruktury drogowej w Mieście.

Na obszarze Gminy 19 **dróg powiatowych** o łącznej długości 59,979 km służy zapewnieniu dostępu do dróg wojewódzkich i krajowych oraz najważniejszych ośrodków w powiecie.

Tabela 15. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Więcbork

Nazwa drogi lub relacja drogi	Długość drogi w granicach Gminy (km)
1122C Zaleśniak - Iłowo - Sypniewo	4,666
1123C Adamowo - Sypniewo	1,818
1124C Dorotowo - Dorotowo st. PKP	0,285
1125C Sypniewo - Borzyszkowo	9,325
1126C Lubcza - droga nr 189	2,179
1127C Zakrzewek - droga nr 189	3,159
1128C Sypniewo - Sypniewo st. PKP	0,307
1129C Sępólno Kraj. – N. Dwór – Więcbork	6,735
1132C Sępólno Krajeńskie - Jastrzębiec	1,197
1133C Więcbork - Wielowicz	4,507
1134C Więcbork - Jastrzębiec - Płosków - Sośno	9,482
1141C Jastrzębiec - Tonin - Wąwelno	1,046
1142C Jastrzębiec – Karolewo	2,192
1143C Śmiłowo - Pęperzyn	5,811
1144C Pęperzyn - Pęperzyn stacja PKP	0,174
1145C Zabartowo - Wąwelno - Wierzchucin Król.	4,819
1148C Runowo Kraj. st. PKP - Borzyszkowo	0,293
1150C Zabartowo - Witosław - Olszewka - Nakło	1,984

Źródło: Urząd Miejski w Więcborku

Najniższą kategorię połączeń stanowią **drogi gminne**, które zaliczone są do klasy L - drogi lokalne. Drogi gminne to drogi przeznaczone także dla wszystkich użytkowników służące miejscowym potrzebom. Na terenie Gminy znajduje się 223,47 km dróg gminnych, których wykaz przedstawia tabela 16.

Tabela 16. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Więcbork

Lp.	Numer drogi	Ulica	Nawierzchnia	Szerokość nawierzchni drogi (m)	Długość drogi (km)
1	020201C	Adamowo-Sypniewo	gruntowa	4	3,028
2	020202C	Dorotowo-Wymysłowo-Wilcze Jary-Sypniewo	gruntowa wzmocniona	5	6,000
3	020203C	Wilcze Jary-Sypniewo	bitumiczna 0,8/ gruntowa 1,2	4	2,000
4	020204C	Droga nr 01122C-Jeleń	bitumiczna	5	2,250
5	020205C	Sypniewo-Frydrychowo-Zakrzewska Osada	gruntowa	4	6,200
6	020206C	Zakrzewek-Nowy Dwór-Zboże	gruntowa	4	5,150
7	020207C	Zakrzewek Wybudowanie-Witunia-Więcbork	gruntowa 2,1/	4	3,500
8	020208C	Dalkowo-Więcbork	gruntowa	4	3,400
9	020209C	Zakrzewska Osada-droga nr 01127C	gruntowa wzmocniona	4	1,090
10	020210C	Suchorączek-Śmiłowo	gruntowa wzmocniona	4	2,580
11	020211C	Śmiłowo-Karolewo-Pęperzyn	gruntowa wzmocniona	5	7,450
12	020212C	Młynki-droga nr 01134C	tłuczeń/żużel	5	1,050
13	020213C	Biegodzin-Lubcza	gruntowa	4	1,580
14	020214C	Stara Lubcza-Górowatki-Runowo Krajeńskie	brukowa 1,0/gruntowa 6,6	4	7,600
15	020215C	Górowatki-Klarynowo-Borzyszkowo	bitumiczna 1,1/gruntowa wzmocniona 5,0	4	6,100
16	020216C	Runowo-Puszcza-Katarzyniec	tłuczeń 2,5/bitumiczna 0,5/gruntowa 2,3	4	5,300
17	020217C	Czarmuń-Puszcza-Zabartowo	gruntowa	4	4,900
18	020218C	Droga nr 241-Pęperzyn	gruntowa	3,5	3,360
19	020701C	28-Stycznia (Więcbork)	gruntowa	7,7	0,330
20	020702C	Aleja 600-lecia (Więcbork)	bitumiczna	8,1	0,250
21	020703C	Bojowników o Wolność i Demokrację (Więcbork)	bitumiczna	4,6	0,250
22	020704C	Brzozowa (Więcbork)	bitumiczna	6,4	0,500
23	020705C	Dolna (Więcbork)	bitumiczna	9,4	0,120

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

Lp.	Numer drogi	Ulica	Nawierzchnia	Szerokość nawierzchni i drogi (m)	Długość drogi (km)
24	020706C	Dworcowa (Więcbork)	bitumiczna	8,5	1,272
25	020707C	Franciszka Zubrzyckiego (Więcbork)	gruntowa	8	0,205
26	020708C	Górna (Więcbork)	bitumiczna	8,5	0,580
27	020709C	Hanki Sawickiej (Więcbork)	brukowa	4	0,700
28	020710C	Jana Pawła II (Więcbork)	bitumiczna	12,5	0,131
29	020711C	Janka Krasickiego (Więcbork)	brukowa	8,7	0,182
30	020712C	Kasztanowa (Więcbork)	bitumiczna	7	0,180
31	020713C	Kościuszki (Więcbork)	brukowa	5,5	0,360
32	020714C	Krótką (Więcbork)	bitumiczna	6	0,146
33	020715C	Lipowa (Więcbork)	betonowa	6,1	0,310
34	020716C	Mieczysława Popiela (Więcbork)	brukowa	4,1	0,575
35	020717C	Mieczysława Wągrowskiego (Więcbork)	gruntowa	6,6	0,750
36	020718C	Oгородowa (Więcbork)	bitumiczna	4,6	0,290
37	020719C	Orla (Więcbork)	bitumiczna	8	0,174
38	020720C	Parkowa (Więcbork)	bitumiczna	7	0,640
39	020721C	Piaskowa (Więcbork)	bitumiczna	5,4	0,980
40	020722C	Potulickich (Więcbork)	bitumiczna	5,3	0,306
41	020723C	Rybacka (Więcbork)	bitumiczna	6,4	0,140
42	020724C	Salomona Jaszkańskiego	gruntowa	8,7	0,430
43	020725C	Słoneczna (Więcbork)	bitumiczna	6	0,510
44	020726C	Sportowa (Więcbork)	bitumiczna	7,5	0,350
45	020727C	Stary Rynek (Więcbork)	bitumiczna/gruntowa	6	0,125
46	020728C	Stroma (Więcbork)	bitumiczna	5,5	0,117
47	020729C	Strzelecka (Więcbork)	bitumiczna	8,2	1,550
48	020730C	Szkolna (Więcbork)	gruntowa wzmocniona	6	0,190
49	020731C	Tartaczna (Więcbork)	brukowa	7	0,150
50	020732C	Wandy Wasilewskiej (Więcbork)	brukowa	1,5	0,267
51	020733C	Wodna (Więcbork)	brukowa	10,0	0,900
52	drogi gminne bez nadanego numeru	miasto i sołectwa gminy Więcbork	gruntowe, brukowe	3-8	140,000
Drogi ogółem					223,470

Źródło: Urząd Miejski w Więcborku

Transport kolejowy - przez Gminę przebiegają dwie trasy kolejowe: Piła – Złotów – Więcbork – Świecie – Grudziądz oraz Oleśnica – Nakło nad Notecią – Więcbork – Chojnice. Obecnie jednak, pomimo istniejącej infrastruktury kolejowej, ze względów ekonomicznych zlikwidowano przewozy pasażerskie na obu liniach PKP. Natomiast na linii Chojnice - Gniezno odbywają się przewozy towarowe.

Na terenie Gminy zlokalizowane są również **chodniki** – zwłaszcza na terenie Miasta Więcbork, a także przy drogach gminnych w następujących sołectwach: Sypniewo, Runowo Krajeńskie, Pęperzyn, Witunia. W związku z tym, aby zapewnić odpowiedni poziom bezpieczeństwa mieszkańcom całej Gminy Więcbork (zwłaszcza pieszym), planuje się dalszą rozbudowę chodników na terenie Gminy.

Oświetlenie uliczne zapewniające bezpieczeństwo ruchu kołowego jak i bezpieczeństwo mieszkańców występuje na terenie całej Gminy, jednakże z różnym zagęszczeniem. Ilość punktów oświetleniowych zlokalizowanych na terenie Gminy wynosi 934 szt. Długość linii oświetleniowych kablowych wynosi 9 km, a linii oświetleniowych napowietrznych – 35,65 km.

Transport publiczny realizowany jest na terenie Gminy przez linie autobusowe PKS S.A. Najważniejsze połączenia to: Bydgoszcz – Mroczka – Więcbork – Sępólno – Chojnice. Więcbork posiada także liczne połączenia z ośrodkiem powiatowym w Sępólnie Krajeńskim, Bydgoszczą i Chojnicami.

Strategia rozwoju Gminy Więcbork jest integralnie związana z rozwojem infrastruktury komunikacyjnej, która jest jednym z ważniejszych elementów decydujących o dostępności Gminy pod względem mieszkaniowym, inwestycyjnym i turystycznym. Stąd też najważniejszym działaniem władz Gminy Więcbork w kierunku kształtowania pozycji i roli Gminy na tle otoczenia zewnętrznego, powinno być właśnie podejmowanie starań na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej. Dostępność komunikacyjna jest istotnym kryterium gwarantującym rozwój różnych dziedzin gospodarki, m.in. w aspekcie potencjalnej możliwości dopływu kapitału niezbędnego do osiągnięcia planowanych zamierzeń. Priorytetowym zadaniem powinno więc być dążenie do nieograniczonej dostępności komunikacyjnej obszaru Gminy realizowanej głównie poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury drogowej wraz z niezbędnymi urządzeniami, mogącej przejąć spodziewany wzrost ruchu samochodowego i zapewnić odpowiedni poziom bezpieczeństwa drogowego.

5.2.4. Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy sytuacja mieszkaniowa powoli, ale sukcesywnie się poprawia. Pomiędzy rokiem 2001 a 2010 liczba mieszkań w mieście zwiększyła się o 114, a na obszarach wiejskich o 37. Jest to odpowiednio wzrost o 6,3% oraz o 2,1%. W tym czasie liczba mieszkańców miasta wzrosła o 2,4%, a obszarów wiejskich o 3,1%.

Tabela 17. Gospodarka mieszkaniowa na terenie Gminy Więcbork

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
mieszkania [szt.]										
ogółem	3 571	3 625	3 647	3 653	3 651	3 660	3 674	3 697	3 708	3 722
miasto	1 805	1 867	1 879	1 884	1 880	1 883	1 891	1 906	1 912	1 919
obszary wiejskie	1 766	1 758	1 768	1 769	1 771	1 777	1 783	1 791	1 796	1 803
izby [szt.]										
ogółem	13 269	14 249	14 387	14 413	14 410	14 452	14 531	14 660	14 717	14 792
miasto	6 437	6 934	7 010	7 031	7 016	7 026	7 073	7 157	7 187	7 228
obszary wiejskie	6 832	7 315	7 377	7 382	7 394	7 426	7 458	7 503	7 530	7 564
powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]										
ogółem	234599	255642	259035	259626	259803	260858	262926	266070	267585	269671
miasto	107197	119324	121165	121627	121376	121646	122775	124589	125424	126650
obszary wiejskie	127402	136318	137870	137999	138427	139212	140151	141481	142161	143021
przeciętna powierzchnia mieszkania [m²]										
ogółem	65,7	70,5	71,0	71,1	71,2	71,3	71,6	72,0	72,2	72,5
miasto	59,4	63,9	64,5	64,6	64,6	64,6	64,9	65,4	65,6	66,0
obszary wiejskie	72,1	77,5	78,0	78,0	78,2	78,3	78,6	79,0	79,2	79,3
przeciętna liczba osób w mieszkaniu [osoba/mieszkanie]										
ogółem	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,5	3,6
miasto	3,2	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,0	3,1	3,1
obszary wiejskie	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,0	4,1
przeciętna powierzchnia przypadająca na 1 mieszkańca [m²/osoba]										
ogółem	18,0	19,6	19,9	19,9	20,0	20,0	20,1	20,3	20,4	20,2
miasto	18,3	20,3	20,8	20,9	21,0	20,8	21,0	21,5	21,5	21,1
obszary wiejskie	17,8	18,9	19,3	19,1	19,1	19,3	19,4	19,3	19,6	19,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Podkreślić jednak należy, że o poprawiającej się sytuacji mieszkaniowej świadczy nie tylko bezwzględna liczba mieszkań, ale także inne wskaźniki. Przede wszystkim odnotować należy bardzo znaczący wzrost powierzchni zasobów mieszkaniowych – ogólna powierzchnia mieszkań w mieście wzrosła aż o 18%, a na obszarach wiejskich – o 12%. Jest to skutkiem budowania coraz większych mieszkań. Ponadto, w mieście obserwowana jest tendencja wyprowadzania się z mieszkań w budownictwie wielorodzinnym do własnych

domów w budownictwie jednorodzinny, których przeciętna wielkość jest nawet 3- krotnie większa niż w bloku. Przeciętna powierzchnia mieszkania w mieście w 2010 roku wyniosła 66,0 m², mieszkanie składało się z 3,8 izby i zamieszkiwane było przez 3,1 osoby. Na obszarach wiejskich mieszkania są zawsze większe niż w miastach – tak jest także w Gminie Więcbork. Przeciętna powierzchnia mieszkania na obszarze wiejskim wynosiła w 2010 roku 79,3 m², mieszkanie składało się z 4,2 izby i zamieszkiwane było przez 4,1 osoby.

W skład mieszkaniowego zasobu Gminy Więcbork wchodzi 19 budynków, w których mieści się 59 lokali mieszkalnych i 22 lokali użytkowych stanowiących własność gminy oraz 72 budynków, w których gmina jest współwłaścicielem (256 lokali mieszkalnych, 12 lokali użytkowych). Z ramienia Gminy Więcbork w/w lokalami zarządza Zakład Gospodarki Komunalnej.

Mieszkaniowy zasób gminy obejmuje:

- 74 lokali o powierzchni użytkowej 2.998,76 m² znajdujących się w 19 budynkach stanowiących własność Gminy,
- 215 lokali o powierzchni użytkowej 9.903,94 m² znajdujących się w 72 budynkach stanowiących własność gminy we wspólnotach.

W skład wyżej wymienionych lokali wchodzi trzy lokale socjalne przy ul. gen. J. Hallera 3 i przy ul. Stary Rynek 3 w Więcborku oraz lokal socjalny w Pęperzynie. Dodatkowo Gmina Więcbork dysponuje 8 lokalami mieszkalnymi o ogólnej powierzchni 393 m² zlokalizowanymi w placówkach oświatowych: szkołach i przedszkolach w następujących miejscowościach: Zakrzewek, Sypniewo i Runowo Krajeńskie.

Stan techniczny budynków jest różnicowany. W zasobach Gminy znajduje się jeden budynek z lokalem mieszkalnym bez instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej znajdujący się w miejscowości Zakrzewek. Budynek jest w złym stanie technicznym i z tego powodu kwalifikuje się do rozbiórki. Z ogólnej liczby 19 budynków substancji gminy jeszcze 2 kwalifikują się do rozbiórki, ze względu na znaczne zużycie poszczególnych elementów. Jeden budynek mieszkalny o 12 lokalach przy ul. Gdańska 13 oraz budynek użytkowy 12 pomieszczeń ul. Mickiewicza 22A (barak). Jednakże ze względu na brak środków na budowę mieszkań zastępczych zdecydowano o remontowaniu tych budynków. Budynek przy ul. Gdańskiej 13 (barak) wybudowany został w 1963 r. a przy ul. Mickiewicza 22A w 1984 r. Budowane były jako obiekty tymczasowe stanowiące zaplecza budów na okres 3-4 lat.

Najbardziej zużyte elementy to: stolarka otworowa, podłogi, ściany w większości o konstrukcji drewnianej. Bardzo zniszczona wymagająca natychmiastowej wymiany jest instalacja elektryczna. Wymagają również wymiany instalacje: wodociągowa i kanalizacyjna. Pilnego remontu wymaga konstrukcja dachu wraz z pokryciem. Połowa budynku przy

ul. Gdańskiej 13 oraz cały budynek przy ul. Mickiewicza 22 zbudowany został z tzw. „Płyty obornickiej” pokrytej na zewnątrz płaskimi płytami eternitowymi. Pilnego remontu głównie pokryć dachowych, naprawy elewacji, osuszenia budynków, przestawienia piecy kaflowych, wymiany stolarki otworowej wymaga co najmniej 50% budynków.

Z ogólnej liczby lokali mieszkalnych tylko 21 to lokale o pełnym standardzie, (bez gazu sieciowego) wyposażone we wszystkie urządzenia techniczne tj. w.c., łazienkę z ciepłą wodą, centralne ogrzewanie.

Rozwój budownictwa mieszkaniowego należy rozpatrywać w dwóch istotnych aspektach:

- rozwój budownictwa mieszkaniowego dla potrzeb ludności zamieszkującej teren Gminy,
- rozwój budownictwa mieszkaniowego dla potrzeb ludności nie będących mieszkańcami Gminy lecz pragnących osiedlić się na jego terenie (głównie mieszkańców okolicznych miast).

Budownictwo mieszkaniowe na terenie Gminy Więcbork rozwija się bardzo dynamicznie (zwłaszcza na terenach wiejskich Gminy). Podstawą do rozwoju budownictwa mieszkaniowego na terenie Gminy Więcbork jest z jednej strony dostępność do gruntów przeznaczonych pod zabudowę i uchwalanie przez władze lokalne miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a z drugiej strony jest to odległość od innych ośrodków miejskich (tj. Nakło nad Notecią, Sępólno Krajeńskie, Bydgoszcz), którego mieszkańcy coraz chętniej emigrują i osiedlają się na terenach wiejskich. Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie Gminy spowodowany głównie rosnącą liczbą mieszkańców, wymaga od władz lokalnych podjęcia odpowiednich działań inwestycyjnych w infrastrukturę drogową, wodno-kanalizacyjną i społeczną.

6. Partnerstwa i współpraca Gminy Więcbork

Gmina Więcbork realizując zadania własne, jak również inne zadania inwestycyjne, współpracuje z innymi podmiotami sektora publicznego i prywatnego.

Jednym z najważniejszych partnerów Gminy Więcbork jest **Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Nasza Krajna”**, która powstała w 2008 roku. Należą do niej 3 gminy z powiatu sępoleńskiego (w tym Gmina Więcbork) i samorząd powiatu sępoleńskiego. Stowarzyszenie jest partnerstwem trójsektorowym, w którego skład wchodzi przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. Jest zrzeszeniem dobrowolnym, samorządnym i trwałym o cechach niezarobkowych. Podstawowym celem działania Stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju obszarów wiejskich.

Zakres zadań Stowarzyszenia jest szeroki i obejmuje problematykę gospodarczą, społeczną i ekologiczną. Na terenie członkowskich gmin Stowarzyszenie prowadzi działania na rzecz

zrównoważonego rozwoju. Do celów i zadań Stowarzyszenia zaliczyć możemy m.in. aktywizowanie ludności wiejskiej, opracowanie i realizację Lokalnej Strategii Rozwoju, Promocje obszarów wiejskich oraz gmin położonych na obszarze działania Stowarzyszenia, pozyskiwanie partnerów i źródeł finansowania LSR oraz udzielanie wsparcia mieszkańcom obszaru objętego LSR w zakresie przygotowania projektów i pozyskiwania środków na ich realizację. Realizowane projekty skupiają się na rozwoju produktów regionalnych, turystyki, przedsiębiorczości, zasobów ludzkich i społeczeństwa informacyjnego. Projekty obejmują również poprawę estetyki miejscowości, bezpieczeństwa mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i patologiom społecznym, propagowanie zdrowego stylu życia oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego na obszarze działania Stowarzyszenia.

Gmina Więcbork jest także członkiem **Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka „Krajna i Pałuki”**. Stowarzyszenie jest organizacją pozarządową działającą na mocy umowy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Swoim działaniem obejmuje obszar 5 gmin: Nakło n. Notecią, Sadki, Szubin, Mrocza, Więcbork. Stowarzyszenie wspólnie z pozostałymi członkami realizuje cele w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów zależnych od rybactwa.

Gmina Więcbork należy również do **Stowarzyszenia Gmin Przyjaznych Energii Odnawialnej**, które powstało w 2008 roku i obejmuje łącznie 33 gminy z 9 województw. Celem Stowarzyszenia jest wspieranie inicjatyw popularyzujących i promujących produkcję i wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych z zachowaniem równowagi ekologicznej i przestrzeganiem zasad współżycia społecznego.

Dodatkowo Gmina Więcbork jest członkiem **Związku Miast Polskich**, którego przedstawiciele wchodzi w skład Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Do korzyści z przystąpienia do Związku możemy zaliczyć: lobbing legislacyjny, wymianę doświadczeń między członkami, wsparcie eksperckie, współpracę zagraniczną – Związek jest członkiem Rady Gmin i Regionów Europy oraz możliwość promowania gminy na prestiżowych imprezach i targach.

Zaspokajanie potrzeb i stworzenie optymalnych warunków do funkcjonowania społeczeństwa jest jednym z głównych zadań samorządu lokalnego. Efektywne kierowanie gminą musi polegać na aktywnej współpracy z liderami środowisk lokalnych. Działalność **organizacji pozarządowych** i **stowarzyszeń** jest istotnym elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną, dzięki czemu możliwe jest skuteczne i szybkie rozwiązywanie problemów lokalnych. Gmina Więcbork od lat współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Kluczowym dokumentem określającym zasady tego współdziałania jest roczny program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi. Prowadzą one na terenie Gminy,

działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom Gminy. Rada Miejska w Więcborku, co roku uchwała taki program w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Realizowane zgodnie z ww. ustawą zadania obejmują: upowszechnianie kultury, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, wypoczynek dzieci i młodzieży, organizację imprez o charakterze lokalnym.

Na terenie powiatu sępoleńskiego działają następujące stowarzyszenia zarejestrowane w KRS:

- Miejsko Gminny Ludowy Klub Sportowy „Grom”,
- Stowarzyszenie „Szpital Wspólnym Dobrem”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Wspierania Osób Niepełnosprawnych,
- Krajeńskie Stowarzyszenie Kulturalne w Więcborku,
- Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „WODNIK”,
- „Razem dla Gimnazjum w Więcborku”,
- Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie,
- „Expressis Verbis”,
- Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Więcborku,
- Stowarzyszenie „Jeziora i Lasy Krajeńskie”,
- „Stowarzyszenie Liga Powiatowa Amatorska Liga Piłki Nożnej Powiatu Sępoleńskiego”.

Należy podkreślić, że współpraca partnerska Gminy Więcbork z innymi podmiotami sektora publicznego jest szansą dla rozwoju samej Gminy, jak i całego regionu. Dzięki partnerstwu możliwe będzie zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej, turystycznej i inwestycyjnej Gminy poprzez wspólne realizowanie niektórych projektów technicznych i społecznych. Partnerstwo umożliwi osiągnięcie korzyści z realizacji danej inwestycji przy znacznie mniejszych nakładach (w ramach projektów partnerskich, koszty projektu rozkładają się proporcjonalnie na każdego z partnerów).

7. Analiza budżetu Gminy Więcbork

7.1. Dochody budżetu Gminy Więcbork

Dane dotyczące zmiany struktury poszczególnych dochodów budżetu Gminy Więcbork w latach 2008 – 2012 przedstawiono w tabeli 18.

Tabela 18. Struktura dochodów majątkowych i bieżących Gminy Więcbork w latach 2008-2012 [zł]

Dochody	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	29 469 141,67	32 900 935,26	34 833 901,38	34 952 655,24	38 965 387,66
majątkowe	535 753,74	1 709 250,80	2 384 952,11	1 568 599,96	2 950 302,90
bieżące	28 933 387,93	31 191 684,46	32 448 949,27	33 384 055,28	36 015 084,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Struktura dochodów Gminy Więcbork wykazuje tendencję wzrostową w latach 2008-2012. Ostatecznie, dochody Gminy w tym okresie wzrosły o ponad 32%. Udział **dochodów bieżących** w 2008 roku wyniósł 98,2%, w 2009 roku – 94,8%, w 2010 roku – 93,2%, w 2011 roku – 95,5%, a w roku 2012 – 92,4%. Dochody bieżące są źródłem finansowania zadań własnych danej jednostki samorządu terytorialnego i to na ich wysokość gmina ma możliwość oddziaływania. Im większy udział mają one w budżecie, tym łatwiejszy i bardziej przewidywalny jest proces prognozowania budżetu. Wzrostowi dochodów bieżących sprzyja wzrost lokalnej bazy ekonomicznej możliwy do osiągnięcia m.in. w wyniku realizacji inwestycji służących lokowaniu nowej oraz dalszemu rozwojowi istniejącej działalności gospodarczej oraz rozwojowi mieszkalnictwa. Procesy te z kolei w dłuższym okresie czasu zwiększają bazę podatkową.

W strukturze dochodów Gminy Więcbork zauważalne jest także występowanie co roku **dochodów majątkowych**, do których zalicza się:

- dotacje i środki przeznaczone na inwestycje,
- dochody ze sprzedaży majątku,
- dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

Analizując strukturę dochodów Gminy **Więcbork** z podziałem na ich rodzaj, to największy udział w analizowanym okresie stanowią dochody własne.

Tabela 19. Dochody Gminy Więcbork w latach 2008-2012 [zł]

Dochody	2008	2009	2010	2011	2012
dochody własne	8 674 493,11	9 098 149,46	10 692 959,69	10 815 183,99	13 223 015,36
% udział w dochodach ogółem	29,44%	27,65%	30,70%	30,94%	33,94%
subwencja ogólna	12 551 021,00	15 223 099,00	15 683 490,00	15 587 560,00	16 214 236,00
% udział w dochodach ogółem	42,59%	46,27%	45,02%	44,60%	41,61%
dotacja ogółem	8 243 627,56	8 579 686,80	8 457 451,69	8 549 911,25	9 528 136,30
% udział w dochodach ogółem	27,97%	26,08%	24,28%	24,46%	24,45%
DOCHODY OGÓŁEM	29 469 141,67	32 900 935,26	34 833 901,38	34 952 655,24	38 965 387,66

Źródło: Dane GUS

Dochody własne

Wysokość dochodów własnych Gminy Więcbork od 2008 roku ulega systematycznemu wzrostowi. Ostatecznie w latach 2008 – 2012 odnotowano ponad 52% wzrost dochodów własnych. Największy procentowy spadek dochodów własnych odnotowano kolejno z tytułu: podatku rolnego, wpływów z opłaty skarbowej oraz dochodów z majątku. Z kolei w analizowanym okresie największy procentowy wzrost dochodów własnych odnotowano z tytułu: wpływów z usług, podatku od nieruchomości, podatku od środków transportowych, co jest pozytywnym zjawiskiem, gdyż część z tych podatków stanowi istotny udział w dochodach własnych Gminy Więcbork, co szczegółowo zostało zaprezentowane w tabeli 20.

Tabela 20. Poszczególne kategorie dochodów własnych Gminy Więcbork [zł]

Rodzaj podatku	2008	2009	2010	2011	2012
podatek rolny	978 729,89	1 015 266,88	755 667,29	775 363,04	1 150 782,99
% udział w dochodach ogółem	3,32%	3,09%	2,17%	2,22%	2,95%
% udział w dochodach własnych	11,28%	11,16%	7,07%	7,17%	8,70%
podatek leśny	142 529,90	147 503,80	133 511,30	154 852,40	184 912,48
% udział w dochodach ogółem	0,48%	0,45%	0,38%	0,44%	0,47%
% udział w dochodach własnych	1,64%	1,62%	1,25%	1,43%	1,40%
podatek od nieruchomości	2 334 966,21	2 552 912,08	2 843 835,39	3 114 566,84	3 567 813,02
% udział w dochodach ogółem	7,92%	7,76%	8,16%	8,91%	9,16%
% udział w dochodach własnych	26,92%	28,06%	26,60%	28,80%	26,98%
podatek od środków transportowych	84 717,99	79 103,66	118 648,32	107 380,10	132 865,59
% udział w dochodach ogółem	0,29%	0,24%	0,34%	0,31%	0,34%
% udział w dochodach własnych	0,98%	0,87%	1,11%	0,99%	1,00%
podatek od ccp	175 472,30	242 204,83	183 237,50	189 230,00	165 772,00
% udział w dochodach ogółem	0,60%	0,74%	0,53%	0,54%	0,43%
% udział w dochodach własnych	2,02%	2,66%	1,71%	1,75%	1,25%
wpływy z opłaty skarbowej	89 538,00	81 478,30	79 698,11	73 989,22	75 804,09
% udział w dochodach ogółem	0,30%	0,25%	0,23%	0,21%	0,19%
% udział w dochodach własnych	1,03%	0,90%	0,75%	0,68%	0,57%
dochody z majątku	507 545,02	546 320,42	550 705,80	438 556,51	1 240 658,21
% udział w dochodach ogółem	1,72%	1,66%	1,58%	1,25%	3,18%
% udział w dochodach własnych	5,85%	6,00%	5,15%	4,06%	9,38%
wpływy z usług	85 544,35	97 781,30	186 959,79	270 809,03	283 386,71
% udział w dochodach ogółem	0,29%	0,30%	0,54%	0,77%	0,73%
% udział w dochodach własnych	0,99%	1,07%	1,75%	2,50%	2,14%
pozostałe dochody własne	750 034,17	1 171 381,67	2 733 909,73	1 955 496,84	2 442 681,81
% udział w dochodach ogółem	2,59%	3,76%	8,43%	5,86%	6,78%

% udział w dochodach własnych	8,65%	12,87%	25,57%	18,08%	18,47%
Udział w podatkach stanowiących dochód państwa					
od osób fizycznych	3 485 572,00	3 101 097,00	2 945 609,00	3 535 805,00	3 867 592,00
% udział w dochodach ogółem	11,83%	9,43%	8,46%	10,12%	9,93%
% udział w dochodach własnych	40,18%	34,08%	27,55%	32,69%	29,25%
od osób prawnych	39 843,28	63 099,52	161 177,46	199 135,01	110 746,46
% udział w dochodach ogółem	0,14%	0,19%	0,46%	0,57%	0,28%
% udział w dochodach własnych	0,46%	0,69%	1,51%	1,84%	0,84%
RAZEM DOCHODY WŁASNE	8 674 493,11	9 098 149,46	10 692 959,69	10 815 183,99	13 223 015,36

Źródło: Dane GUS

Największy udział w dochodach własnych Gminy Więcbork stanowią: udział podatków stanowiących dochód państwa od osób fizycznych (29,25%), podatek od nieruchomości (ok. 27%) oraz ze znacznie mniejszym udziałem – podatek rolny (8,7%). Należy podkreślić, że Gmina Więcbork może w sposób pośredni oddziaływać na wysokość dochodów z udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, m.in. poprzez systematyczne tworzenie dogodnych warunków do osiedlania się na swoim terenie.

Najniższe wpływy Gmina otrzymywała z kolei z tytułu: podatku leśnego, wpływów z opłaty skarbowej oraz z podatku od środków transportowych. Również dochody Gminy z tytułu podatku od osób prawnych w 2012 roku kształtowały się na poziomie 0,8% dochodów własnych. Gmina może jednak wpływać na wzrost podatku od osób prawnych tworząc korzystne warunki do podejmowania działalności gospodarczej, by na jej terytorium powstało jak najwięcej podmiotów gospodarczych. Działania zachęcające potencjalnych przedsiębiorców mogą obejmować promocję Gminy jako dobrego miejsca do rozwoju przedsiębiorczości, a także działania związane z uzbrajaniem terenów pod inwestycje.

Subwencja ogólna

Dochody z tytułu subwencji ogólnej stanowiły w roku 2008 – 42,6% ogółu dochodów Gminy Więcbork, zaś w roku 2012 – 41,6%. Podstawową część subwencji stanowił subwencja oświatowa, która w 2012 roku stanowiła prawie 56,5% subwencji ogólnej.

Tabela 21. Udział poszczególnych części subwencji w ogólnym dochodzie Gminy Więcbork w latach 2008-2012 [zł]

Subwencja	2008	2009	2010	2011	2012
część oświatowa subwencji ogólnej	7 630 251,00	8 176 844,00	8 611 390,00	8 872 057,00	9 157 891,00
uzupełnienie subwencji ogólnej	0,00	0,00	0,00	0,00	31 955,00
część wyrównawcza subwencji ogólnej	4 168 806,00	6 341 226,00	6 461 794,00	6 093 857,00	6 346 426,00
część równoważąca subwencji ogólnej	751 964,00	705 029,00	610 306,00	621 646,00	677 964,00
Razem	12 551 021,00	15 223 099,00	15 683 490,00	15 587 560,00	16 214 236,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Biorąc pod uwagę, że subwencja jest formą uzupełnienia dochodów własnych, które z różnych powodów nie są dopasowane do poziomu wydatków ponoszonych przez gminę, to im większy udział subwencji w dochodach gminy, tym większe ryzyko pojawienia się trudności w długookresowym bilansowaniu budżetu. To z kolei może przełożyć się na zmniejszenie inwestycji w regionie, a konsekwencji zwiększenie bezrobocia i wzrost przepaści w rozwoju gospodarczym w stosunku do ogółu samorządów tego samego szczebla. Efektem takiego postępowania może być jeszcze większe uzależnienie budżetu od subwencji.

Dotacje

W perspektywie lat 2008-2012 wysokość dotacji celowych w strukturze dochodów Gminy Więcbork zwiększyła się o ok. 13%. Z kolei wysokość dotacji ogółem zwiększył się w analizowanym okresie o prawie 16%.

Tabela 22. Dotacje w budżecie Gminy Więcbork w latach 2008-2012

Dotacje	2008	2009	2010	2011	2012
celowe	8 055 361,56	8 537 068,80	8 404 215,69	8 479 208,59	9 502 518,58
pozostałe	188 266,00	42 618,00	53 236,00	70 702,66	25 617,72
Dotacje ogółem	8 243 627,56	8 579 686,80	8 457 451,69	8 549 911,25	9 528 136,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

7.2. Wydatki budżetu Gminy Więcbork

W latach 2008-2012 wydatki Gminy Więcbork wzrosły o prawie 35%. Największy udział stanowią **wydatki bieżące** (prawie 82% w 2012 roku), które przeznaczane są na bieżące realizowanie zadań własnych Gminy. W okresie 2008-2012 można zaobserwować systematyczny wzrost wydatków bieżących Gminy, który jest spowodowany:

- realizowaniem przez Gminę Więcbork nowych zadań, które zostały scedowane na wszystkie gminy przez Państwo, jednakże nie zostały przekazane dodatkowe środki na ich realizację. W związku z tym, Gmina realizuje więcej zadań własnych przy takim samym budżecie,
- pojawieniem się nowych kosztów eksploatacyjnych generowanych przez nowo zrealizowane inwestycje (np. koszty utrzymania dróg, szkół, sieci kanalizacyjnej i wodociągowej itp.).

Należy zauważyć, że oprócz wydatków bieżących, w budżecie Gminy występują również **wydatki majątkowe**, wynikające z aktywnej polityki inwestycyjnej Gminy Więcbork. Wydatki majątkowe pełnią rolę wydatków rozwojowych, przekładając się bezpośrednio na wzrost potencjału mieszkaniowego, turystycznego i inwestycyjnego Gminy, a przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców.

Tabela 23. Wydatki Gminy Więcbork w latach 2008 - 2012

Wydatki	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	31 487 151,08	38 499 072,45	37 892 228,87	35 493 063,56	42 433 718,14
majątkowe	2 727 223,37	8 104 520,60	5 359 323,33	3 453 286,45	7 721 395,35
% udział w. majątkowych	8,66%	21,05%	14,14%	9,73%	18,20%
bieżące	28 759 927,71	30 394 551,85	32 532 905,54	32 039 777,11	34 712 322,79
% udział w. bieżących	91,34%	78,95%	85,86%	90,27%	81,80%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Tabela 24. Struktura wydatków Gminy Więcbork w latach 2008 - 2012

Wydatki	2008	2009	2010	2011	2012
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	2 022 675,63	2 238 591,91	1 654 772,10	703 564,95	795 126,41
Dział 050 - Rybołówstwo i rybactwo	0,00	0,00	69 540,00	0,00	25 707,00
Dział 600 - Transport i łączność	2 395 052,55	2 733 359,37	2 094 521,74	3 176 424,17	3 865 278,47
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	241 302,66	201 989,19	383 522,26	300 227,30	998 823,02
Dział 710 - Działalność usługowa	100 563,14	78 271,11	169 966,22	99 064,66	227 173,72
Dział 720 - Informatyka	0,00	0,00	47 419,25	0,00	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	2 495 581,19	2 662 310,14	2 744 333,09	2 710 397,97	3 023 220,86
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2 836,00	32 653,00	68 341,00	27 264,00	3 037,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona	249 630,07	575 224,90	215 180,55	195 520,59	188 144,32

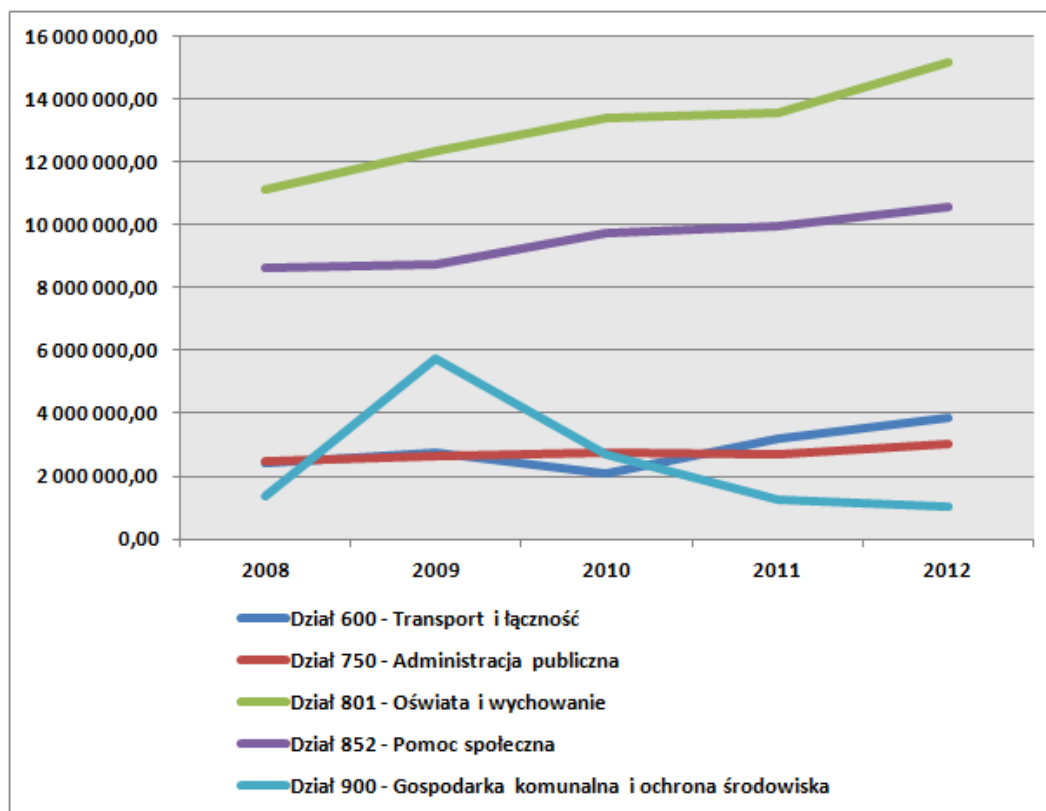

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

przeciwpożarowa					
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	63 350,48	56 123,03	62 446,17	64 686,94	0,00
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	299 765,18	417 218,78	593 809,72	831 268,46	1 001 234,93
Dział 758 - Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00	159 475,00	0,00
Dział 801 - Oświata i wychowanie	11 154 272,74	12 367 591,67	13 388 667,94	13 572 354,61	15 172 254,39
Dział 851 - Ochrona zdrowia	121 044,75	135 893,33	152 769,80	152 819,09	162 640,51
Dział 852 - Pomoc społeczna	8 651 352,52	8 717 489,24	9 749 449,03	9 942 744,22	10 572 547,28
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	133 643,42	168 738,57	210 153,04	224 587,89	213 741,18
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	955 199,98	579 449,53	696 006,54	594 520,56	686 153,71
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 383 302,63	5 724 231,77	2 704 326,51	1 267 353,24	1 053 739,98
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	851 730,08	842 855,10	1 477 138,76	1 026 013,65	1 617 011,71
Dział 926 - Kultura fizyczna i sport	365 848,06	967 081,81	1 409 865,15	444 776,26	2 827 883,65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 4. Wybrane wydatki Gminy Więcbork w latach 2008 - 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Analizując strukturę wydatków Gminy Więcbork w latach 2008-2012 można zauważyć następujące relacje:

- w całym analizowanym okresie największa część środków finansowych kierowana była na cele oświaty i wychowania – w 2012 roku wydatki te stanowiły 35,8% wszystkich wydatków. Należy jednak podkreślić, że wydatki na oświatę obejmują wiele elementów, nie tylko wydatki na szkoły podstawowe i gimnazja, które wspierane są poprzez udzielanie subwencji. Wydatki na oświatę to także finansowanie przedszkoli, prowadzenie oddziałów przedszkolnych, dowozy dzieci do szkół, prowadzenie świetlic terapeutycznych, a także stypendia socjalne dla uczniów. Wymienione wydatki są finansowane wyłącznie z dochodów własnych Gminy bądź z dotacji celowej. W związku z powyższym należy stwierdzić, że Gmina pokrywa ze swojego budżetu dużą część wydatków na oświatę. Takie postępowanie świadczy o rozwijaniu systemu edukacji, w tym także infrastruktury na terenie Gminy, mimo konieczności ponoszenia w tym celu wysokich nakładów.

Tabela 25. Wysokość subwencji oświatowej i wydatków na oświatę na terenie Gminy Więcbork w latach 2008-2012 [zł]

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
subwencja oświatowa	7 630 251,00	8 176 844,00	8 611 390,00	8 872 057,00	9 157 891,00
Wydatki bieżące na oświatę	11 756 536,80	12 327 079,42	13 099 151,70	13 576 651,90	14 069 910,82

Różnica	-4 126 285,80	-4 150 235,42	-4 487 761,70	-4 704 594,90	-4 912 019,82
Inne wydatki bieżące	23 927,00	15 946,05	18 000,00	14 838,00	121 614,37
Wydatki majątkowe	329 008,92	604 015,73	967 522,78	575 385,27	1 666 882,91
Wydatki na oświatę ogółem	12 109 472,72	12 947 041,20	14 084 674,48	14 166 875,17	15 858 408,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Wydatki na oświatę związane są także z zapewnieniem bazy oświatowej o wysokim standardzie, a także z zapewnieniem wysokiego poziomu nauczania. Ograniczenie tych wydatków wpłynie niekorzystnie na poziom i wizerunek oświaty na terenie Gminy, nad którym to pracuje intensywnie już od kilku lat. W związku z tym, w dłuższym okresie należy dążyć do zwiększenia subwencji oświatowej poprzez zwiększenie liczby uczniów uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie Gminy. Wzrost liczby uczniów nastąpi w wyniku zwiększenia atrakcyjności Gminy pod względem osadnictwa. W wyniku migracji na teren Gminy wzrośnie m.in. liczba dzieci, a każdy uczeń to dodatkowe dochody dla Gminy z tytułu subwencji oświatowej;

- na uwagę zasługuje również to, że zwiększająca się od 2008 roku kwota wydatków na potrzeby pomocy społecznej, które w 2012 roku były drugimi co do wielkości wydatkami z budżetu Gminy i stanowiły ok. 25%. Udział tej grupy wydatków w 2012 roku wzrósł o ponad 22% w stosunku do 2008 roku, co wynikało m.in. ze zmiany przepisów prawa (m.in. Ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, która to doprowadziła do zwiększenia potencjalnej liczby beneficjentów świadczeń alimentacyjnych) oraz wzrostem liczby realizowanych zadań. Wprawdzie podstawowym źródłem finansowania tych wydatków były dotacje budżetu państwa przekazywane na realizację zadań zleconych, jednak z upływem czasu zwiększał się także zakres zadań finansowanych środkami własnymi budżetów gmin. Ponadto należy zakładać, analizując zachodzące zmiany demograficzne, że udział tej grupy wydatków w ogólnej kategorii wydatków będzie wykazywał w dłuższym okresie czasu tendencję rosnącą.
- trzecimi co do wielkości wydatkami Gminy Więcbork są wydatki na transport i łączność – w 2012 roku stanowiły 9,1% wszystkich wydatków Gminy. Dotyczą one głównie wydatków związanych z: budową i remontem dróg, odśnieżaniem dróg, utrzymaniem przystanków autobusowych. Wysoki udział tych wydatków świadczy o tym, że Gmina Więcbork systematycznie poprawia stan techniczny dróg na swoim terenie, co znacznie poprawia atrakcyjność mieszkaniową i inwestycyjną Gminy.

Należy jednak podkreślić, że w latach 2005-2011 władze centralne przekazały gminom nowe zadania albo rozszerzyły zakres dotychczas realizowanych zadań bez odpowiedniego zabezpieczenia ich finansowania. Dodatkowo liczne zmiany ustawowe spowodowały

zmniejszenie dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego. Do zmian tych należą m.in.:

- nowe zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej - Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., nakłada na jednostki samorządu terytorialnego wiele nowych zadań z zakresu wspierania rodziny oraz opieki nad dzieckiem i rodziną. Ustawa wprowadza przede wszystkim nowe kategorie pracowników samorządowych – asystenta rodziny oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Niejasne sformułowania użyte w ustawie stawiają pod znakiem zapytania obligatoryjność zatrudniania w gminach asystentów rodziny. Ponadto, ustawa nakłada na gminę liczne zadania własne, których realizacja wymaga znacznych środków finansowych. Szczegółowe ich wyliczenie określa dział VI ustawy. Od 1 stycznia 2012 r. do zadań własnych każdej gminy należy także:
  - opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
  - tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
  - współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- zwiększenie obowiązkowej składki rentowej o 2% po stronie pracodawcy. Podwyżkę tych kosztów samorząd musi sfinansować sam;
- wzrost wynagrodzeń nauczycieli o 7% w 2011 roku i o 3,85% w 2012 roku Subwencja oświatowa nie pokrywa w całości podwyżek, co oznacza dla budżetu Gminy Więcbork konieczność dopłat z własnego budżetu;
- dodatkowe koszty związane m.in. z systemem ZMOKU (ustawa o ewidencji ludności i dowodach osobistych) lub z nową ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ustawa z 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej – całkowicie nowa regulacja, która nakłada nowe zadania w zasadniczej części ustawy oraz (art. 23) wprowadza zmiany w Prawie geodezyjnym i kartograficznym dotyczącym m.in. gmin (ewidencja miejscowości, ulic i adresów);
- ustawa z 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, której rozdział 16 mówi, że koszty zezwoleń na kierowanie pojazdami uprzywilejowanymi ochotniczych straży pożarnych są finansowane z budżetu gminy.

Gmina Więcbork (podobnie jak inne gminy w Polsce), zmuszona jest pokrywać koszty związane z realizacją nowych zadań narzuconych przez władze centralne z budżetu własnego. W związku z tym, że zmiany te dotyczą różnych obszarów funkcjonowania Gminy, to konsekwencją tych zmian jest znaczny wzrost wydatków bieżących Gminy Więcbork

---

(zwłaszcza w ramach administracji publicznej, opieki społecznej oraz gospodarka komunalna), co w konsekwencji wpływa na wzrost udziału tych wydatków w ogólnej strukturze wydatków Gminy.

7.3. Wynik budżetów Gminy Więcbork w latach 2008-2012

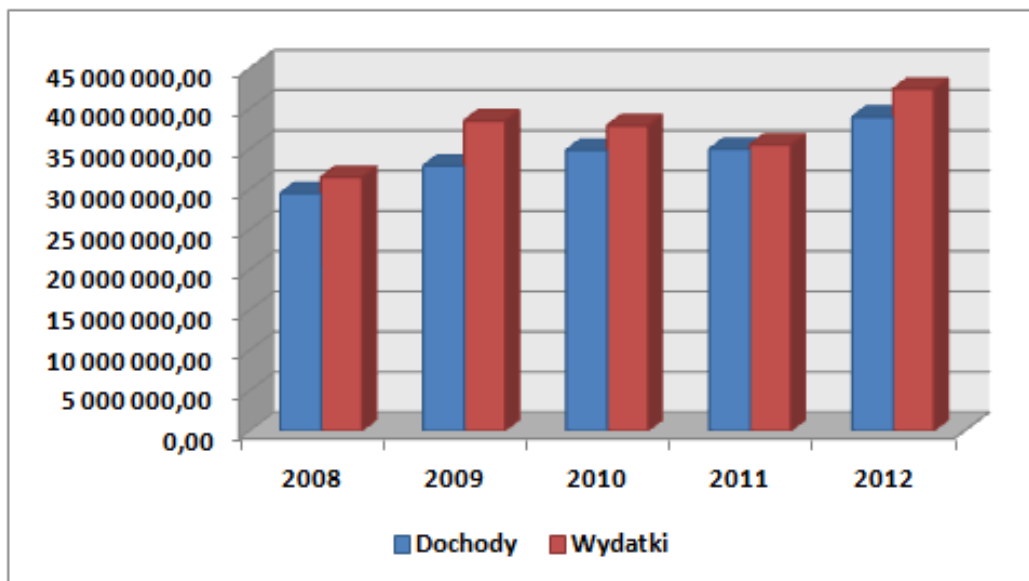
W tabeli 26 przedstawiono wielkość wydatków budżetowych na tle dochodów Gminy Więcbork w latach 2008-2012, obrazując tym samym wysokość deficytu budżetowego.

Tabela 26. Wyniki budżetów Gminy Więcbork w latach 2008-2012

Budżet	2008	2009	2010	2011	2012
Dochody	29 469 141,67	32 900 935,26	34 833 901,38	34 952 655,24	38 965 387,66
Wydatki	31 487 151,08	38 499 072,45	37 892 228,87	35 493 063,56	42 433 718,14
Wynik	-2 018 009,41	-5 598 137,19	-3 058 327,49	-540 408,32	-3 468 330,48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 5. Zestawienie dochodów i wydatków Gminy Więcbork

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Jak widać na powyższym zestawieniu w każdym roku analizy Gmina Więcbork osiągała deficyt budżetowy.

7.4. Polityka inwestycyjna Gminy

Polityka inwestycyjna gminy polega na świadomym i celowym wyborze przedsięwzięć inwestycyjnych według ustalonych kryteriów oraz na odpowiednim doborze źródeł ich finansowania, co znajduje odzwierciedlenie w planowaniu strategicznym – w strategii rozwoju JST oraz w planowaniu wieloletnim.

Rozwój społeczno-gospodarczy możliwy jest nie tylko dzięki dochodom własnym gminy, ale również dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym. Dlatego też, środki te stanowią niewątpliwe wsparcie dla budżetu samorządu lokalnego.

Fundusze zewnętrzne można pozyskać z dwóch źródeł, a mianowicie:

- ze źródeł krajowych (np. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, Narodowy Plan Rozbudowy Dróg Lokalnych, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej, Narodowy program przebudowy dróg lokalnych - Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność – Rozwój),
- ze źródeł unijnych (np. Regionalny Program Operacyjny, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Program Operacyjny „Ryby”, Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007 – 2013”).

Należy zaznaczyć, że każda inwestycja pociąga za sobą konkretne wydatki z budżetu Gminy Więcbork, które znajdują odzwierciedlenie we wzroście wydatków majątkowych. Ze względu na ograniczone możliwości finansowe Gminy, nie każda inwestycja była

finansowana z środków własnych. Część inwestycji była współfinansowana z funduszy zewnętrznych, jednakże i tego typu projekty, pomimo znacznego dofinansowania w formie bezzwrotnej dotacji, wymagają poniesienia przez Gminę określonego wkładu własnego. Wysoki udział wydatków majątkowych związanych z inwestycjami w ogólnej strukturze wydatków Gminy wynika z tego, że Gmina Więcbork wykorzystuje okazje w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, które wspierają realizację inwestycji najważniejszych z punktu widzenia rozwoju gminy.

Tabela 27. Inwestycje zrealizowane przez Gminę Więcbork w latach 2007-2013 współfinansowane z środków zewnętrznych

L.p.	Tytuł projektu (nr umowy o dofinansowanie)	Okres realizacji	Krótką charakterystyka projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło dofinansowania
1	Budowa kanalizacji sanitarnej na ul. K. Wielkiego i B. Krzywoustego w Więcborku Z/2.04/III/3.1/208/05/U/142/05.	03.04.2006 – 30.06.2006 (rzeczowe rozliczenie inwestycji) 30.08.2006 (finansowe rozliczenie inwestycji)	Projekt obejmował wybudowanie kanalizacji sanitarnej o długości 0,55 km w ul. K. Wielkiego i B. Krzywoustego w Więcborku, przyłącza w liczbie 23 szt. oraz studnie kanalizacyjne w ilości 37 szt.	128 106,76 zł.	64 969,98 zł	EFRR w ramach Działania 3.1 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego
2	Budowa kanalizacji sanitarno-grawitacyjnej z przyłączami oraz przepompownią ścieków na Osiedlu Łopiennik Z/2.04/III/3.1/205/05/U/101/05	01.03.2006 – 31.07.2006 (rzeczowe rozliczenie inwestycji) 25.09.2006 (finansowe rozliczenie inwestycji)	Projekt obejmował wybudowanie kanalizacji sanitarnej na Osiedlu Łopiennik w Więcborku. W wyniku realizacji inwestycji powstał kolektor sanitarny o długości 1,13 km i 1 przepompownia ścieków. Do kolektora podłączonych zostało 38 gospodarstw domowych.	284 934,46 zł.	141 738,99 zł	EFRR w ramach Działania 3.1 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego
3	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz systemu zaopatrzenia w wodę w mieście Więcbork. WPW.I.3040-UE-826/2009	01.10.2007 r. - 31.12.2009 r.	Przedmiotem projektu była rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na obszarze miasta Więcbork. Łącznie w ramach projektu wybudowanych zostanie 9 066,51 mb sieci kanalizacji sanitarnej oraz 153,50 mb sieci wodociągowej	5 531 769,89 zł	881 854,45 zł	EFRR w ramach Działania 2.1 RPO Województwa Kujawsko - Pomorskiego
4	Rozbudowa i remont świetlicy wiejskiej w Lubczy AOW.I-3040-UE-134/2005-61412-UM4200008/05.	08.12.2005 r. - 27.11.2006 r.	Projekt obejmował rozbudowę i remont świetlicy, w wyniku którego dobudowano część sanitarną, docieplono budynek, wykonano instalację co, kanalizację zewnętrzną i wewnętrzną, instalację wodociągową wewnętrzną, instalację elektryczną, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, pomieszczenia zostały wytykowane i wymalowane.	183 822,84 zł	119 281,28 zł	Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej w ramach Działania 2.3 „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

L.p.	Tytuł projektu (nr umowy o dofinansowanie)	Okres realizacji	Krótką charakterystyka projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło dofinansowania
						modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich
5	Poprawa infrastruktury komunikacyjnej na terenie Gminy Więcbork poprzez przebudowę drogi gminnej Czarmuń ; Puszcza; Zabartowo (droga nr 020217 C); Etap I: przebudowa budowa drogi na odcinku Czarmuń - Puszcza; RGF-3020-UDOT-349/2009	1.06.2009 r. – 30.10.2009 r.	Dla całego zakresu projektu założono przebudowę drogi gminnej w istniejącym pasie drogowym. Długość przebudowanej drogi – 1,536 km	602 420,36 zł	400 000,00 zł	Fundusz Wsparcia ze środków budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rok 2009
6	Termomodernizacja budynków placówek oświatowych w Więcborku. WPW.I.3043-2-10-91/2010	01.04.2010 r. - 31.10.2010 r.	Przedmiotem projektu jest wykonanie termomodernizacji budynków: - Gimnazjum w Więcborku, Szkoły Podstawowej w Więcborku, - Przedszkola Gminnego nr 1 w Więcborku.	7 633 521,09 zł	571 524,56 zł	EFRR w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013
7	Rozbudowa, remont, wyposażenie świetlic i urządzenie placów zabaw na obszarach wiejskich Gminy Więcbork PRW.I-3040-UE-950/2009 0038-6922-UM0200027/09	10.2009 r. - 12.2009 r.	Celem projektu jest podniesienie standardu życia w zakresie kultury, edukacji, sportu, poprzez rozbudowę, remont, wyposażenie świetlic i urządzenie placów zabaw na obszarach wiejskich, na których brak alternatywnych form aktywizujących mieszkańców.	639 808,61 zł	390 513,51 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2007-2013, Oś priorytetowa 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie 313,322,323: Odnowa i rozwój wsi.
8	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Sypniewo. PRW.I.6011-4-63/09 00052-	03.2010 r.	Celem projektu jest poprawa jakości świadczenia podstawowych usług na obszarach wiejskich, obejmujących elementy infrastruktury technicznej, warunkujących rozwój społeczno-	1 314 497,78 zł	716874,00 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2007-2013, Oś priorytetowa 3:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

L.p.	Tytuł projektu (nr umowy o dofinansowanie)	Okres realizacji	Krótką charakterystyka projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło dofinansowania
	6921-UM0200004/09		gospodarczy, co przyczyni się do poprawy warunków życia oraz prowadzenia działalności gospodarczej.			Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie 321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.
9	Budowa trzech boisk sportowych na obszarach wiejskich Gminy Więcbork PRW.I.6018-65-337/10 00075-6930-UM0200065/10	09.08.2010 r. – 31.05.2011 r.	Projekt zakłada budowę trzech boisk sportowych w miejscowościach: Pęperzyn, Witunia, Lubcza.	232 407,99 zł	91 607,00 zł	Działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla operacji odpowiadającej warunkom przyznania pomocy dla działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007-2013.
10	Urządzenie placu zabaw w Śmiłowie. PRW.I.6017-325-265/10 00112-6930-UM0240453/10	22.06.2010 r. – 10.01.2012 r.	Urządzenie placu zabaw w miejscowości Śmiłowo.	71 066,22 zł	24 500,00 zł	Działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” PROW na lata 2007 - 2013 – „małe projekty”.
11	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Sypniewo – II etap. PRW.I.6011-3-555/10 00013-6921-UM0200003/10	23.11.2010 r. – 24.03.2011 r.	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Sypniewo.	1 252 422,44 zł	715 191,71 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2007-2013, Oś priorytetowa 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie 321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.
	Termomodernizacja	III kw. 2011 r. – III	Przedmiotem projektu jest wykonanie	969 307,92 zł	726 980,94 zł	EFRR w ramach RPO

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

L.p.	Tytuł projektu (nr umowy o dofinansowanie)	Okres realizacji	Krótką charakterystyka projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło dofinansowania
12	budynków placówek oświatowych na terenie Gminy Więcbork. UDA-RPKP.02.03.00-04- 021/10	kw. 2013 r.	termomodernizacji budynków: Zespołu Szkół w Pęperzynie, Szkoły Podstawowej w Runowie Krajeńskim, Przedszkola Filialnego w Sypniewie.			Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, Oś priorytetowa 2: Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska, Działanie 2.3: Rozwój infrastruktury w zakresie ochrony powietrza
13	Budowa drogi gminnej wraz z odwodnieniem w obrębie ulic Kazimierza Wielkiego i Bolesława Chrobrego w Więcborku. WPW.I.3043-1-24-575/2010	III kw. 2011 r. – III kw. 2012 r.	Inwestycja obejmie następujący zakres ulic: Ulica Bolesława Chrobrego na długości 300,0 mb, Ulica Kazimierza Wielkiego na długości 300,0 mb, budowa kanalizacji deszczowej i przykanalików do wpustów ulicznych w ulicach Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego.	2 566 129,94 zł	499 873,46 zł	EFRR w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, Oś priorytetowa 1: Rozwój infrastruktury technicznej, Działanie 1.1: Infrastruktura drogowa
14	Urządzenie placów zabaw na terenach wiejskich Gminy Więcbork. PRW.I.6018-141-248/10 00128-6930-UM0230581/10	Zakończenie realizacji całości operacji – czerwiec 2012 r.	Projekt zakłada urządzenie placów zabaw w Runowie Krajeńskim, Nowym Dworze, Pęperzynie, Adamowie, Zakrzewku, Śmitowie	152 819,64 zł	100 209,00 zł	Działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla operacji odpowiadającej warunkom przyznania pomocy dla działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007-2013.
15	Rozbudowa, remont i doposażenie świetlic wiejskich na terenie Gminy Więcbork w miejscowościach: Borzyszkowo, Czarmuń, Dorotowo, Suchorączek, Witunia, Zabartowo, Jastrzębiec, Jeleń, Puszcza, Zakrzewska Osada, Lubcza”	Zakończenie realizacji całości operacji – październik 2012 r.	Na projekt składają się: remonty i doposażenie świetlic wiejskich w Borzyszkowie, Czarmuniu, Dorotowie, Jastrzębcu, Jeleniu, Puszczy, Suchorączku, Zabartowie, Zakrzewku, Zakrzewskiej Osadzie, Lubczy	590 318,74 zł	363 577,00 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2007- 2013, Oś priorytetowa 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

L.p.	Tytuł projektu (nr umowy o dofinansowanie)	Okres realizacji	Krótką charakterystyka projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło dofinansowania
	PRW.I.6010-132-137/10 00046-6922-UM0200132/10					Działanie 313,322,323: Odnowa i rozwój wsi.
16	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, przepompownią ścieków, przyłączem energetycznym w ciągu spacerowym (promenadzie) w Więcborku. Umowa o dofinansowaniu nr WPW.I.3043-7-53-673/2010	01.10.2008 r. - 31.12.2010 r.	Wykonanie systemu grawitacyjno – ciśnieniowego, mającego za zadanie odbiór ścieków bytowych z gospodarstw domowych położonych w ciągu spacerowym nad jeziorem Więcborskim (promenadzie) i ich doprowadzenie do istniejącej kanalizacji w ul. Gen. J. Hallera i dalej do oczyszczalni ścieków w Runowie Kraj.	191 312,79 zł	154 423,57 zł	RPO Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2013 w ramach Działania 7.1 Rewitalizacja zdegradowanych dzielnic miast
17	Przebudowa oraz podniesienie standardu przestrzeni rynku miejskiego oraz części ciągu spacerowego (Promenady) w Więcborku oraz zagospodarowanie i uporządkowanie terenów zieleni Placu Jana Pawła II z wyposażeniem w elementy małej architektury. Umowa o dofinansowaniu nr WP-II-W.433.7.8.2012	01.06.2011 r. – 28.02.2014 r.	Projekt zlokalizowany jest na terenie historycznego centrum miasta Więcborka objętego strefą „A” ochrony konserwatorskiej, czyli w Śródmieściu. Teren ten został wskazany, jako obszar rewitalizacyjny w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Więcbork na lata 2010 – 2015. Przedmiotem projektu jest przebudowa oraz podniesienie standardu przestrzeni Rynku miejskiego oraz części ciągu spacerowego (Promenady) w Więcborku oraz zagospodarowanie i uporządkowanie terenów zieleni Placu Jana Pawła II z wyposażeniem w elementy małej infrastruktury.	3 083 024,88 zł	1 212 619,80 zł	RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007 – 2013 w ramach Działania 7.1 Rewitalizacja zdegradowanych dzielnic miast
18	Przebudowa i remont świetlic wiejskich na terenie Gminy Więcbork, w miejscowościach: Borzyszkowo, Jastrzębiec, Zakrzewek.	-	Przebudowa i remont świetlic wiejskich na terenie Gminy Więcbork, w miejscowościach: Borzyszkowo, Jastrzębiec, Zakrzewek.	127 550,00 zł	82 959,00 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

L.p.	Tytuł projektu (nr umowy o dofinansowanie)	Okres realizacji	Krótką charakterystyka projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło dofinansowania
						Działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007 - 2013.
19	Budowa i wyposażenie pola namiotowego w Lubczy	-	Przedmiotem projektu jest budowa i wyposażenie pola namiotowego w Lubczy	40 500,00 zł	23 048,78 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach Działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007 - 2013.
20	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Zabartowie	-	Przedmiotem projektu jest wyposażenie świetlicy wiejskiej w Zabartowie	18 444,48 zł	10 496,85 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” PROW na lata 2007 – 2013, dla operacji z zakresu małych projektów
21	Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Sypniewie o salę gimnastyczną i niezbędną infrastrukturę techniczną.	2013 – 2015 r.	Przedmiotem projektu jest rozbudowa Szkoły Podstawowej w Sypniewie o salę gimnastyczną i niezbędną infrastrukturę techniczną.	2 950 564,00 zł	857 000,00 zł	Ministerstwo Sportu i Turystyki w ramach Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Rozbudowa Bazy Sportowej w

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

L.p.	Tytuł projektu (nr umowy o dofinansowanie)	Okres realizacji	Krótką charakterystyka projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło dofinansowania
						Województwie Kujawsko – Pomorskim”)
22	Budowa placu zabaw w Więcborku	-	Przedmiotem projektu jest budowa placu zabaw w Więcborku	24 206,40 zł	13 776,00 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” PROW na lata 2007 – 2013, dla operacji z zakresu małych projektów.
23	Remont świetlic wiejskich na terenie Gminy Więcbork, w miejscowościach: Nowy Dwór, Dorotowo, Suchorączek, Puszcza, Runowo Krajeńskie, Pęperzyn, Zakrzewska Osada.	2014 r.	Przedmiotem projektu jest remont świetlic wiejskich na terenie Gminy Więcbork, w miejscowościach: Nowy Dwór, Dorotowo, Suchorączek, Puszcza, Runowo Krajeńskie, Pęperzyn, Zakrzewska Osada.	390 719,91 zł	238 243,00 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007 - 2013.
24	Budowa placów zabaw w miejscowościach Jastrzębiec i Karolewo	2014 r.	Przedmiotem projektu jest budowa placów zabaw w miejscowościach Jastrzębiec i Karolewo	46 453,41 zł	30 213,00 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach Działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007 - 2013.
25	Przebudowa, rozbudowa i remont targowiska w	2014 r.	Przedmiotem projektu jest przebudowa, rozbudowa i remont targowiska w	2 259 581,51 zł	1 000 000,00 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

L.p.	Tytuł projektu (nr umowy o dofinansowanie)	Okres realizacji	Krótką charakterystyka projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło dofinansowania
	Więcborku”		Więcborku.			ramach PROW 2007-2013, Oś priorytetowa 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie 321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.
26	Przebudowa i remont świetlic wiejskich na terenie Gminy Więcbork, w miejscowościach: Czarmuń, Witunia	2014 r.	Przedmiotem projektu jest przebudowa i remont świetlic wiejskich na terenie Gminy Więcbork, w miejscowościach: Czarmuń, Witunia.	151 038,34 zł	96 784,00 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach Działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007 - 2013.
27	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, przepompownią ścieków i zasilaniem energetycznym we wsi Witunia, gm. Więcbork	2013 r. - 2014 r.	Przedmiotem projektu jest budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, przepompownią ścieków i zasilaniem energetycznym we wsi Witunia.	987 690,00 zł	585 750,00 zł	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2007-2013, Oś priorytetowa 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie 321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

L.p.	Tytuł projektu (nr umowy o dofinansowanie)	Okres realizacji	Krótką charakterystyka projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło dofinansowania
28	Termomodernizacja budynków placówek oświatowych na terenie Gminy Więcbork. UDA-RPKP.02.03.00-04-021/10	III kw. 2011 r. – III kw. 2013 r.	Przedmiotem projektu jest wykonanie termomodernizacji budynków: Zespołu Szkół w Pęperzynie, Szkoły Podstawowej w Runowie Krajeńskim, Przedszkola Filialnego w Sypniewie.	969 307,92 zł	726 980,94 zł	EFRR w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, Oś priorytetowa 2: Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska, Działanie 2.3: Rozwój infrastruktury w zakresie ochrony powietrza
29	Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Więcborku WP-II-W.433.2.39.2013	zakończenie rzeczowe projektu: 30.06.2014 r.	Przedmiotem projektu jest wykonanie termomodernizacji budynku Urzędu Miejskiego w Więcborku	392 751,52 zł	196 919,10 zł	EFRR w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013
30	Przebudowa i remont pomostu przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz remont budynku hangaru służącego rekreacji i turystyce ogólnodostępnej wraz z jego wyposażeniem.	2014 r.	Przebudowa i remont pomostu przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz remont budynku hangaru służącego rekreacji i turystyce ogólnodostępnej wraz z jego wyposażeniem	254 271,20 zł	175 700,00 zł	Europejski Fundusz Rybacki w ramach Środka 4.1. „Rozwój obszarów zależnych od rybactwa” Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007 – 2013”.
31	Budowa pomostu wędkarskiego przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z elementami małej infrastruktury turystycznej przy Jeziorze Gardzinowo w miejscowości Lubcza	2013/2014 r.	Budowa pomostu wędkarskiego przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z elementami małej infrastruktury turystycznej przy Jeziorze Gardzinowo w miejscowości Lubcza	79 999,80 zł	55 250,00 zł	Europejski Fundusz Rybacki w ramach Środka 4.1. „Rozwój obszarów zależnych od rybactwa” Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007 – 2013”.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIĘCBORK NA LATA 2014 - 2020

L.p.	Tytuł projektu (nr umowy o dofinansowanie)	Okres realizacji	Krótką charakterystyka projektu	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania	Źródło dofinansowania
32	Budowa pomostu oraz zagospodarowanie miejsca kąpielowego przy Jeziorze Śmiłowskim w miejscowości w Śmiłowo	2014 r.	Budowa pomostu oraz zagospodarowanie miejsca kąpielowego przy Jeziorze Śmiłowskim w miejscowości w Śmiłowo	57 811,09 zł	39 950,00 zł	Europejski Fundusz Rybacki w ramach Środka 4.1. „Rozwój obszarów zależnych od rybactwa” Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007 – 2013”.

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Więcbork

8. Wyniki badania ankietowego

W trakcie prac nad opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Więcbork, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy za pośrednictwem ankiety, która składała się z 2 części: pytania zamknięte i 2 pytania otwarte.

Udział w ankiecie wzięło 71 respondentów (mieszkańców Gminy Więcbork). W związku z tak małą liczbą ankietowanych w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców Gminy Więcbork, przedstawione poniżej odpowiedzi stanowią zaledwie materiał poglądowy i nie należy ich interpretować jako opinii całego społeczeństwa Gminy Więcbork.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonej ankiety, większość respondentów ocenia warunki życia na terenie Gminy Więcbork jako **dobre**.

Zdaniem mieszkańców Gminy Więcbork, **najpilniejszej interwencji** wymagają:

- chodniki i ścieżki rowerowe, których zdaniem ankietowanych jest za mało na terenie Gminy,
- infrastruktura drogowa głównie w zakresie utwardzenia dróg i ulic,
- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- oferta kulturalna,
- budowa sieci gazowej na terenie Gminy,
- tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy poprzez tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

Zdaniem respondentów, **najważniejszym atutem** Gminy Więcbork jest atrakcyjna przyrodniczo lokalizacja Gminy z dala od dużych miast. Do innych najczęściej wskazywanych atutów Gminy należą:

- możliwość wykorzystania walorów do rozwoju turystyki,
- rynek i obiekty sportowe,
- dobre zarządzanie Gminą.

Z drugiej strony, mieszkańcy Gminy Więcbork chcieliby, aby Gmina była postrzegana jako gmina z dobrze rozbudowaną infrastrukturą techniczną i społeczną, dającą mieszkańcom dobre warunki życia i perspektywy do rozwoju, a także jako gmina atrakcyjna dla inwestorów i mieszkańców (zwłaszcza młodych ludzi). Dzięki określeniu takiego stanu docelowego, respondenci określili docelowy wizerunek Gminy Więcbork w perspektywie 2020 roku, czyli tzw. wizję rozwoju.

Wyniki przeprowadzonej ankiety zostały wykorzystane do zdefiniowania celów strategicznych w perspektywie interesariusza w Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2014-2020.

9. Podsumowanie diagnozy strategicznej

O konkurencyjności gminy decyduje:

- poziom życia mieszkańców,
- warunki prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorstw,
- możliwość przyciągnięcia inwestorów,
- walory przyrodnicze.

Również Gmina Więcbork podejmuje odpowiednie działania wykorzystujące jej potencjał, aby dostosować się do zmieniających się warunków gospodarczych oraz wymagań potencjalnego mieszkańca i inwestora, zwiększając w ten sposób swoją konkurencyjność.

Przeprowadzona diagnoza strategiczna pozwoliła zauważyć, że na terenie Gminy Więcbork występuje wiele czynników sprzyjających dalszemu rozwojowi osadnictwa oraz rozwojowi przedsiębiorczości (tzw. **mocne strony**). Są to:

- atrakcyjne warunki przyrodnicze,
- znaczne oddalenie od dużych aglomeracji miejskich, co czyni z Gminy miejsce atrakcyjne dla ludzi ceniących ciszę i spokój,
- wyznaczone tereny pod budownictwo mieszkaniowe,
- zrewitalizowany Rynek,
- funkcjonowanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (trasy rowerowe, baza gastronomiczna i noclegowa, plaża miejska),
- ciekawa oferta kulturalna - duża liczba różnorodnych imprez kulturalnych organizowanych na terenie Gminy, aktywna działalność Biblioteki Publicznej oraz MGOK,
- dobrze rozwinięta baza oświatowa, w tym zapewnienie dostępu do publicznego przedszkola,
- dobrze rozwinięta baza sportowa,
- lokalizacja zakładów produkcyjnych (zwłaszcza w branży meblowej i hydrauliki siłowej),
- stowarzyszenia i organizacje działające na terenie Gminy, w których mieszkańcy mogą aktywnie działać na rzecz Gminy,
- zespoły pałacowo-parkowe,
- duży potencjał do rozwoju OZE.

Poniżej przedstawiona została tabela z czynnikami wpływającymi na ogólną konkurencyjność osadniczą, inwestycyjną i turystyczno-rekreacyjną każdej gminy w Polsce. Czynniki te mają charakter subiektywny, gdyż w głównej mierze zostały opracowane na podstawie własnych obserwacji i wywiadów przeprowadzonych z osobami, które mogą być: potencjalnymi mieszkańcami Gminy Więcbork, potencjalnymi inwestorami zewnętrznymi prowadzącymi działalność na jej terenie, a także potencjalnymi turystami lub odwiedzającymi Gminę w celach turystyczno-rekreacyjnych. Czynniki te odzwierciedlają zatem oczekiwania poszczególnych grup interesariuszy (szerzej o interesariuszach w rozdziale III.4 niniejszej strategii) względem obszaru, na którym chcieli by mieszkać i żyć, prowadzić własną działalność gospodarczą lub odpoczywać. Do identyfikacji niektórych czynników konkurencyjności wykorzystano również literaturę fachową i dostępne raporty. Należy jednak podkreślić, że zidentyfikowane czynniki nie stanowią katalogu zamkniętego, a są jedynie punktem odniesienia do zidentyfikowanych kierunków rozwoju Gminy Więcbork i zdefiniowania ewentualnych działań naprawczych. Szczegółowy katalog czynników atrakcyjności osadniczej, inwestycyjnej i turystyczno-rekreacyjnej został przedstawiony w rozdziale III.5. jako wartość oczekiwana przez interesariuszy.

Tabela 28. Czynniki atrakcyjności osadniczej, inwestycyjnej i turystycznej

Czynniki konkurencyjności osadniczej (mieszkaniowej)	Czynniki konkurencyjności inwestycyjnej	Czynniki konkurencyjności turystycznej
<ul style="list-style-type: none"> – dostępność terenów i obiektów mieszkaniowych, – poziom rozwoju infrastruktury społecznej (w tym dostęp do oświaty, kultury, rozrywki), – dostępność infrastruktury technicznej (wodno-kanalizacyjnej, energetycznej), – dostępność do rynku pracy, – połączenia komunikacyjne (szlaki drogowe, transport publiczny), – walory przyrodnicze danego obszaru, – poziom bezpieczeństwa publicznego, – potencjał gospodarczy i trendy rozwoju gmin. 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizacja geograficzna i komunikacyjna Gminy, – występowanie stref gospodarczych (terenów inwestycyjnych) na terenie Gminy, – uzbrojenie terenu (działek) pod rozwój przedsiębiorczości, – lokalne przepisy, – wysokość podatków, – stosowanie ulg inwestycyjnych, – posiadanie Planu zagospodarowania przestrzennego, – dostęp do siły roboczej. 	<ul style="list-style-type: none"> – walory środowiskowe (tereny o atrakcyjnym środowisku przyrodniczym, urozmaiconym ukształtowaniu powierzchni, obszary chronione i formy ochrony przyrody). – obiekty kultury materialnej i duchowej (tj. zabytki), – specjalistyczne obszary umożliwiające uprawianie hobby, np. wędkarstwa, myślistwa, jeździectwa, kajakarstwa oraz wypożyczalnie sprzętu umożliwiające uprawianie tego hobby, – czystość i jakość środowiska naturalnego (powietrza, wód), – dostępność komunikacyjna w odniesieniu do dróg i środków komunikacji publicznej, – baza noclegowa i gastronomiczna,

		<ul style="list-style-type: none"> - dostęp do rozrywki (tj. imprezy kulturalne) i rekreacji (tj. spływy kajakowe, szlaki turystyczne), - promocja gminy w zakresie turystyki.
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Analizując czynniki, które decydują o atrakcyjności mieszkaniowej, inwestycyjnej i turystycznej gminy, oraz obecny stan zagospodarowania i wyposażenia Gminy Więcbork w niezbędną infrastrukturę należy stwierdzić, że aby móc realizować politykę rozwojową Gminy w tych 3 wybranych kierunkach, **Gmina powinna zintensyfikować swoje działania inwestycyjne i rozwojowe w następujących obszarach:**

- stworzenie oferty inwestycyjnej dla nowych inwestorów zewnętrznych oraz oferty zwiększającej aktywność gospodarczą wśród obecnych mieszkańców Gminy,
- stwarzanie warunków do wydłużenia sezonu turystycznego na terenie Gminy,
- poprawa bezpieczeństwa drogowego mieszkańców Gminy (zwłaszcza w zakresie rozbudowy systemu chodników i oświetlenia ulicznego),
- dalsze rozwijanie infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej,
- zwiększenie dostępu do oferty kulturalnej,
- kontynuowanie rozbudowy infrastruktury technicznej, m.in. sieci kanalizacyjnej i wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- wsparcie dalszego rozwoju infrastruktury drogowej,
- realizacja inwestycji mających na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego m.in. poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Zaniechanie w najbliższym czasie realizacji działań rozwojowych w zakresie zwiększenia atrakcyjności osadniczej, turystycznej i inwestycyjnej Gminy Więcbork może doprowadzić do zmniejszenia się liczby obecnych mieszkańców, którzy będą migrowali z terenu Gminy Więcbork na obszary dla nich bardziej atrakcyjne, jak i brak napływu nowych mieszkańców i inwestorów. W związku z tym, może to doprowadzić do zmniejszania dochodów własnych Gminy w wyniku zmniejszenia liczby podatników (rozumianych jako mieszkańców i inwestorów) oraz zmniejszenia wpływów do budżetu z tytułu różnych podatków (zwłaszcza podatku od osób fizycznych i prawnych oraz podatku od nieruchomości).

Reasumując powyższe, aby Gmina Więcbork mogła się rozwijać i zwiększać swoją przewagę konkurencyjną w stosunku do innych gmin, musi przede wszystkim podjąć działania zmierzające do **utrzymywania obecnych mieszkańców Gminy na swoim terenie a następnie dalszego pozyskiwania nowych mieszkańców** Gminy, wykorzystaniu

swoich walorów przyrodniczo-kulturowych do wydłużenia sezonu turystycznego i **rozwoju turystyki** (głównie weekendowej) oraz **pozyskiwania nowych podmiotów gospodarczych** na swoim terenie, co w dalszej perspektywie przyczyni się do zwiększenia jej dochodów własnych, a tym samym zwiększy możliwości inwestycyjne Gminy. Działania umożliwiające osiągnięcie tych celów, znajdują odzwierciedlenie w konkretnych celach strategicznych.

III. Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2014-2020

1. Misja Gminy Więcbork

Misja to zwięzła, wewnętrznie spójna deklaracja definiująca powód istnienia organizacji, jej podstawowy cel, na którego realizację nastawione są jej działania oraz wartości, które kierują pracą jej personelu.

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego, misja została zdefiniowana w Ustawie o samorządzie gminnym, zgodnie z którą do zadań własnych Gminy należy *zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty*.

Uwzględniając powyższe określono następującą **misję Gminy Więcbork**:

**„EFEKTYWNE ZASPOKAJANIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY WIĘCBORK W OPARCIU
O ZASADĘ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.”**

2. Wartości kluczowe

Wartości kluczowe są to wieczne zasady, którymi powinna kierować się gmina realizując misję swojego istnienia. Wartości kluczowe reprezentują panujące w organizacji cechy i postawy, które są demonstrowane przez zachowania wszystkich pracowników.

Do wartości kluczowych Gminy Więcbork należą:

- **Jakość** - Realizujemy swoje zadania kompleksowo i na jak najwyższym poziomie.
- **Odpowiedzialność** - Dokładamy wszelkich starań, aby podejmowane przez nas działania były odpowiednio wcześniej planowane, sprawnie i konsekwentnie realizowane oraz efektywnie kontrolowane, dzięki czemu będziemy mogli osiągać wspólnie określone cele.
- **Zorientowanie na rozwój** - Aby móc się dynamicznie rozwijać, nasza Gmina wykorzystuje każdą okazję do pozyskania środków finansowych na realizację inwestycji w zakresie poprawy stanu istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej.

- **Inicjatywa i konsekwencja** - Wykazujemy się inicjatywą w działaniu, odpowiedzialnością i konsekwencją w dążeniu do celu.
- **Partnerstwo** – zdajemy sobie sprawę, że „walka w pojedynkę” nie przynosi takich rezultatów, jak „walka w duecie”. W związku z tym, przy realizacji swoich zadań nawiązujemy współpracę z innymi podmiotami zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego.

3. Wizja rozwoju Gminy Więcbork

Wizja rozwoju gminy określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem jak gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe określono następującą **wizję rozwoju Gminy Więcbork**:

GMINA WIĘCBORK JAKO CENTRUM TURYSTYCZNE NA KRAJNIE DLA LUDZI CENIĄCYCH SOBIE SPOKÓJ I PIĘKNO NATURY, JAKO MIEJSCE O ATRAKCYJNYCH WARUNKACH ŻYCIA DZIĘKI DOSTĘPOWI DO PODSTAWOWEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ ORAZ BOGATEJ OFERTY SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO.

4. Interesariusze Strategii

Interesariusze strategii to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które mogą istotnie wpływać na gminę oraz których potrzeby zamierza zaspakajać gmina świadcząc określone usługi publiczne.

Interesariuszy definiuje się w kontekście określonej wizji rozwoju.

Należy podkreślić, że w przypadku każdej gminy w Polsce najważniejszymi interesariuszami, których potrzeby musi zaspakajać, są jej mieszkańcy.

Interesariuszami Gminy Więcbork są:

- 1) obecni mieszkańcy Gminy Więcbork (zwłaszcza osoby młode),
- 2) mieszkańcy spoza terenu Gminy Więcbork,
- 3) obecni przedsiębiorcy z terenu Gminy Więcbork,
- 4) przedsiębiorcy spoza terenu Gminy Więcbork,
- 5) turyści.

Władze Gminy Więcbork zmagają się do osiągnięcia dodatniego salda migracji poprzez zatrzymanie na terenie Gminy jej obecnych mieszkańców (zwłaszcza młodych ludzi, którzy

emigrują poza teren Gminy w celach edukacyjnych i zarobkowych), jak również przyciągnięcie nowych w wyniku rozwoju mieszkalnictwa i przedsiębiorczości na terenie Gminy, co w konsekwencji przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Więcbork.

5. Wartość oczekiwana przez interesariusza

Wartość oczekiwana przez interesariusza to zbiór wymagań każdego z interesariuszy, który ma wpływ:

- w przypadku mieszkańców gminy – na atrakcyjność mieszkaniową i osadniczą gminy,
- w przypadku przedsiębiorców – na atrakcyjność inwestycyjną gminy,
- w przypadku turystów – na atrakcyjność turystyczną gminy.

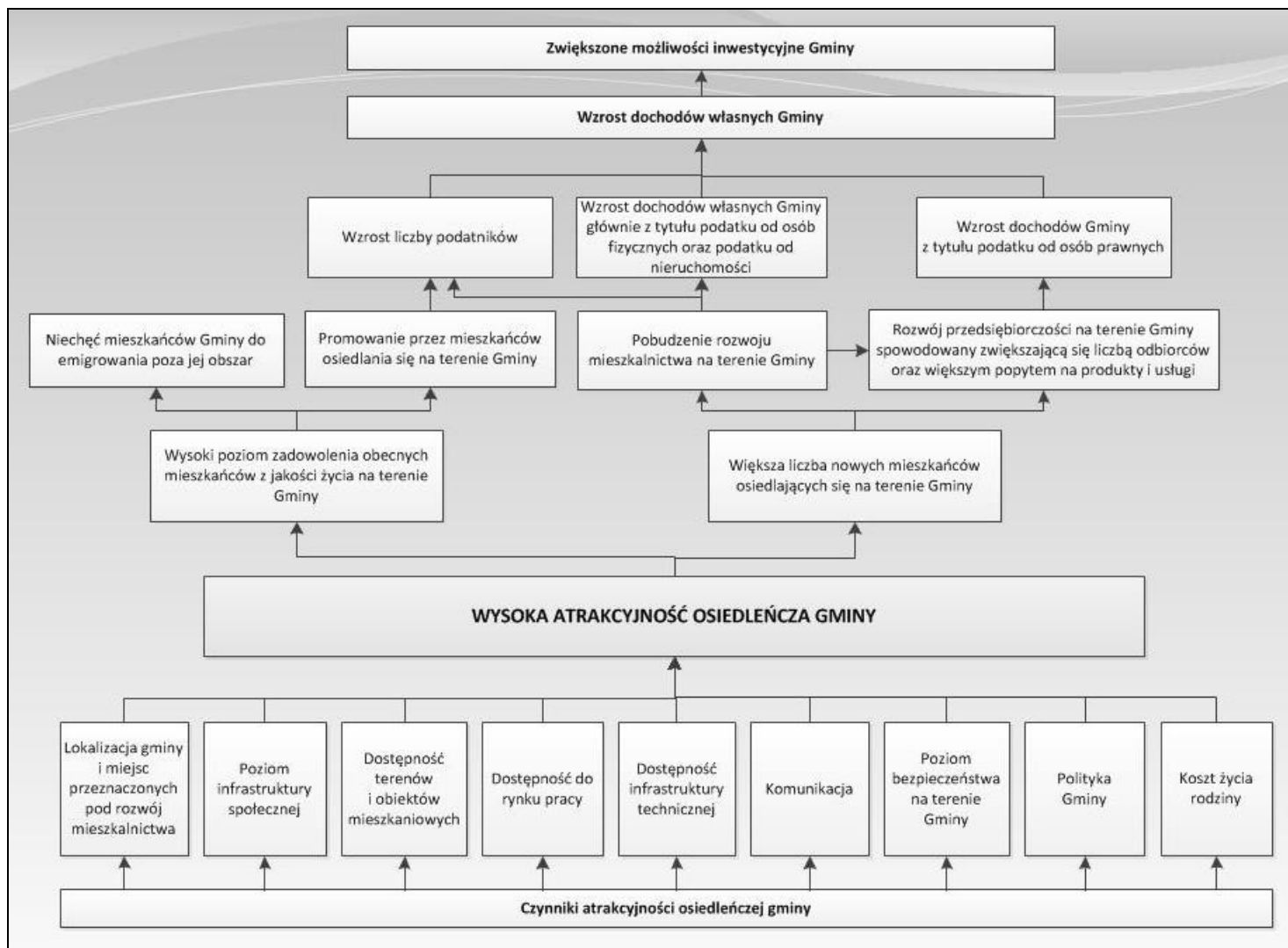
Wartość oczekiwaną przez interesariuszy w kontekście atrakcyjności mieszkaniowej, turystycznej i inwestycyjnej Gminy Więcbork przedstawiają tabele 29, 30 i 31.

Należy podkreślić, że w tabelach zostały ujęte wszystkie czynniki atrakcyjności mieszkaniowej, turystycznej i inwestycyjnej, tzn. te, na które Gmina może wpływać oraz te, na które wpływu nie ma. Przy określaniu celów strategicznych będą brane pod uwagę tylko te obszary, w których Gmina Więcbork może podjąć jakieś działania inwestycyjne i rozwojowe.

Efekty jakie Gmina uzyska w wyniku osiągnięcia wysokiej atrakcyjności mieszkaniowej, inwestycyjnej i turystyczno-rekreacyjnej, przedstawione zostały za pomocą drzewa celów opracowanych dla każdego z tych obszarów (rysunek 2, 3 i 4).

Rysunek 2. Drzewo celów dla zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej Gminy

Źródło: Opracowanie własne

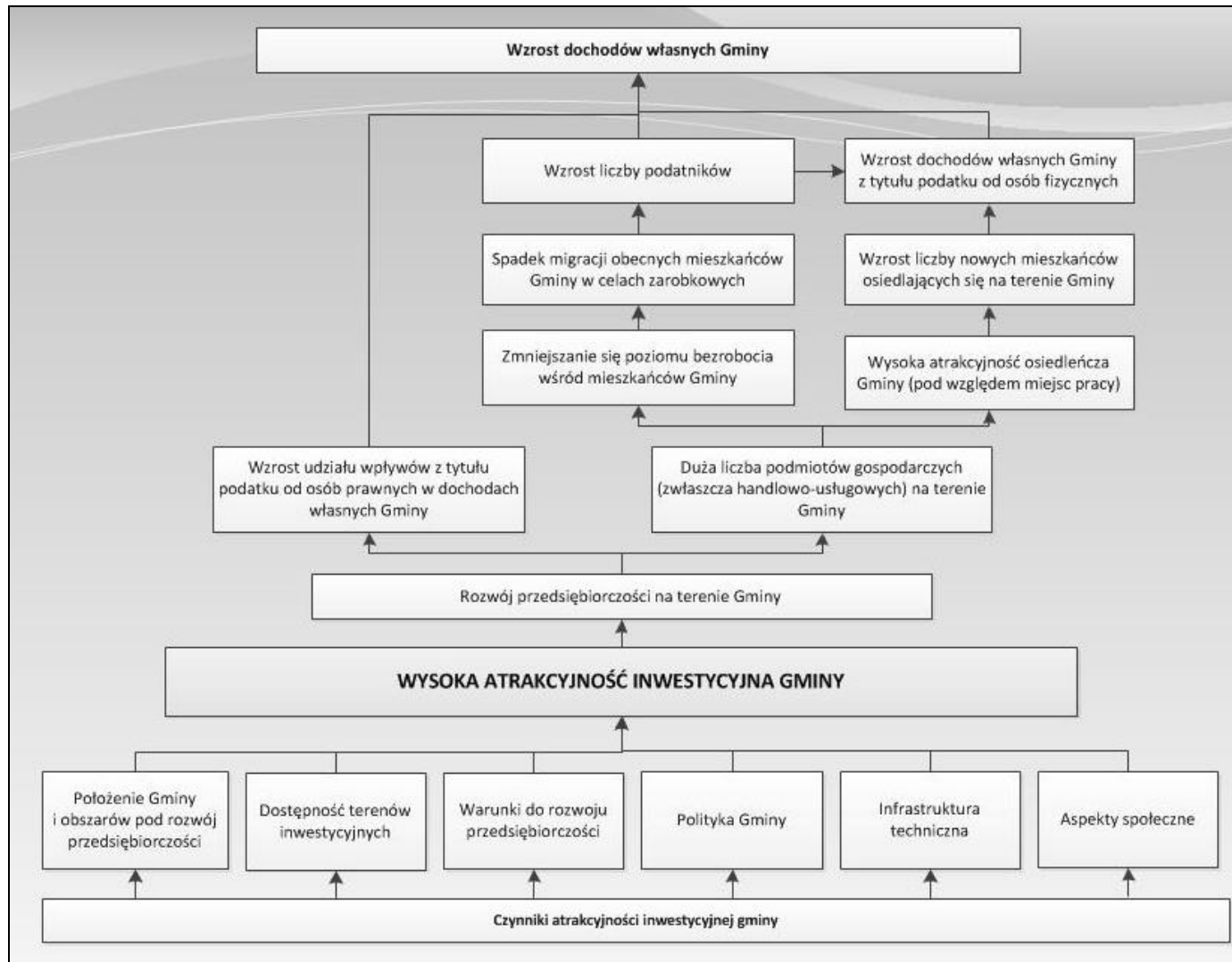
Tabela 29. Wartość oczekiwana przez interesariuszy w zakresie atrakcyjności mieszkaniowej gminy

Lokalizacja gminy i miejsc przeznaczonych pod rozwój mieszkalnictwa	Poziom infrastruktury społecznej	Dostępność terenów i obiektów mieszkaniowych	Dostępność do rynku pracy
<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy, - odległość od większych ośrodków miejskich, - położenie geograficzne, - walory krajobrazowe (lasy, jeziora, obszary chronione), - warunki klimatyczne, - rodzaj podmiotów gospodarczych działających w okolicy (czy są one uciążliwe dla mieszkańców), - dostęp do usług (w tym odległość od sklepów) 	<ul style="list-style-type: none"> a) oferta spędzania czasu wolnego: <ul style="list-style-type: none"> - dostęp do ośrodków kulturalnych, - odpowiednie zagospodarowanie terenu (np. skwery z ławeczkami, place zabaw, parki, ścieżki rowerowe) - imprezy kulturalne i rozrywkowe organizowane na terenie Gminy, - obiekty sportowe, - funkcjonowanie klubów sportowych, b) dostęp do oświaty: <ul style="list-style-type: none"> - lokalizacja i rozmieszczenie szkół, - dostęp do przedszkoli, - poziom i kierunki kształcenia w szkołach, - wyposażenie i stan techniczny szkół, - oferta zajęć pozalekcyjnych, - kadra nauczycielska, c) dostęp do opieki zdrowotnej: <ul style="list-style-type: none"> - lokalizacja ośrodków zdrowia, - odległość od szpitala, - rodzaje lekarzy i specjalistów w istniejących ośrodkach zdrowia, d) funkcjonowanie organizacji społecznych i stowarzyszeń (np. klub seniora, OSP, koło gospodyń wiejskich) 	<ul style="list-style-type: none"> - dostępność działek budowlanych, - dostępność mieszkań komunalnych lub mieszkań pod wynajem, - ceny mieszkań i działek budowlanych, - uwarunkowania przyrodnicze terenów pod zabudowę (np. czy są to tereny zalewowe, obszary chronione, tereny zagrożone osuwiskami) 	<ul style="list-style-type: none"> - miejsca pracy (jaka jest możliwość znalezienia pracy na danym terenie), - rodzaj podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy (od tego zależy poziom wymaganych kwalifikacji oraz z tego wynikać będzie średnie wynagrodzenie za pracę), - odległość od większych miast, - polityka inwestycyjna gminy (jakie działania rozwojowe są prowadzone przez władze)

Dostępność infrastruktury technicznej	Komunikacja	Poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy	Polityka Gminy	Koszt życia rodziny
<ul style="list-style-type: none"> - wyposażenie terenu w media (sieć wodno-kanalizacyjna, energetyczna, gazowa, ciepłownicza), - infrastruktura drogowa (rodzaj dróg, odległość od nich i ich stan techniczny) - dostęp do Internetu, - zasięg sieci komórkowych 	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj dróg na terenie Gminy, - stan techniczny dróg, - odległość od głównych dróg, - występowanie ścieżek rowerowych i chodników na terenie gminy, - rodzaj transportu publicznego funkcjonującego na terenie gminy, - częstotliwość kursów transportu publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> - poziom patologii i przestępczości na danym terenie, - dostępność służb porządkowych i ratowniczych (policji, OSP), - prawdopodobieństwo wystąpienia kataklizmów (np. powodzi, huraganów itp.) - chodniki i ścieżki rowerowe, - dobrze funkcjonujący system oświetlenia ulicznego 	<ul style="list-style-type: none"> - promocja gminy (co jest promowane, czy gmina jest szczególnie z czegoś znana), - polityka inwestycyjna gminy (jakie działania rozwojowe są prowadzone przez władze i z jaką częstotliwością), - polityka prorodzinna, - współpraca samorządu z przedsiębiorcami, - wysokość podatków, - sposób obsługi mieszkańców Gminy i komunikacji z nimi 	<ul style="list-style-type: none"> - wysokość podatków, - wysokość czynszu za mieszkanie, - koszty dostępu do mediów (opłata za wodę, ścieki, ciepło) - koszty związane z posyłaniem dzieci do szkół, - dostępność i odległość od marketów i hipermarketów

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 3. Drzewo celów dla zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy

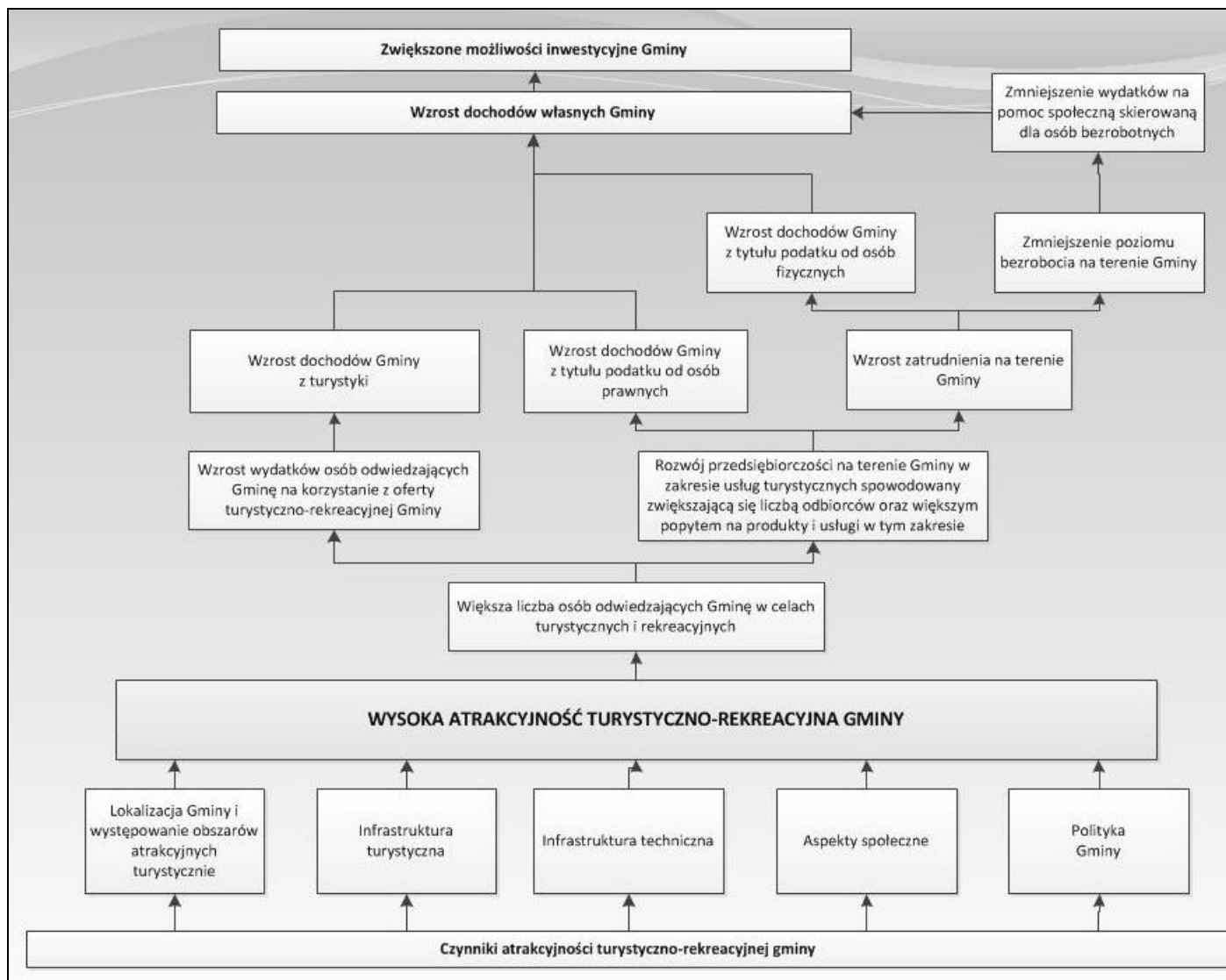
Źródło: Opracowanie własne

Tabela 30. Wartość oczekiwana przez interesariuszy w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Położenie Gminy i obszarów pod rozwój przedsiębiorczości	Dostępność terenów inwestycyjnych	Warunki do rozwoju przedsiębiorczości	Polityka Gminy	Infrastruktura techniczna	Aspekty społeczne
<ul style="list-style-type: none"> - lokalizacja Gminy pod względem geograficznym (w jakiej części Polski leży, w pobliżu jakich większych miast), - lokalizacja Gminy pod względem komunikacyjnym (rodzaj i znaczenie szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren Gminy), - walory turystyczne Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - wyznaczenie terenów inwestycyjnych na terenie Gminy, - uzbrojenie działek pod inwestycje, - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego 	<ul style="list-style-type: none"> - dostępność surowców, - odległość od większych rynków zbytu, - popyt na danym rynku (w tym wynikający z uwarunkowania terenu), - dostępność do siły roboczej (w tym wykwalifikowanej), - konkurencja, - atrakcyjność firm już działających na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc dla przedsiębiorców w prowadzeniu działalności gospodarczej, - szybkość załatwiania spraw w Urzędzie, - podatki, - stosowanie ulg inwestycyjnych, - lokalne przepisy, - preferowane kierunki rozwoju przedsiębiorczości na terenie danej gminy, - promocja Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - dostępność dobrych dróg, - dostępność komunikacyjna (dobre połączenie z większymi ośrodkami zbytu), - dostępność parkingów (dla działalności usługowej), - uzbrojenie gminy w media 	<ul style="list-style-type: none"> - kierunki kształcenia w szkołach i poziomy kształcenia, - poziom bezpieczeństwa publicznego, - klimat do rozwoju przedsiębiorczości (w kontekście mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 4. Drzewo celów dla zwiększenia atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej gminy

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 31. Wartość oczekiwana przez interesariuszy w zakresie atrakcyjności turystycznej gminy

Położenie Gminy i obszarów atrakcyjnych turystycznie	Infrastruktura turystyczna	Infrastruktura techniczna	Aspekty społeczne	Polityka Gminy
<ul style="list-style-type: none"> - lokalizacja Gminy pod względem geograficznym (w jakiej części Polski leży, w pobliżu jakich większych miast), - lokalizacja Gminy pod względem komunikacyjnym (rodzaj i znaczenie szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren Gminy), - walory turystyczne Gminy (w tym obszary chronione, krajobraz, wody powierzchniowe) 	<ul style="list-style-type: none"> - dostępność chodników i ścieżek rowerowych, - dostępność tras i szlaków turystycznych, - dostęp do miejsc sprzyjających uprawianiu hobby, - miejsca do odpoczynku na świeżym powietrzu (np. place zabaw, ławeczki w lesie), - baza gastronomiczna i noclegowa, - liczba gospodarstw agroturystycznych na terenie Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - dostępność dobrych dróg, - dostępność komunikacyjna (dobre połączenie z większymi ośrodkami miejskimi), - dostępność parkingów, - oświetlenie drogowe, 	<ul style="list-style-type: none"> - oferta kulturalna, - dostępność zabytków i innych obiektów cennych historycznie i kulturowo, - częstotliwość i rodzaj organizowanych imprez kulturalno-rozrywkowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - informacja turystyczna o najważniejszych atrakcjach w Gminie, - informacje na stronie internetowej Gminy, - przewodnik turystyczny Gminy, - promocja Gminy

Źródło: Opracowanie własne

6. Mapa strategii

Mapa strategii opiera się na czterech perspektywach ukazanych w zrównoważonej karcie wyników, tj. perspektywie interesariusza (klienta), perspektywie budżetowej (finansowej), perspektywie procesów wewnętrznych oraz perspektywie wiedzy i rozwoju. Mapa strategii przedstawia powiązania przyczynowo-skutkowe między celami strategicznymi pomiędzy poszczególnymi perspektywami.

W przypadku gminy jako podmiotu świadczącego usługi publiczne, na plan pierwszy należy wysunąć perspektywę interesariusza, a nie perspektywę budżetową. Aspekt finansowy pełni bowiem rolę wspomagającą realizację strategii, nie jest natomiast celem nadrzędnym dla organizacji typu non profit.

a. Perspektywa interesariusza

Odpowiada na pytanie: *Jak powinniśmy być postrzegani przez naszych interesariuszy, aby osiągnąć naszą wizję? Czego oczekuje interesariusz od Gminy?*

Nie da się przygotowywać dobrej strategii, która pozwoli na faktyczne podjęcie działań w celu realizacji określonej wizji rozwoju danej gminy, jeśli nie ma się prawidłowo zidentyfikowanych interesariuszy.

Po zidentyfikowaniu interesariuszy Strategii, ustalono ich oczekiwania względem Gminy Więcbork za pośrednictwem wywiadu oraz ankiety. Na tej podstawie ustalone zostały oczekiwania wszystkich interesariuszy względem Gminy Więcbork w kontekście atrakcyjności mieszkaniowej, turystycznej i inwestycyjnej Gminy, które zostały zapisane jako tzw. wartość oczekiwana przez interesariusza.

Następnie, na podstawie wartości oczekiwanej przez interesariuszy, zdefiniowane zostały konkretne cele strategiczne, które są odpowiedzią Gminy Więcbork na oczekiwania swoich interesariuszy.

b. Perspektywa budżetu

Odpowiada na pytanie: *Skąd wziąć pieniądze na realizację oczekiwań interesariuszy?*

Aby móc odpowiedzieć na to pytanie, przeprowadzono analizę budżetu Gminy Więcbork i wskazano możliwości pozyskania środków finansowych na realizację celów strategicznych określonych w perspektywie interesariusza.

c. Perspektywa procesów wewnętrznych

Odpowiada na pytanie: *Które procesy strategiczne powinniśmy doskonalić, aby dawać satysfakcję naszym interesariuszom?*

Perspektywa procesów wewnętrznych wyznacza wszystkie procesy zachodzące w Gminie Więcbork, które musi doskonalić, żeby zrealizować cele określone w perspektywie interesariusza i budżetowej, a tym samym, aby faktycznie wdrożyć obraną strategię w życie.

d. Perspektywa wiedzy i rozwoju

Odpowiada na pytanie: *Co powinniśmy wiedzieć i umieć, żeby móc zrealizować zidentyfikowane procesy strategiczne?*

Perspektywa ta opisuje aktywa niematerialne Gminy Więcbork, za pomocą których będzie realizowana strategia. Aktywa te obejmują:

- kapitał ludzki – wykaz stanowisk strategicznych odpowiedzialnych za bezpośrednią realizację procesów strategicznych określonych w perspektywie procesów wewnętrznych, wraz z opisem zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji wymaganych jako wsparcie strategii,
- kapitał informacyjny – charakterystyka systemów informatycznych oraz infrastruktury informatycznej na każdym ze stanowisk strategicznych, które będą niezbędne do realizacji poszczególnych procesów strategicznych,
- kapitał organizacyjny – opis struktury organizacyjnej, która będzie sprzyjać skutecznej realizacji strategii.

Tabela 32. Mapa strategii Gminy Więcbork

Wizja rozwoju	GINA WIĘCBORK JAKO CENTRUM TURYSTYCZNE NA KRAJNIE DLA LUDZI CENIĄCYCH SOBIE SPOKÓJ I PIĘKNO NATURY, JAKO MIEJSCE O ATRAKCYJNYCH WARUNKACH ŻYCIA DZIĘKI DOSTĘPOWI DO PODSTAWOWEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ ORAZ BOGATEJ OFERTY SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO.
Perspektywa interesariusza	<p>Cel strategiczny 1. Uzyskanie dodatniego salda migracji poprzez zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej Gminy Więcbork</p> <p><u>Cel operacyjny 1.1.</u> Poprawić dostępność komunikacyjną i poziom bezpieczeństwa drogowego poprzez rozwój infrastruktury drogowej i około drogowej.</p> <p><u>Cel operacyjny 1.2.</u> Zwiększyć dostępność do podstawowej infrastruktury technicznej (zwłaszcza w zakresie gospodarki ściekowej).</p> <p><u>Cel operacyjny 1.3.</u> Poprawić dostępność do infrastruktury telekomunikacyjnej, zwłaszcza Internetu.</p> <p><u>Cel operacyjny 1.4.</u> Poprawić jakość i dostępność infrastruktury społecznej, głównie w zakresie oferty kulturalnej i edukacyjnej.</p> <p><u>Cel operacyjny 1.5.</u> Stworzyć mieszkańcom atrakcyjną ofertę aktywnego spędzania czasu wolnego na terenie Gminy.</p> <p><u>Cel operacyjny 1.6.</u> Poprawić jakość środowiska na terenie Gminy m.in. poprzez wykorzystanie OZE.</p> <p><u>Cel operacyjny 1.7.</u> Poszerzyć zakres wsparcia oraz poprawić jakość i dostępność infrastruktury opiekuńczej, głównie dla osób starszych i dzieci do lat trzech.</p>

	<p>Cel strategiczny 2. Stworzyć odpowiednie warunki do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy Więcbork.</p> <p><u>Cel operacyjny 2.1.</u> Wyznaczyć tereny przeznaczone pod rozwój przedsiębiorczości.</p> <p><u>Cel operacyjny 2.2.</u> Zapewnić wsparcie dla przedsiębiorców zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie Gminy Więcbork.</p> <p><u>Cel operacyjny 2.3.</u> Wprowadzić system ulg podatkowych dla przedsiębiorców.</p> <p><u>Cel operacyjny 2.4.</u> Wspierać powstawanie i funkcjonowanie gospodarstw agroturystycznych.</p>
	<p>Cel strategiczny 3. Stworzyć warunki do wydłużenia sezonu turystycznego na terenie Gminy Więcbork.</p> <p><u>Cel operacyjny 3.1.</u> Budować ścieżki rowerowe i wyznaczać szlaki turystyczne.</p> <p><u>Cel operacyjny 3.2.</u> Budować i modernizować tereny rekreacyjne oraz bazę sportową i okoloturystyczną.</p> <p><u>Cel operacyjny 3.3.</u> Stworzyć całoroczną ofertę kulturalno-rozrywkową uwzględniając organizację ponadregionalnych imprez masowych.</p> <p><u>Cel operacyjny 3.4.</u> Zagospodarować tereny lasów i jezior na cele turystyczne.</p>
Perspektywa budżetowa	<p>Cel strategiczny 4. Zapewnić środki finansowe na realizację polityki rozwojowej Gminy Więcbork.</p> <p><u>Cel operacyjny 4.1.</u> Zwiększyć udziały podatku dochodowego od osób fizycznych i podatku dochodowego od osób prawnych w dochodach własnych Gminy.</p> <p><u>Cel operacyjny 4.2.</u> Zwiększyć udział dochodów z turystyki.</p> <p><u>Cel operacyjny 4.3.</u> Zwiększyć udział środków zewnętrznych w finansowaniu inwestycji.</p> <p><u>Cel operacyjny 4.4.</u> Racjonalizacja wydatków związanych ze świadczeniem usług publicznych.</p>
Perspektywa procesów wewnętrznych	<p>Cel strategiczny 5. Realizować procesy sprzyjające skutecznemu wdrażaniu Strategii.</p> <p><u>Cel operacyjny 5.1.</u> Stworzyć skuteczny system promocji Gminy.</p> <p><u>Cel operacyjny 5.2.</u> Zapewnić odpowiednie zagospodarowanie przestrzenne Gminy sprzyjające rozwojowi: budownictwa mieszkaniowego, przedsiębiorczości i turystyki.</p> <p><u>Cel operacyjny 5.3.</u> Budować partnerstwa z sektorem publicznym i prywatnym.</p>
Perspektywa rozwoju	<p>Cel strategiczny 6. Dopasować kapitał niematerialny do Strategii.</p> <p><u>Cel operacyjny 6.1.</u> Rozwijać kwalifikacje i kompetencje pracowników Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych wspierające procesy strategiczne.</p> <p><u>Cel operacyjny 6.2.</u> Zbudować efektywny system komunikacji pomiędzy wszystkimi osobami biorącymi udział we wdrażaniu Strategii.</p>

Źródło: Opracowanie własne

7. Monitorowanie strategii

Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom szczebla strategicznego, jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiągnięciu założonych celów. Gromadzenie i interpretacja danych dotyczących Strategii pozwala na bieżące korekty działań komórek organizacyjnych i osób wdrażających Strategię w razie wystąpienia nieprawidłowości.

Wdrażanie Strategii będzie się odbywać poprzez projekty lub funkcjonalne programy działania. Istotnym elementem każdego planu jest szczegółowa projekcja alokacji środków na poszczególne cele i działania danego programu. Celem jest stworzenie wokół strategii korzystnego klimatu, dzięki włączeniu w proces opracowania programów operacyjnych instytucji publicznych, społecznych i gospodarczych. Szeroki horyzont, tworzony przez szereg współdziałających instytucji, przyczyni się wydatnie do sukcesu Strategii.

Monitoring wdrażania strategii służy:

- kontroli postępu realizacji poszczególnych projektów wyznaczonych w ramach poszczególnych celów strategicznych;
- obserwacji i ocenie stanu zaawansowania konkretnych projektów umożliwiającej bieżącą identyfikację trudności w ich realizacji;
- ocenie zaangażowania komórek organizacyjnych i osób odpowiedzialnych za ich wdrażanie;
- weryfikacji zgodności z założonymi celami;
- efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków.

Aby możliwe było obiektywne zbadanie postępu realizacji inwestycji, należy stworzyć wskaźniki umożliwiające jego zbadanie.

W celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad realizacją strategii rozwoju Gminy Więcbork dla każdego celu strategicznego należy opracować zestaw kilku obiektywnych mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji strategii rozwoju.

Monitoring realizacji strategii powinien umożliwiać:

- korygowanie działań, jeśli nie przynoszą one zamierzonych efektów;
- reagowanie na zmiany sytuacji strategicznej.

W celu monitorowania poziomu osiągnięcia pożądaných efektów rozwojowych ujętych w niniejszym dokumencie, powołany został **Zespół projektowy do zarządzania wdrożeniem Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2014-2020**. Zadania **Zespołu projektowego** w zakresie zarządzania realizacją Strategii obejmują:

- opracowanie programów funkcjonalnych i projektów organizacyjnych;
- inicjowanie działań;
- raportowanie zaawansowania prac nad realizacją strategii;
- przedstawienie wskaźników osiągnięcia celów strategicznych.

Wykonanie celów strategicznych będzie weryfikowane przy pomocy corocznie ustalonych mierników przez **Zespół projektowy do opracowania i zarządzania wdrożeniem Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2014-2020** – tylko w ten sposób możliwe jest rozwijanie

Gminy w wyznaczonym kierunku. Świadomość weryfikacji stopnia realizacji strategii w kolejnych latach, będzie także motywowała do działania.

V. Spis tabel

TABELA 1. STRUKTURA ZAGOSPODAROWANIA GRUNTÓW GMINY WIĘCBORK	5
TABELA 2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008-2012 [OSOBA]	10
TABELA 3. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO	12
TABELA 4. PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE WIĘCBORK W LATACH 2006-2012 [PODM. GOSP]	15
TABELA 5. BEZROBOCIE NA TERENIE GMINY WIĘCBORK W LATACH 2006-2012	23
TABELA 6. INFORMACJA O BEZROBOCIU NA TERENIE GMINY WIĘCBORK WG STANU NA KONIEC 2012 R.	24
TABELA 7. PRZEDSZKOLA I ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE NA TERENIE GMINY WIĘCBORK (STAN NA 31.12.2012 R.)	27
TABELA 8. SZKOŁY PODSTAWOWE NA TERENIE GMINY WIĘCBORK (STAN NA 31.12.2012 R.).....	28
TABELA 9. WYNIKI SPRAWDZIANU 6-KLASISTÓW W LATACH 2011-2012.....	28
TABELA 10. GIMNAZJA NA TERENIE GMINY WIĘCBORK NA ROK 2012 (STAN NA 31.12.2012 R.) ...	29
TABELA 11. WYNIKI TESTÓW GIMNAZJALISTÓW	29
TABELA 12. SZKOŁY ŚREDNIE NA TERENIE GMINY WIĘCBORK	30
TABELA 13. POWODY PRZYZNAWANIA POMOCY RODZINĄ PRZEZ MGOPS W WIĘCBORKU	36
TABELA 14. WYPOSAŻENIE GMINY WIĘCBORK W INFRASTRUKTURĘ WODNO-KANALIZACYJNĄ.....	38
TABELA 15. WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH NA TERENIE GMINY WIĘCBORK	43
TABELA 16. WYKAZ DRÓG GMINNYCH NA TERENIE GMINY WIĘCBORK.....	44
TABELA 17. GOSPODARKA MIESZKANIOWA NA TERENIE GMINY WIĘCBORK.....	47
TABELA 18. STRUKTURA DOCHODÓW MAJĄTKOWYCH I BIEŻĄCYCH GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008-2012 [zł].....	52
TABELA 19. DOCHODY GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008-2012 [zł]	52
TABELA 20. POSZCZEGÓLNE KATEGORIE DOCHODÓW WŁASNYCH GMINY WIĘCBORK [zł]	53
TABELA 21. UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH CZĘŚCI SUBWENCJI W OGÓLNYM DOCHODZIE GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008-2012 [zł]	55
TABELA 22. DOTACJE W BUDŻECIE GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008-2012.....	55
TABELA 23. WYDATKI GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008 - 2012	56
TABELA 24. STRUKTURA WYDATKÓW GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008 - 2012.....	56
TABELA 25. WYSOKOŚĆ SUBWENCJI OŚWIATOWEJ I WYDATKÓW NA OŚWIATĘ NA TERENIE GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008-2012 [zł]	58
TABELA 26. WYNIKI BUDŻETÓW GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008-2012	61
TABELA 27. INWESTYCJE ZREALIZOWANE PRZEZ GMINĘ WIĘCBORK W LATACH 2007-2013 WSPÓLFINANSOWANE Z ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH	64
TABELA 28. CZYNNIKI ATRAKCYJNOŚCI OSADNICZEJ, INWESTYCYJNEJ I TURYSTYCZNEJ.....	76
TABELA 29. WARTOŚĆ OCZEKIWANA PRZEZ INTERESARIUSZY W ZAKRESIE ATRAKCYJNOŚCI MIESZKANIOWEJ GMINY.....	82
TABELA 30. WARTOŚĆ OCZEKIWANA PRZEZ INTERESARIUSZY W ZAKRESIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY.....	85
TABELA 31. WARTOŚĆ OCZEKIWANA PRZEZ INTERESARIUSZY W ZAKRESIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ GMINY	87
TABELA 32. MAPA STRATEGII GMINY WIĘCBORK	89

VI. Spis wykresów

WYKRES 1. PODZIAŁ LUDNOŚCI GMINY WIĘCBORK WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2008-2012 (w%).....	11
WYKRES 2. PODZIAŁ LUDNOŚCI WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU NA TERENIE GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008-2012 (w %).....	13
WYKRES 3. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI DLA GMINY WIĘCBORK [OSOBA]	31
WYKRES 4. WYBRANE WYDATKI GMINY WIĘCBORK W LATACH 2008 - 2012	57
WYKRES 5. ZESTAWIENIE DOCHODÓW I WYDATKÓW GMINY WIĘCBORK	62

VII. Spis rysunków

RYСУNEK 1. GMINA WIĘCBORK NA TLE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO I POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO	4
RYСУNEK 2. DRZEWO CELÓW DLA ZWIĘKSZENIA ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ GMINY	81
RYСУNEK 3. DRZEWO CELÓW DLA ZWIĘKSZENIA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY	84
RYСУNEK 4. DRZEWO CELÓW DLA ZWIĘKSZENIA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNO-REKREACYJNEJ GMINY	86